

UNIVERZITA KARLOVA

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

**ŽIDÉ A STÁT IZRAEL V TEOLOGII AMERICKÉHO
EVANGELIKALISMU**

**JEWS AND THE STATE OF ISRAEL IN THE THEOLOGY OF THE
AMERICAN EVANGELICALISM**

Diplomová práce

Vedoucí práce:

Autor:

Jméno vedoucího práce:

Jméno autora práce:

doc. Mgr. David Biernot, Ph.D.

Ing. Hana Kovaříková, MBA

Praha 2023

Poděkování

Děkuji docentu Biernotovi za toto téma mé diplomové práce. Téma mi otevřelo nevídané obzory a jsem za něj moc vděčná. Také panu docentu děkuji za veškerou pomoc, podporu, trpělivost a lidskost v jeho roli vedoucího mé diplomové práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací „Židé a Stát Izrael v teologii amerického evangelikalismu“ vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 03. 08. 2023

Podpis a jméno autora

Ing. Hana Kovaříková, MBA

podpis

Anotace

Diplomová práce „Židé a Stát Izrael v teologii amerického evangelikalismu“ pojednává o postavení a významu židů a Státu Izrael ve zmíněné teologii. Teologie amerického evangelikalismu znovuobjevuje roli lidu Izrael v dějinách spásy, staví se tak proti teologii substitute, podle které církev nahradila lid Izrael v roli Božího lidu v očích Boha. Teologie amerického evangelikalismu se označuje termínem dispencionalní premilenialismus, počítá s druhým příchodem Ježíše Krista na zem a s Jeho fyzickou vládou v Tisíciletém království na zemi. Jeho druhému příchodu bude předcházet sedm let Velkého soužení, kdy Hospodin přijde ztrestat hříšné obyvatele i zemi samotnou. Období Velkého soužení odstartuje „Vytržení církve“, kdy Ježíš si přijde pro svoji Nevěstu (církev – znovuzrozené křesťany ze židů i z pohanů, vzkřísí jednak ty, kteří již zemřeli, ale přijali Krista za života, jednak i živé v Kristu, všichni dostanou nová neporušená těla). Toto sedmiletí se také nazývá Jákobovým soužením, protože v něm Hospodin pracuje s lidem Izraele. Jak? Na konci sedmiletého období vylití strašlivého Hospodinova hněvu dojde k poslední bitvě národů proti Izraeli zvané Armagedon. Tu vyhraje Ježíš Kristus, jenž při svém druhém příchodu sestoupí na Oliveckou horu. Než se Jeho noha dotkne Olivecké hory, židé Jej poznají a vyznají jako svého Mesiáše, jako celý národ najednou a zároveň jako jednotlivci. Poté začne doba Tisíciletého království Ježíše Krista na zemi. Evangelikálové pochopili, že židé musí být zpět v Zaslíbené zemi, aby všechny tyto události mohly nastat. Proto po staletí tento návrat podporovali. Vznik Státu Izrael 14. 5. 1948 je pro ně potvrzením toho, co doslovným čtením Bible považují za klíčovou podmínku druhého příchodu Ježíše Krista na zemi spolu s kázáním evangelia do všech koutů světa.

Klíčová slova

Premileniální dispencionalismus, židé, Stát Izrael, Vytržení, Velké soužení, vzkříšení, druhý příchod Ježíše Krista, Tisícileté království, Věčnost.

Annotation

A significant consequence of the change in the evangelicals' attitude towards the Jews was that the Jews who accepted Jesus Christ as their Lord and Savior gradually began to refer to themselves as Messianic Jews and their community by the movement of Messianic Judaism, which now has its own congregations all over the world, but especially in the USA, where they originated the first of them, and in the State of Israel itself.

This work describes the theology of American evangelicalism, which is often referred to as premillennial dispensationalism. Premillennial because it anticipates the second coming of Jesus Christ to earth before His Millennial Kingdom on earth. Dispensationalism because it divides the period of human existence into six periods of two thousand years each (Age of the Forefathers, Age of the Jews and Age of the Church) and considers Jesus' reign on earth after His second coming to the Mount of Olives in Jerusalem to be the last seventh millennium. This last millennium is followed by Eternity. This theology considers a third of the Bible to be biblical prophecies pointing to the second coming of Jesus Christ on earth and to His reign in the Millennial Kingdom and then with God in Eternity. It is based on the last chapter of the Bible from the Revelation of John, which I analyze in the context of the prophecies of the entire Bible in my thesis. Resp. I offer a small taste of the interpretation of the Bible by the Bible, which is one of the fundamental principles of the interpretation of the Bible by evangelicals. The topic is so broad that a thousand pages would not be enough to describe it. However, I hope that I will arouse in the readers the curiosity and the desire to see for themselves what it is like to live in Eternity with Jesus Christ and God the Father, and that they themselves will set off on an adventurous journey of their personal salvation.

Keywords

Premillennial dispensationalism, Jews, State of Israel, Rapture, Great Tribulation, resurrection, second coming of Jesus Christ, Millennial Kingdom, Eternity.

OBSAH

Úvod	8
1. První kapitola	
Teologie amerického evangelikalismu.....	16
1.1. Teologie evangelikalismu pohledem protestantských křesťanů.....	16
1.2. Teologie evangelikalismu pohledem mesiánského judaismu.....	19
1.3. Teologie evangelikalismu z české a slovenské perspektivy.....	23
1.4. Základní pojmy dispenzacionálního premilenialismu.....	32
2. Druhá kapitola	
Kniha Zjevení Janovo	46
2.1. Kniha Zjevení Janovo kapitola 2–3 Ježíš a Jeho církev	48
2.2. Kniha Zjevení Janovo kapitoly 4–5 Otevřené dveře do nebes.....	49
2.3. Kniha Zjevení Janovo kapitoly 6–18 Vylití velikého Božího hněvu.....	50
2.3.1. Kapitola 6, 8-9 První dva soudy, 144 000 služebníků.....	50
2.3.2. Kapitola 10 Jan sní hořkosladký svitek.....	53
2.3.3. Kapitola 11–12 Dva svědci, těhotná žena.....	54
2.3.4. Kapitola 13 Antikrist a falešný prorok.....	56
2.3.5. Kapitola 14 Vhled do děje.....	61
2.3.6. Kapitola 15 Sedm andělů – sedm posledních pohrom.....	65
2.3.7. Kapitola 16 – Třetí, poslední soud a hrůzy sedmi nádob.....	67
2.3.8. Kapitola 17-18 Soud nad nevěstkou a pád Babylónu.....	73
2.4. Kniha Zjevení Janovo kapitoly 19-22 Tisícileté království Krista na zemi a Věčnost.....	80
2.4.1. Kapitola 19 – Ježíš se vrací jako Král.....	80
2.4.2. Kapitola 20 – 22 Od Tisíciletého království po Věčnost.....	87
3. Třetí kapitola	
Evangelikálové a Izrael	91
3.1. Zrození evangelikálů.....	92
3.1.1. Předchůdci evangelikálů – reformovaní, pietisté a puritáni.....	94
3.1.2. Evangelikálové přicházejí na scénu.....	99
3.2. Zrod premileniálního dispenzacionalismu.....	99

3.2.1. Historický premilenialismus.....	100
3.2.2. Premileniální dispenzacionalismus.....	100
3.2.3. John Nelson Darby – definice dispenzacionalismu.....	104
Závěr.....	113
Seznam použité literatury.....	115
Abstrakt.....	116
Odkazy.....	118

ÚVOD

Židé a Stát Izrael v teologii amerického evangelikalismu představuje významné téma. Jak do šířky a rozmanitosti událostí tak do teologické hloubky. Jde vlastně o celé dějiny spásy od stvoření světa a Adama a Evy přes první příchod Ježíše Krista ke druhému příchodu Ježíše Krista, Jeho vládu v Tisíciletém království na zemi až po Novou zemi, Nové nebe a Nový Jeruzalém na Věčnosti s Bohem Otcem.

Stát Izrael je lid Izrael. Židé. Boží Vyvolený národ. Bohem Vyvolený národ. Národ, který v Hospodinových očích mnohokrát selhal, od Boha se odklonil, žil si po svém, doplatil na to. Přesto se Bůh svého lidu Izrael nikdy nezřekl a nikdy nezřekne, neboť Jeho zaslíbení jsou věčná. A právě pochopení této Boží podstaty, že Bůh svoje sliby a prohlášení plní, a to včetně těch vůči lidu Izrael, je podstatou objevu (možná znovuobjevení) evangelikálů. Bůh s židy nikdy neskončil. Teologie náhrady neboli substitute, dle které lid Izraele nahradila v roli Božího Vyvoleného lidu církev, neplatí. A co více, evangelikálové (znovu)objevili nezastupitelnou roli lidu Izraele v dějinách spásy. Bez židů nelze dějiny spásy naplnit. CO to konkrétně znamená? Evangelikálové vstupují na scénu v 18. století, ale navazují na puritány (16. století) a pietisty (17. století). Žijí tedy v době židovské diaspory neboli židovského rozptýlení po celém světě. Židé nežijí v Zaslíbené zemi, což je na jednu stranu Boží trest židům, na druhou stranu i Boží hanba. Židé Boha zahanbují, pokud nežijí v Zaslíbené zemi. A toto evangelikálové a puritáni a pietisté, kteří všichni navazovali na poznání prvotní církve, pochopili. Jak k tomu došlo? Doslovným čtením Bible, Starého i Nového zákona. Co umožnilo doslovné čtení Bible? Reformace Martina Luthera, kterou o sto let dříve odstartoval Jan Hus, rozšířila překlady Bible z originálních jazyků, hebrejštiny a řečtiny do národních jazyků. Zrušila tak více než tisícleté používání překladů Bible pouze do latiny. Stoupenci reformace zrušili autoritu tradice a instituce platnou v katolické církvi a za jedinou autoritu ve vztahu k Bohu stanovili Písmo, Bibli. Začali studovat a odhalili nejen to, že Bůh s židy jako s Vyvoleným národem neskončil, ale že židé jsou nezastupitelní pro druhý příchod Ježíše Krista na zem. Roli, kterou samotní židé, kteří Krista odmítli, neviděli, a ani vidět nemohli. Co je tou zásadní podmínkou druhého příchodu Ježíše Krista na zemi? Je jím NÁVRAT židů zpět

do Zaslíbené země. Kdy k němu může dojít? Až se naplní další zásadní podmínka Ježíšova druhého příchodu, a tou je plnost pohanů neboli až bude evangelium hlásáno do všech koutů světa, Bůh shromáždí židy, svůj Vyvolený lid, ze všech koutů světa zpět do Zaslíbené země. A právě toto evangelikálové pochopili. A vyrazili na cestu dlouhou několik století, na jejímž konci byl vznik Státu Izrael 14. 5. 1948. Stala se neuvěřitelná věc, neuvěřitelná z lidské perspektivy, ne z Boží. Bůh svůj lid opět shromáždil po téměř dvou tisících letech ze všech koutů světa zpět v Zaslíbené zemi. Tím odstartoval odpočítávání času pro druhý Ježíšův příchod. Stát Izrael bývá proto označován jako „biblické hodiny“. Nikdo nezná přesné datum Ježíšova druhého příchodu, ani Ježíš Kristus sám, zná jej jen Bůh Otec. Přesto Bůh svým ovečkám v Bibli popsal „znaky posledních časů“, aby se mohli časově orientovat v dějinách spásy. Izrael je v Bibli na několika místech označován jako fíkovník, v jednom z veršů se doslova píše, že až uvidíme fíkovník kvést, můžeme si být jisti, že Ježíšův druhý příchod je blízko. Tím rozkvetlým fíkovníkem je Stát Izrael, který vzniknul 14. 5. 1948. Evangelikálové k tomuto okamžiku po staletí směřovali. Volili metody šťastné i méně šťastné. Byli úspěšní i neúspěšní. Evangelizovali židy, podporovali je finančně, posílali k nim misionáře. Ve 20. století získávají evangelikálové politický vliv, a tento politický vliv včetně veškeré další činnosti evangelikálů ve vztahu k židům zásadním způsobem přispěl ke vzniku a pak i existenci Státu Izrael. Vznik Státu Izrael je Boží záměr i dílo, ale evangelikálové jej pochopili a podporovali. Jejich hnutí bývá někdy nazýváno křesťanským sionismem, který existuje a existoval vedle židovského sionismu. Na rozdíl od židovského sionismu, který je sekulárním hnutím, křesťanský sionismus je hnutím znovuzrozených křesťanů, takže někdy mám chuť s velkou mírou pokory napsat, že židé byli doneseni zpět do Zaslíbené země na křídlech Mesiáše Ježíše Krista, aby Ho tam konečně mohli poznat a jako svého Mesiáše přijmout.

Teologie evangelikalismu zahrnuje premilenialistický dispenzacionalismus. Milénium jako tisíciletí. Dispenze jako určité období. Tento název v sobě obsahuje přesvědčení, že Ježíš Kristus se podruhé vrátí na zemi před svým Tisíciletým královstvím na zemi. Podle této teologie je existence lidstva rozdělena na šest dispenzí (věků) po dvou tisících letech: Věk Praotců, Věk Izraele, Věk církve neboli Milostivé léto – doba Milosti, ve které nyní žijeme – a sedmou dispenzí je Tisícileté království Krista na zemi. Podle Danielova proroctví (kapitola 9 – Danielových sedmdesát týdnů) je přerušeno Věk Izraele Věkem Milosti, ale čas Izraele se ještě na sedm let vrátí (Danielův sedmdesátý týden). Těch posledních sedm let Izraele bude

předcházet Kristovu Tisíciletému království na zemi, a bude to nepěkný čas, který je v Knize Zjevení označován jako Vylití hrozného Hospodinova hněvu. Hospodin bude soudit zemi, lidi na zemi, a především bude jednat s Izraelem. Někdy se tomuto posledním sedmiletí říká Jákobovo soužení. Izrael na konci těchto sedmi let konečně rozpozná Krista jako svého Mesiáše, jediný jako národ najednou, a zároveň každý sám za sebe, jej přijmou za svého Pána a Spasitele, a to při Jeho druhém příchodu na Oliveckou horu. Dobrá zpráva je, že znovuzrození křesťané, ať z pohanů nebo židů, budou Hrozného hněvu Hospodinova ušetřeni, a budou na počátku sedmiletého období Velkého soužení jako Kristova Nevěsta vytrženi Ježíšem Kristem na oblaka, aby v nebi v Jeho příbytcích toto strašlivé období přečkali a vrátili se s Kristem na Oliveckou horu jako Jeho armáda, kdy Ježíš zvítězí v poslední bitvě „Armagedon“, v bitvě, kdy se všechny národy postaví proti Izraeli, a Kristus tuto bitvu vyhraje za svůj Vyvolený národ. Poté započne Jeho Tisícileté království na zemi, a po něm Bůh stvoří Novou zemi a Nové nebe a bude se svými svatými vládnout z Nebeského Jeruzaléma na Věčnosti.

Tuto teologii ve své práci popisují. V první kapitole ji popisují na základě učení a kázání kazatelů a učitelů z řad evangelikálů i mesiánských židů (židé, kteří přijali Ježíše Krista jako svého Pána a Spasitele).

Ve druhé kapitole procházím knihou Zjevení Janovo, a to na základě knihy mesiánského žida Amira Tsarfati, který tuto poslední biblickou knihu rozebírá ve své knize „Revealing Revelation“.

Ve třetí kapitole se zabývám historií vzniku a vývoje teologie evangelikalismu na základě knihy Ariela Yakova „An Unusual Relationship Evangelical Christians and Jews“.

Téma je úžasné, nesmírně mě tato práce těšila, a zároveň je těžké, rozsáhlé, skoro neuchopitelné. Vyhotovala jsem si pracovní překlady čtyř knih z angličtiny včetně knihy Amira Tsarfatiho Revealing Revelation (tu rozebírám ve 2. kapitole), abych s nimi mohla pracovat, většina kázání je v angličtině. Jsem na angličtinu zvyklá, ale stejně to postup zpomaluje. Jsem si vědoma, že téma by se dalo uchopit jinak, lépe. Snažila jsem se práci psát tak, jak by ji uchopili evangelikálové, aby ji zpřístupnili lidem, kteří o Kristu nic neví, protože téma věčnosti považují za zásadní (stejně tak i já). Zemřít na této zemi bez Krista je pro ně, a s tím se naprosto ztotožňuji, vstupenka k věčnému zatracení. Děsí mě, kolik lidí si to neuvědomuje

a nikdy to nebude vědět. Měla jsem je na paměti při psaní této práce. Myslím, že jsem si stanovila náročný úkol a nevím, zda jsem cíle dosáhla. Ale čeho jsem dosáhla určitě, je moje vlastní poznání. Pochopení tohoto tématu. To neznámá, že se nemusím dále učit, právě naopak. Ale položila jsem si základy, na kterých mohu stavět. V tomto smyslu byla práce na této „práci“ dobrodružnou a dechberoucí cestou k vlastnímu poznání, ve kterém budu pokračovat, a určitě budu znalosti předávat dál. Někdy mám pocit, že je musím předávat každému, koho potkám! Mám na paměti, že magisterská práce má sledovat badatelské cíle. Nevím, zda se dá na poli „věčnosti“ vybádat něco dokonalejšího, než nám ve svém slově zanechal Bůh. Připomíná mi to knížku Paola Coelha „Alchymista“. Hlavní hrdina knihy, španělský pastýř, se vydá do světa na cestu za pokladem, projde celou severní Afrikou, na egyptských pyramidách málem zemře, aby tam pochopil, že se má vrátit domů, aby pak na zahradě svého domu, pod staletým stromem, vykopal zlatý poklad. Myslím, že nejdůležitějším cílem našeho bádání je pochopení Boží cesty, kterou nám v Bibli zanechal. V našem geografickém pásmu je Bible dostupná okamžitě kdykoliv a komukoliv. Někteří ale musí procestovat „půl světa“, aby si ji konečně otevřeli, „vrátili se domů“.

Jsem proto svému konzultantovi docentu Biernotovi nesmírně vděčná, že mi toto téma navrhl! Na počátku jsem vůbec nerozuměla, o čem to celé je. Ale téma mi otevřelo nevídané rozhledy, které bych bez tohoto zadání nenašla. Moc děkuji!

MOTTO

Bůh nevysvětluje, proč si lid Izraele vyvolil. Oznamuje nám to. Tak jako nám oznamuje spoustu jiných věcí. Je na nás, jak se zachováme, když nám Bůh něco sděluje.

Poznámky k připomínkám.

Za všechny připomínky docentu Biernotovi děkuji a vážím si jich. Některé z nich se týkají obecného přístupu k psaní diplomové práce. Ráda bych se k nim na tomto místě vyjádřila.

1. Diplomová práce by měla být neutrální vůči tématu.

Studuji na teologické fakultě. Na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Proč to zdůrazňuji? Teologie prezentuje vztah určité skupiny lidí k Bohu, tento vztah je osobní a diplomová práce by měla osobní charakter vztahu této skupiny k Bohu odrážet. Jen takto lze dopodrobna obsah konkrétní teologie rozlišovat a pochopit. Jiná situace by byla, kdybych stejné téma zpracovávala na filosofické fakultě. Teologickou fakultu považuji za místo, kde se diplomová práce může stát ústy představitelů teologického směru, protože tak lze lépe vystihnout jeho podstatu.

2. Pisatel by si měl zachovat od tématu odstup.

S popisovanou teologií se ztotožňuji. Jsem součástí tohoto přístupu. Proto si ponechávám osobní postoj. To, o čem píš, také žiji. Téma věčnosti spolu s jedinou cestou k jeho dosažení skrze přijetí oběti Ježíše Krista na kříži považuji za zásadní. Lidé o tom neví a já považuji za životně důležité tuto zvěst šířit. Jsem přesvědčena, že diplomová práce by měla přinést obecný užitek širšímu okolí. Měla by být srozumitelná i čtenáři z neakademického prostředí. Proto se jí snažím psát srozumitelně, některé myšlenky opakuji, aby bylo jasné, že jsou nosné. Zároveň je opakuji i proto, že je dávám do souvislosti s jiným kontextem.

3. Forma svědectví.

Formu svědectví používám z výše uvedených důvodů, ale i proto, že svědectví je základní způsob komunikace mezi evangelikály. Je to autentická forma předávání zásadní informace, jak Bůh působil v životě jednotlivců, jak je to ovlivnilo, a je to forma povzbuzení a podpory pro ostatní. Například svědectví mesiánského žida Amira Tsarfatiho, kterého v diplomové práci hojně cituji, je důkazem a ukázkou toho, jak Ježíš životy zachraňuje, přetváří a používá. V tomto případě životy židů.

4. Ježíšův druhý příchod.

Připomínka, zda hovoří Ježíš sám o sobě, když mluví o příchodu Syna člověka. Otázka Ježíšova sebe pochopení. Např. dle Matoušova evangelia 16:28 *Amen, pravím vám, že někteří z těch, kteří tu stojí, neokusí smrti, dokud nespatří Syna člověka přicházejícího se svým královstvím.* Předmětem mojí diplomové práce je popsat vazbu Státu Izrael na teologii amerického evangelikalismu. Tato práce si neklade za cíl rozebrat, zda Ježíš hovořil či nehovořil sám o sobě jako o Synu člověka, nicméně dispensacionální premilenialismus jako součást teologie amerického evangelikalismu považuje Ježíše Krista za Syna člověka a očekává Jeho druhý příchod. Druhý příchod Ježíše Krista je jedním ze základních stavebních kamenů této teologie.

5. Psaní Židé nebo židé?

Píši „židé“ s malým „ž“ jako označení příslušníků náboženské skupiny. Víím, že je možné psát i Židé s velkým „Ž“ jako označení příslušníků národa. Pro zjednodušení používám jednotně v celé práci malé „ž“.

6. Současní učitelé, z nichž čerpám.

Tři roky poslouchám vyučování Amira Tsarfati a jeho Behold Israel Ministry (každý týden jedno nové vyučování v průměru) včetně jeho komentářů současné politické situaci v návaznosti na biblická proroctví. Poslouchám jeho pořad otázek a odpovědí, na kterém se podílí i pastor Mike Golay (Behold Israel Ministry), Jan Markell a její Olive Tree Ministry, pastor Barry Stagner (Pastor, Calvary Chapel Tustin). Poslouchám samostatná vyučování Jan Markell a Barry Stagnera. Dále poslouchám vyučování pastora Jacka Hibbse (Pastor, Calvary Chapel Chino Hills), Toma Hughese a jeho Hope for our Times Ministry, amerického mesiánského rabína Jonathana Davida Cahna (rabín, Beth Israel Worship Center congregation), Dr. Michaela Browna (AsktheBrown.org).

Amir Tsarfati je mesiánský žid žijící v Izraeli, David Cahn mesiánský rabín žijící v USA, Michael Brown je mesiánský žid žijící v USA, Jan Markell je mesiánská židovka žijící v USA, ostatní jsou křesťané nežidé. Všichni patří do evangelikálního hnutí, vyučují na téma posledních časů na principech teologie dispensacionálního premilenialismu. Z Čechů poslouchám vyučování Stanislava Štrunce a jeho In His Love Ministries, pastora Milana Tachecí a jeho Společenství Calvary Roudnice a Slováka Sergeje Miháľa.

Nejvíce sleduji vyučování Amira Tsarfati, Stanislava Štrunce a Sergeje Miháľa. Jak jsem již uvedla, poslouchám tato vyučování nejméně tři roky. Dále jsem přečetla doporučenou literaturu a absolvovala jsem denní bakalářské a magisterské studium teologie a judaismu na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Na základě všech těchto vyučování a svého studia jsem napsala první kapitolu. Všichni se shodují na základních principech premileniálního dispenzacionalismu tak, jak jsem je popsala v první kapitole.

Pro druhou kapitolu jsem použila knihu Amira Tsarfatiho „Revealing Revelation“. Ne proto, že on by v této knize popisoval nějakou „svoji verzi“ posledních časů, ale protože jako jediný z výše jmenovaných napsal knihu, která je průvodcem poslední biblické knihy Zjevení Janovo, a propojil ji s odkazy ve Starém i Novém zákoně. Ještě jednou zdůrazňuji, že nejde o „jeho interpretaci posledních časů“, ale o písemné shrnutí tématu, které vyučují i všichni ostatní výše jmenovaní. Nejde tedy o nějaký speciální přístup mesiánského judaismu k tématu posledních časů. Kniha Amira Tsarfatiho je integrální součástí a odrazem učení představitelů premileniálního dispenzacionalismu jak z řad mesiánských židů, tak křesťanů z nežidů. Mesiánští židé jsou křesťané, sami se za ně považují a biblicky je v Kristu žid i Řek totéž. Přesto se pohledy mesiánských židů a křesťanů nežidů na stejné téma mohou lišit díky odlišným kořenům. A to je moc zajímavé a dobrodružné.

Třetí kapitola pak vychází zejména z knihy Yaakova Ariela „An Unusual Relationship, Evangelical Christians and Jews“, kde úmyslně znovu cituji definici dispenzacionálního premilenialismu tak, jak ji naformuloval jeden ze zakladatelů tohoto směru. Důvodem je ukázat, že výše jmenovaní současníci (kapitola 1) a jejich předchůdci se v pojetí shodují.

7. Grafická úprava

Ze všeho, co jsem řekla v předchozích odstavcích vyplývá, že považuji napsání této diplomové práce za důležité, neboť se shodují s představiteli této teologie, že žijeme „v posledních časech“. Říkají, že žijeme nejen v posledních časech, ale „v poslední hodině“ před druhým příchodem Ježíše Krista. Můj vedoucí práce mě upozorňoval, že bych se měla vyhnout podtrhávání, zvýrazňování atd. Snažila jsem se zpočátku tento požadavek naplnit, ale jak jsem pokračovala v četbě knihy Zjevení, cítila jsem naléhavost vzkazu v knize obsaženého, a důrazy jsem ponechala.

8. Shrnutí

Téma je široké a hluboké. Kromě třech let naslouchání všem vyučováním jsem se tématu intenzivně věnovala minulých sedm měsíců a jsem vděčná za všechno, co jsem pochopila. Uvědomuji si nedostatky své práce a také si uvědomuji existenci nedostatků, které ani nevidím. Tuto diplomovou práci považuji za mezikrok, za určitou fázi svého poznání a zpracování daného tématu, ve kterém bych ráda pokračovala v rámci doktorského studia. Spoustu cenných připomínek docenta Biernota jsem nezpracovala, protože si myslím, že přesahují rozsah diplomové práce, ponechávám si je však jako cenné podněty do dalšího kroku. Za všechny připomínky děkuji.

KAPITOLA 1 - TEOLOGIE AMERICKÉHO EVANGELIKALISMU

Co si představit pod pojmem teologie amerického evangelikalismu? Především tato teologie není čistě americká, vznikala v Evropě od 16. a 17. století (Německu – pietisté, Anglie – puritáni) a rozkvětu se dočkala v 19. století v Anglii, jak uvidíme ve třetí kapitole. Od konce 19. století, a poté zvláště v první třetině 20. století zažila období rozkvětu ve Spojených státech amerických, kde si podržela zásadní vliv, a to nejen náboženský, ale i politický, dodnes. Budu tedy používat název teologie evangelikalismu, která vzešla z pietismu a puritánství a budu sledovat její vývoj od konce 18. století v Anglii až po její rozkvět v Americe dvacátého a dvacátého prvního. století. Budu se také zabývat plodem evangelikalismu, a to je mesiánský judaismus. Jaký je mezi oběma „-ismy“ rozdíl? O co jde?

1.1. Teologie evangelikalismu pohledem protestantských křesťanů.

Evangelikálové jsou protestanští křesťané – následovníci Ježíše – z pohanů a také mesiánští židé – následovníci Ježíše Krista ze židů, kteří se také považují za křesťany. Protestantští evangelikálové staví svoji teologii na reformaci, a to ve smyslu třikrát „Sola“ – Sola Gracia, Sola Scriptura, Sola Fidae. Člověk je spasen z boží milosti, vírou a na základě doslovné četby Písma. Evangelikálové považují celou Bibli (Starý i Nový zákon) za inspirované Boží slovo a za jedinou autoritu, tedy odmítají za autoritu přijmout tradici a instituce, jak činí katolická církev. „Čteme-li Písmo, mluvíme se samotným Hospodinem“, říkají. Jedním z průvodních znaků reformace je překlad Bible z původních jazyků – tedy z hebrejštiny a řečtiny – nikoliv z latinského překladu Vulgaty. Dělo se tak v českých zemích (Bible kralická), v Německu, v Anglii a v dalších. Jedním ze zásadních principů, jimž se reformace odklonila od katolické církve, je důraz na autoritu Písma, na četbu Písma a jeho porozumění, což bez překladu do národních jazyků nebylo možné. Katolická církev kázala v latině až do 20. století. Proč tento aspekt tak zdůrazňují? Doslovné čtení Písma způsobilo změnu pohledu protestantů na úlohu a postavení židů v dějinách spásy a zrevidovalo nechvalně známý postoj církve od 4. století, který nese název „substituční teologie“. Co se skrývá pod tímto názvem? Církev samu sebe označila za jediného dědice božích zaslíbení. Prohlásila, že Hospodin s lidem Izraele skončil, neboť židé nechali ukřižovat Krista, Izrael (ve smyslu lid Izrael) přestal být, dle Církve a její teologie substituce, Božím lidem. Tato role přešla pouze na Církev, Církev nahradila Izrael v roli Božího lidu. Stala se jím sama. Historie obecná i historie církevní ukazuje, jak vážné

důsledky teologie substituce měla na vztah Církve k Izraeli (ve smyslu lidu Izraele). Teologie substituce je jednou z hlavních příčin 2 000 let křesťanského antijudaismu, který se od Kanta a jeho rozčlenění lidí na rasy obohatil o antisemitismus, a s návratem židů do svaté země se k anti...plus ...ismu přidal ještě antisionismus. Křesťanský antijudaismus přinesl židům pogromy – vraždění, falešná obviňování – role obětního beránka – židé mohou za vše – za hlad, za válku, za zemětřesení..., označení bohovrazi (mohou za smrt Krista), vyhánění ze zemí – evropských nebo patřících pod správu některé z evropských zemí, kde se židé usídlili, zavírání do ghatt. Židé nesměli vlastnit půdu, mohli vykonávat jen některá povolání. Antisemitismus vyvrcholil holokaustem za druhé světové války, antisionismus má podobu válek vedených proti Státu Izrael po celou dobu jeho existence do současnosti. Souhlasím s připomínkou, že antijudaismus a antisemitismus jsou komplikované fenomény, které nelze zjednodušeně vysvětlit v jednom odstavci. Antijudaismus a antisemitismus nejsou předmětem mé diplomové práce, přesto tytu postoje křesťanského světa (hlavně Evropy) zde musím zmínit, protože evangelikálové se sice s poznáním role židů v dějinách spásy postaví proti teologii substituce, ale po staletí budou bojovat se zažitými antižidovskými stereotypy, jak budu psát dále.

Vraťme se tedy zpět do 16. století, kdy protestanté začínají mít k dispozici Bible v národních jazycích přeložené z původních jazyků a považují Písmo za inspirované Boží slovo. Studují Bibli a z Bible se jim vynořuje, že Hospodin možná s Izraelem jako s Božím lidem neskončil. Že Hospodinovy výroky vůči svému Vyvolenému lidu jsou neměnné. Že Izrael zůstává Božím lidem, stejně jako je jím církev naroubovaná na ušlechtilou olivu (Izrael). Protestanté nalézají roli židů v dějinách spásy. Zjišťují, že židé i církev mají roli v dějinách spásy, pouze se ty role liší. Protestantští evangelikálové se znovu, po vzoru prvotní církve, vrací k eschatologii, nauce o posledních časech. Zabývají se druhým příchodem Ježíše Krista na zemi, Jeho první příchod vnímají jako příchod Beránka, který přišel prolít krev za hříchy lidstva. Přišel zemřít na kříži, aby lidstvo Jeho krev usmířila s Bohem Otcem. Přišel, aby ze sebe udělal zástupnou oběť, která jako jediná usmířuje hříšné lidstvo s Bohem. Každý, kdo přijme Kristovu oběť na kříži za jedinou cestu k Bohu Otcí, vyzná svoje hříchy a přijme Krista jako svého Pána a Spasitele, je spasen, pokud na cestě s Kristem vytrvá. První následovníci Ježíše Krista byli židé, byli nejprve považováni uvnitř a z vnějšku židovské komunity za odnož židovství. Později ale dochází k jejich oddělení z židovské komunity, a to zvláště poté kdy židé věřící v Krista jsou

Kristem samým vyzváni k tomu, aby šli zvěstovat tuto dobrou zprávu o spasení (evangelium) mezi ne-židy – pohany (Pavel). **Římanům 11:13-14** *13Vám z pohanských národů říkám, že právě já, apoštol pohanů, vidím slávu své služby v tom, 14abych vzbudil žárlivost svých pokrevních bratří a některé z nich přivedl ke spasení.* A tak se rodí církev, nejprve ze židů, pak především z pohanů, církev jako tělo Kristovo, jako společenství následovníků Ježíše Krista, kteří přijali Jeho oběť na kříži, vyznali hříchy, přijali Ho jako Pána a Spasitele, přijali Ho jako Mesiáše. Dochází k oddělení židovské komunity (která Krista jako Mesiáše přijala), od židů, kteří Krista jako Mesiáše nepřijali (Mesiáš v židovském podání není Bůh), Ježíš vyprovokoval židovské představitelé k tomu, aby jej nakonec nechali ukřižovat, především tím, že se (pravdivě) prohlásil za Božího Syna. Mezi různými směry v židovství prvního století se začíná prosazovat rabínský judaismus. Společenství Kristových následovníků – církev, a společenství židovské – sjednocované rabínským judaismem, se začínají čím dál více rozcházet. V rámci Římské říše jsou židé a jejich víra chráněni zvláštními privilegii, křesťanství se pod ně v prvních letech svého života, ještě jako sekta v rámci židovství, schová. Po zřetelném rozchodu církve – kristovců (ze židů i z pohanů) a synagogy – židovské komunity rabínského judaismu, církev ochranu patřící v Římské říši synagoze ztrácí a začíná být v rámci Římské říše krutě pronásledovaná. Vše se mění, když císař Theodosius v roce 380 vyhláší křesťanství za státní náboženství. Církev se dostává do privilegovaného postavení, a odtud je již jen kousek k teologii substitute.

Vraťme se opět do 17. století, kdy protestanté, stejně jako prvotní církev, žijí tzv. druhým příchodem Ježíše Krista. Jak jsme se již zmínila, Ježíš přišel poprvé, aby svou obětí na kříži a vzkříšením zachránil lidstvo od hříchu. Ale to je jen začátek SPASENÍ. Ježíš pořád opakuje, že se vrátí, že přijde na zem podruhé - **Matouš 25: 1-13** *Podobenství o deseti pannách. Verš 13* *Ale zatímco šly kupovat, přišel ženich, a které byly připraveny, vešly s ním na svatbu; a dveře byly zavřeny.* Zjevení 19:1-2 Tentokrát jako vykonavatel božího hněvu nad hříšným lidstvem, a také jako KRÁL, který bude vládnout na zemi v Tisíciletém království. Bůh – Otce a Syn – dávají lidstvu čas, aby se odvrátilo od hříchu (přijetím Krista), ale jednoho dne toto období skončí a Ježíšovým druhým příchodem se naplní dějiny spásy.

V 17. století tedy některé protestantské směry začínají nacházet nezastupitelnou roli židů v dějinách spásy. Zjišťují, že bez naplnění role židů v dějinách spásy Ježíš podruhé nemůže přijít. Protestanté začínají v Bibli číst, že Ježíšův druhý příchod má zásadní předpoklady.

Jedním je, aby evangelium bylo kázáno do všech koutů světa, a dalším předpokladem je, aby židé byli shromážděni ze všech koutů světa zpět ve Svaté Zaslíbené zemi. Jak známo z obecných dějin, židé byli po porážce a zničení Druhého chrámu Římany v roce 70 a po porážce Bar Kochbova povstání v roce 135 vyhnáni a rozptýleni po celém světě – diaspora. (Vznik židovské diaspory je samozřejmě komplikovaný fenomén, na kterém se podílelo vícero faktorů). I po Bar Kochbově povstání židovstvo v Zemi Izraele funguje a v malém množství tam židé pobývají po celá staletí až po první židovské pionýry, kteří od 19. století toto území znovu osídlují.

Protestanté – evangelikálové začali toto brát vážně, pochopili, že Bůh s židy neskončil, našli jejich roli v dějinách spásy a začali postupně měnit svůj vztah k nim (více 3. kapitola). Tato podpora vedla k tomu, že, zejména v 19. století, začali židé přijímat Krista jako svého Pána a Spasitele a postupně vznikalo hnutí mesiánského judaismu (mesiánský žid je žid, který přijal Ježíše Krista jako svého Pána a Spasitele) – teologicky totéž co křesťan z pohanů.

S pozdějším vznikem židovského sionismu (sekulární hnutí v čele s Theodorem Herzlem) – hnutí usilujícího o návrat židů do Zaslíbené země, vzniká i tzv. křesťanský sionismus – což je náboženské hnutí, které podporuje návrat židů do Zaslíbené země z důvodů naplnění jednoho z předpokladů dějin spásy. Podpora křesťanského sionismu (evangelikálové) hrála významnou úlohu při vzniku Státu Izrael v roce 1948. Židé se tak začali vracet do Zaslíbené země „na křídlech Mesiáše Ježíše Krista“ (díky křesťanskému sionismu), aby Mu umožnili přijít podruhé.

1.2. Teologie evangelikalismu pohledem mesiánského judaismu.

Mesiánský judaismus je plodem evangelikalismu, a zároveň jeho součástí. Mesiánští židé jsou křesťane ze židů dodržující všechny židovské svátky, pokud chtějí, stejně jako jejich židovští bratři, kteří Krista nepřijali. Ti, kteří přijímají teologii dispenzacionálního premilenialismu, se v jeho výkladu výrazně neliší od svých křesťanských (nežidovských) bratří. Vycházím z učení mesiánského žida Amira Tsarfati, který napsal řadu knih na téma posledních časů, jednou z nich je kniha „Revealing Revelation“ (spoluautor Rick Yohn). Nejdříve napíši pár slov o Amirovi T., protože pak budu používat knihu „Revealing Revelation“, „Zjevující se Zjevení“ je můj pracovní překlad názvu knihy z angličtiny do češtiny, nebo také „Vynořující se Zjevení“, k představení teologie dispenzacionálního

premilennialismu, teologie jednoho z proudů amerického evangelikalismu (budu používat jen termín evangelikalismus) , protože tato teologie se rodila v Evropě – hlavně v Anglii – a rozvíjí se v USA). Amir T. je nositelem obsahu knihy.

Amir Tsarfati (loni oslavil padesátiny) je mesiánský žid z kmene Juda narozený v Jeruzalémě, jak on sám sebe rád popisuje. Pochází z rodiny přeživších holokaust, maminka se narodila v lágru spravovaném Angličany na Kypru poté, co prarodiče přežili holokaust. Amir se tedy narodil do židovské rodiny, rodiče se záhy rozešli a Amir vyrůstal v pěstounské péči. Jako náctiletý neviděl ve svém životě žádný smysl, a rozhodl se pro sebevraždu. Sám to popisuje tak, že měl ale pocit, že mu „něco“ říká, že musí dát „světu“ ještě jednu šanci. A tak se rozhodl, že dá světu ještě jednu šanci. Byl pozvaný ke spolužákovi na večeři. A najednou, před jídlem, se všichni drží za ruce, otec rodiny se modlí, a modlitbu ukončí: „Ve jménu Ježíše“. Amir byl šokován. Slyšet něco takového z židovských úst! Ptal se, jak že je to možné. A otec rodiny mu odpověděl: „Proč se nezeptáš Boha, aby ti ukázal, kdo Ježíš je?“ Amir si napsal na papír: „Bože, prosím, ukaž mi, kdo je Ježíš.“ Druhý den jde do práce, koupí si hebrejské noviny, a tam vidí inzerát na celou stránku se jménem Ježíš v hebrejštině. Upoutávka na film o Ježíšovi v areálu univerzity, o křížové výpravě v Jeruzalémě. Natáčelo se v Izraeli. Film v hebrejštině. Běžel jed dva dny. Amir ve svém svědectví říká:

„Izraelští herci, a já sleduji všechna proroctví, o kterých vím, že se naplňují před mýma očima. Byl jsem ohromen.

Panna Maria počne. Izaiáš 7. Bude nám dáno dítě. Micheáš 5. Příběh Nového zákona, který byl dán lidu Izraele. Jeremiáš 31. Utrpení Mesiáše kvůli našim vlastním hříchům. Izaiáš 53.

Chci tím říct, že to je, jako by se pro mě téměř všechny kousky té skládačky spojily. A věděl jsem to tehdy a tam, že se musím rozhodnout. Protože si pamatuji, že před pár týdny jsem chtěl ukončit svůj život. A teď konečně vím, proč jsem to neudělal. Pamatuji si, že tu noc jsem doslova promodlil. A požádal jsem Ho, aby nebyl jen Mesiášem, ale aby byl mým osobním Mesiášem. Byl jsem pokřtěn nedaleko odsud.“

Text psaný kurzívou je typickou ukázkou toho, čemu evangelikálové říkají „svědectví“. Anglicky „testimony“. Text psaný kurzívou je autentické svědectví Amira Tsarfatiho (1) toho, jak mu Ježíš vstoupil do života, aby mu ho zachránil, doslova ten současný ve fyzickém těle, i ten budoucí v přeměněném těle. Svědectví je o tom, jak Ježíš působil v životě toho kterého

křesťana, je zásadní a základní způsob, jak evangelikálové, ale nejen oni – všichni znovuzrození křesťané, sdílí zkušenost ze své cesty s Kristem. Smyslem svědectví je vzájemně se posilovat na cestě s Kristem. Křesťané se po staletí snažili konvertovat židy ke křesťanství. Všemi možnými metodami včetně násilí. Evangelikálové (mám na mysli křesťany z nežidů) podnikali hojné misie k židům s cílem jejich konverze. Úspěšně i neúspěšně. Nejúčinnějším způsobem je, pokud Ježíš osloví kohokoliv sám, tedy i židovské bratry.

Budu „svědectví“ ve své diplomové práci používat, jako ukázkou způsobu uvažování a fungování evangelikálů. Uvedu nyní ještě dvě svědectví, abych čtenáři tuto metodu přiblížila. Jedno je svědectví je bratra žida, druhé je osobní. Obě se týkají „znovuzrození“, stejně jako svědectví Amirovo. „Znovuzrození“ neboli obrácení je osobní setkání s Kristem, počátek cesty a vztahu člověka s Ježíšem Kristem. Znovuzrození je dle evangelikálů, ale nejen jich, zásadní okamžik nebo proces v životě každého křesťana. Podle teologie dispenzacionálního premilenialismu je znovuzrození základním předpokladem následování Ježíše Krista, a to až na věčnost. Jinak řečeno, evangelikálové považují znovuzrození jako nutnou podmínku života na věčnosti, po lidské fyzické smrti. Celý proces budu popisovat v následujících kapitolách.

Nyní dva příklady svědectví o znovuzrození. Mesiánského žida a moje. Předkládám jako důkaz toho, jak evangelikálové prakticky chápou biblické poznání, „že v Kristu jsme všichni jedno, není již žid ani Řek“.

Poslouchám svědectví mesiánských židů, židů, kteří přijali Ježíše Krista do svého života jako svého Pána a Spasitele. Úplně stejně jako křesťané z pohanů. Jak budu psát ve třetí kapitole, tito židé si říkají mesiánští židé, zakládají vlastní společenství (sbory, kongregace), to ale neznamená, že jejich členy nemohou být křesťané z pohanů, naopak! Proč zdůrazňuji, že si říkají mesiánští židé? Protože pro ně bylo a je podstatné, že se *nemusí zřeknout* svých židovských zvyků a tradic a začleňují je do svých bohoslužeb a liturgického roku.

Je zde však jedna *odlišnost* mezi mesiánskými židy a křesťany z pohanů, kterou jsem vyozorovala já. Zdůrazňuji, že nyní budu prezentovat *moje* subjektivní *pozorování* postavené na mém subjektivním pocitu z osobních setkání s mesiánskými židy a ze svědectví mesiánských židů, jak přijali Krista do svého života. Ježíš se jim osobně *zjevuje* ve snu, fyzicky v ložnici, venku, při četbě Izajáše 53, kdekoliv, jeden žid, dnes už mesiánský, prohlašoval, že Ježíš vstoupí do jeho života „jen přes jeho mrtvolu“. Jednoho dne vjel se svým autem na

nechráněný vlakový přejezd a vlak rozmetal jeho auto na „cimpr camp“. Jemu se však nic nestalo. Zůstal celý. Nezemřel. Ale zjevil se mu Ježíš a zeptal se ho: „Víš, proč nejsi mrtvola?“ A tak se zrodil další mesiánský žid. Pokud židé Ježíše přijmou jako svého Pána a Spasitele, znamená to *rozchod* s rodinou, jsou vyhnáni z domovů, je to bolestivé, ostatně stejně Ježíš koná v životě muslimů, kteří za Jeho přijetí platí i vyšší cenu, jde jim o holý život. Myslím si, že Ježíš o tom ví, a proto *se jim zjevuje způsobem, který nelze přehlédnout, a hlavně nelze odmítnout*. Rozumím tomu velice dobře. Jak jsem přišla ke Kristu já? Ježíš mi poslal anglickou misionářku z baptistického sboru, baptisté jsou považováni za součást evangelikálního hnutí. Takže já jsem přišla ke Kristu díky stejnému křesťanskému společenství jako velké množství mesiánských židů! *I mně se Ježíš zjevil!* Zažila jsem *osobní setkání* s Kristem. Tomu se v evangelikálních kruzích říká *znovuzrození* (to be born again), jak jsem již psala. Baptistický křest plným ponořením pod vodu znamená, že člověk symbolicky umírá svému starému já a smývá hříchy svého starého já, a zároveň vnořením se nad hladinu se znovu rodí do života s Kristem, očištěný od starých hříchů. Pro baptisty je specifické, že křtí člověka až v okamžiku, kdy se dotyčný chce nechat pokřtít vědomě, tedy chce celému světu jasně sdělit, že *následuje Ježíše Krista, kterého učinil svým Spasitelem a Pánem* ve svém životě. Dalším důvodem křtu je *poslušnost*. Ježíš se nechal pokřtít, i nově zrození se nechávají pokřtít. Ovšem, podle baptistů, i bez křtu se člověk stává následovníkem Ježíše Krista tím, že ho vědomě pozve do svého života jako svého Pána a Spasitele, prohlásí, že Ježíš je *jediná* cesta k Bohu a vyzná, že je hříšník, který potřebuje Krista, aby byl od hříchů očištěn. Pokud nově obrácený křesťan toto vyzná, Ježíš mu pošle Ducha svatého, který bude přebývat v jeho těle jako ve svém Chrámu. Mezi přijetím Krista a křtem bývá a nemusí být časový odstup, během kterého probíhá příprava nově zrozeného. Pojem *znovuzrozený* a jeho pochopení je důležité pro další výklad teologie evangelikalismu. Trochu jsem odbočila. Ale takto podobně vypadá proces zrození mesiánského žida.

A nyní se vrátím k mému pozorování, jak jsem se již výše zmínila. *mesiánský žid* je pro křesťany o čtyři tisíce let starší bratr, starší ve smyslu „*chození s Bohem*“. Mesiánští židé, které znám, jednoduše „VÍ“ víc. Mají v sobě o čtyři tisíce let tradice Starého zákona víc, rozumí mu v souvislostech, o kterých se křesťanům z pohanů jen sní, navíc pro mesiánské židy v Izraeli je hebrejščina rodným jazykem, což násobí možnosti jiných a hlubších vhledů do Tanachu (hebrejský název pro Starý zákon).

Amir Tsarfati je tedy mesiánský žid, z kmene Juda, který se narodil v Jeruzalémě. Jak už víme, setkání s Kristem způsobilo, že nespáchal sebevraždu, takže mu zachránilo život. Amir T. poté sloužil v izraelské armádě, stal se zástupcem guvernéra a připravoval předání Jericha do rukou palestinské samosprávy. Poté byl turistickým průvodcem po biblických a jiných místech Izraele. Nakonec založil neziskovou organizaci **Behold Israel** (2). Je to misijní organizace, jejímž prostřednictvím Amir Tsarfati poskytuje biblická učení na svých cestách po Izraeli a po celém světě, na konferencích a sociálních médiích. Také nabízí výjimečné vhledy do novinek a politických událostí Izraele, celého Blízkého Východu, které dává do souvislostí s biblickými proroctvími, na která se zaměřuje. Jeho specialitou jsou biblická proroctví. O těch vyučuje, ale i *píše knihy*.

A právě jeho kniha (spoluautorem je Rick Yohn) „**Revealing Revelation**“ (Zjevující se Zjevení) mi poslouží k tomu, abych jejím prostřednictvím představila *eschatologii* (nauku o budoucích časech) tak, jak ji chápe a vyučuje evangelikální hnutí (hnutí amerického evangelikalismu, resp. jeho podskupina dispenzacionální premilenialismus), ze které vyplyne i role židů a Státu Izrael v teologii amerického evangelikalismu a naopak, což je zadání mé práce. Z uvedeného rovněž vyplývá, že teologie mesiánského judaismu, který vzešel z protestantského evangelikalismu, je s ním shodná, a to i ve smyslu dějin spásy.

1.3. Teologie evangelikalismu z české a slovenské perspektivy ve vyučování Stanislava Štrunce a Sergeje Miháľa

Hned v úvodu musím zkonstatovat, že oba pánové se nijak neodchylují od základního proudu teologie evangelikalismu. Jmenuji je proto, že jejich vyučování pravidelně poslouchám a v diplomové práci z nich těžím. Součástí teologie (amerického) evangelikalismu je teologie **dispenzacionálního premilenialismu**, tento pojem dále vysvětlím. Tato teologie vychází z předpokladu rozdělení období dějin na sedm tisíciletí. Reflektuje první příchod Ježíše, jehož účelem bylo vykoupit lidstvo z hříchu svou krví, a tak jej usmířit s Bohem Otcem, a počítá s druhým příchodem Ježíše Krista, kdy se Ježíš vrátí na zemi, aby soudil. A následně vládnul na zemi v Tisíciletém království.

Pro vysvětlení pojmu dispenzacionální milenialismus v této kapitole použiji vyučování Amira Tsarfatiho (3) a Sergeje Miháľa (5). Amira T. jsem již představila, v krátkosti uvedu i Sergeje

Mihál'a. Sergej Mihál' (4) je eschatolog a evangelista. Od svého mládí káže evangelium Ježíše Krista. Jako laický kazatel Bible působil už v bývalém Československu. V porevolučním období byl mnoho let pastorem mladých křesťanů v Košicích. Před několika lety zaměřil svoji pozornost na biblická znamení, díky kterým začal psát o „Vytržení církve a Velkém soužení světa.“ V současnosti k tomuto tématu na základě proroctví Bible vyučuje plus autor knih.

Pojem dispencionální milenialismus dle Sergeje Mihál'a znamená tedy rozdělení dějin lidstva do sedmi období. „Sergej Mihál - Napätie a úzkosť týchto dní.“ (5). Dle Sergeje Mihál'a je šest období po dvou tisících letech ukončených *druhým* příchodem Ježíše Krista. Sedmým obdobím je Kristovo Tisícileté království na zemi. Sergej Mihál' ve svém vyučování říká, Bůh nám dává v Bibli přesnou časomíru sledu všech událostí, a to hned ve třech rovinách).

Sergej Mihál' popisuje Boží časomíru následujícím způsobem:

Za prvé: Podle apoštola Petra je pro Boha jeden den jako 1 000 let. **2 Petr 3:8** *Jednu věc si uvědomte, milovaní: u Pána je jeden den jako tisíc let a tisíc let jako jeden den.* Bůh stvořil svět za šest dní a sedmý den odpočíval. Sergej Mihál' říká, že dispencionalisté považují za dobu trvání lidstva 6 000 let (viz. *Velká chronologická mapa světových dějin*, která provádí čtenáře celou historií lidstva a ukazuje, co se kdy a kde dělo souběžně po celém světě za posledních 6 000 let, jde o přehledný vývoj království a zemí a dále množství informací o nejvýznamnějších klanech a dynastiích vládnoucích světu, ukazuje prokazatelné souvislosti mezi Biblií - stále nejprodávanější knihou světa - a skutečnými událostmi naší planety za šest tisíc let).

Za druhé: Bible dobu šesti tisíc let dokládá prostřednictvím rodokmenů a příběhů. Těchto šest tisíc let je dále rozděleno na 3 x 2 000 let: Doba Otců Abrahama, Jáкова a Izáka (první dvoutisíciletí), doba starého Izraele (druhé dvoutisíciletí) a doba církve – zvaná Milostivé léto (třetí dvoutisíciletí), které začalo prvním příchodem Ježíše Krista na zemi, a na jehož konci nyní žijeme. Před lidstvem je poslední, sedmé, tisíciletí, které začne druhým příchodem Ježíše Krista na zemi, tomuto období se říká Milénium (vlády Ježíše Krista na zemi), v češtině se zakotvil název Tisícileté království. *Dispencionalismus* tedy znamená rozdělení období dějin spásy na tři krát dvě tisíciletí plus jedno (sedmé) tisíciletí vlády Krista na zemi, což

určuje pojem *milenialismus*. Takto je tedy časově definován obsah teologie *dispenzacionálního milenialismu*.

Podle teologie dispenzacionálního milenialismu žijeme v tzv. *posledních časech*. To znamená těsně před druhým příchodem Ježíše Krista na zemi a před Jeho vládou v Tisíciletém království. Jsme na konci času církve, pohanů, Milostivého léta, kdy Bůh skončí s církví a začne zase jednat s Izraelem. Z čeho to vyplývá? Viz dále.

Za třetí: Daniel (kapitola 9). Bůh skončí s církví a začne opět jednat s Izraelem. Izrael dostal dle Danielovy vize k dispozici posledních 490 let, počínaje dnem vydání dekretu Nehemjášovi o znovuvybudování hradeb v Jeruzalémě králem Artaxerxem (roku 445 před Kristem). 483 let (resp. 476 dle solárního kalendáře) od tohoto data stanoví přesně příjezd Ježíše Krista do Jeruzaléma (rok 32 po Kristu), to je 69 týdnů. Poslední – sedmý týden – se naplní před druhým příchodem Ježíše Krista na zem a Jeho vládou v Tisíciletém království. (Dále rozeberu podrobněji).

Teologie dispenzacionálního milenialismu rozlišuje první a druhý příchod Ježíše Krista na zemi. První příchod Ježíše Krista byl za účelem *vykoupení lidstva z hříchu* Jeho smrtí na kříži a Jeho vzkříšením v roce 32, jak jsme se dočetli výše. Jeho první příchod nastartoval poslední dvoutisíciletí v dějinách lidstva, tzv. Milostivé léto, etapu církve, která na dva tisíce let přerušila etapu židů. Vytržení církve před sedmiletým Velkým soužením (viz dále) ukončí poslední dvoutisíciletí, etapu církve na zemi neboli Milostivé léto. Při svém druhém příchodu se Ježíš vrátí jako král, aby ztrestal zemi, a aby se ujal role krále v Tisíciletém království. Sedm let před Jeho příchodem začne Bůh opět jednat s židy. Naplní se Danielovo proroctví, poslední týden ze 70 týdnů, tedy posledních sedm let. **(Daniel 9:24-27)**.

VELKÉ SOUŽENÍ. Těchto posledních sedm let se nazývá Velkým soužením, vylitím Božího hněvu na zem a lidstvo. Etapu posledních sedmi let života na zemi tak (rozeberu dále), jak ji známe, odstartuje jedná významná událost.

VYTRŽENÍ CÍRKVE do nebes. Ježíš si přijde pro církev na oblaka a vezme ji s sebou do svých příbytků, které při svém prvním příchodu na zem slíbil svým učedníkům v nebesích vybudovat. **Jan 14:2** *V domě mého Otce je mnoho příbytků; kdyby tomu tak nebylo, řekl bych vám to. Jdu, abych vám připravil místo.* Bůh nazývá svou církev v Bibli Kristovou Nevěstou, takže Ježíš si přijde na oblaka pro svoji Nevěstu. **Jan 14:3-5** *3A odejdu-li, abych vám připravil*

místo, opět přijdu a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já. 4A cestu, kam jdu, znáte.“

*5Řekne mu Tomáš: „Pane, nevíme, kam jdeš. Jak bychom mohli znát cestu?“ 6Ježíš mu odpověděl: „Já jsem ta cesta, pravda i život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne. KDO je NEVĚSTA? Jsou to následovníci Ježíše Krista, kteří prošli ZNOVUZROZENÍM, přijali Krista jako svého Pána a Spasitele, jako JEDINOU cestu k Bohu (verš 6 - Já jsem ta cesta pravda i život) a vyznali svoje hříchy. Jak jsem již popisovala, jejich vytržení na oblaka bude vypadat tak, že nejdříve budou vzati mrtví v Kristu, a hned po nich ti živí. 1. **Korintským 15: 51-53** 51Hle, odhalím vám tajemství: Ne všichni zemřeme, ale všichni budeme proměněni, 52naráz, v okamžiku, až se naposled ozve polnice. Až zazní, mrtví budou vzkříšeni k nepomíjitelnosti a my živí proměněni. 53Pomíjitelné tělo musí totiž obléci nepomíjitelnost a smrtelné nesmrtelnost. Všichni dostanou nová těla, vynesou se ke Kristu na oblaka, ten je vezme do svých příbytků v nebesích, a tady proběhne Svatba Beránka (Krista) se svojí Nevěstou (církví).*

Je důležité si uvědomit, kdo je nevěsta? Nevěsta neboli vytržená církev není jakýkoliv člověk, který o sobě prohlásí, že je křesťan. O koho tedy jde? Dispenzacionální milenialismus používá podobenství o deseti pannách **Matouš 25:1-13** 1Tehdy bude království nebeské, jako když deset družiček vzalo lampy a vyšlo naproti ženichovi. 2Pět z nich bylo pošetilých a pět rozumných. 3Pošetilé vzaly lampy, ale nevzaly si s sebou olej. 4Rozumné si vzaly s lampami i olej v nádobkách. 5Když ženich nepřicházel, na všechny přišla ospalost a usnuly. 6Uprostřed noci se rozlehl křik: „Ženich je tu, jděte mu naproti! 7Všechny družičky procitly a dávaly do pořádku své lampy. 8Tu řekly ty pošetilé rozumným: „Dejte nám trochu oleje, naše lampy dohasínají!“ 9Ale rozumné odpověděly: „Nemůžeme, nedostávalo by se nám ani vám. Jděte raději ke kupcům a kupte si!“ 10Ale zatímco šly kupovat, přišel ženich, a které byly připraveny, vešly s ním na svatbu; a dveře byly zavřeny. 11Potom přišly i ty ostatní družičky a prosily: „Pane, pane, otevři nám!“ 12Ale on odpověděl: „Amen, pravím vám, neznám vás.“ 13Bděte tedy, protože neznáte den ani hodinu. Pět jich při čekání na ženicha mělo v lampách olej, a pět nemělo. Ježíš říká v Lukášovi, že si přijde pro svou Nevěstu jako zloděj v noci, tedy nečekaně. Lampa nevěsty bez oleje nebude svítit, Ježíš ji neuvidí, a na zemi ji zanechá. Nevěsta, která bude mít olej ve své lampě, bude svítit, Ježíš ji vytrhne na oblaka. Olej je symbolem Ducha svatého. Tedy znovuzrozeným křesťanem je ten, který v sobě pěstuje živý vztah s Duchem svatým, jeho tělo slouží jako příbytek Ducha svatého zde na zemi. 1.

Korintským 4:19 *Či snad nevíte, že vaše tělo je chrámem Ducha svatého, který ve vás přebývá a jež máte od Boha? Nepatříte sami sobě! Křesťané, kteří budou mít aktivní vztah s Duchem*

svatým, jsou tou Nevěstou, církví, pro kterou si Ježíš přijde na oblaka, a vytrhne ji ze země před sedmiletým Velkým soužením, a pozve ji jako Nevěstu na Svatbu Beránka v nebesích. Jak jsem již psala, vytržení budou nejdříve mrtví (kteří měli tento aktivní vztah s Duchem svatým za svého života), a poté ti znovuzrození, kteří budou v době druhého příchodu Ježíše Krista živí na zemi (resp. před sedmiletým Velkým soužením, na jehož konci přijde Ježíš podruhé). Vytržení, latinsky rapturo (přeloženo z řečtiny do latiny), anglicky rapture, je jedna z nejvíce zpochybňovaných kategorií v církvi samotné. Některé církve ji zcela přehlížejí, označují za nesmysl. Jiní tvrdí, že Ježíš si církev vytrhne uprostřed Velkého soužení (po třech a půl letech), jiní tvrdí, že až na konci Velkého soužení, po sedmi letech.

Není předmětem této práce zjišťovat, jaká stanoviska k eschatologii zastávají různá církevní shromáždění, obecně platí, že na toto téma se moc nekáže. Teologie dispenzacionálního premilenialismu považuje za předobraz Vytržení církve – Kristovy Nevěsty na oblaka – židovskou svatbu. Rodiče vybrali synovi nevěstu, proběhly zasnuby, ženich se pak odebral zpět ke své rodině, aby vybudoval pro nevěstu a svoji budoucí rodinu, dům, příbytek. Nevěsta nevěděla, kdy se ženich pro ni vrátí. Aktivně na něj čekala, říká se, že chodila spát ve svatebních šatech, aby na jeho příchod byla připravena. Tak jako pět panen, které měly a mají pořád olej v lampách. Kdy se vrátí ženich pro nevěstu, nevěděl ani ženich sám. Čekal na povel svého otce, že je už čas. Stejně tak NIKDO neví, kdy se Ježíš vrátí pro církev, svoji Nevěstu, aby si ji vytrhl k sobě na oblaka. Je důležité zdůraznit, ŽE TO NEZNÁ ANI JEŽÍŠ SÁM. Zná to jen BŮH OTEC! Takže církev, znovuzrození křesťané, neví, kdy přesně se Ježíš vrátí (přijde jako zloděj v noci, proto mají mít křesťané olej v lampách stále, aby svítili, aby jejich život vyzařoval Ducha svatého, aby je JEŽÍŠ POZNAL). Na druhou stranu nám Bůh v Bibli dává JASNÁ ZNAMENÍ, že se Ježíšův druhý příchod nachýlíl. Úkolem křesťanů je být s těmito znameními obeznámeni a umět je kolem sebe rozpoznávat. Mezi tato znamení druhého příchodu patří:

Zaprvé. Danielových 490 let, z nichž posledních 7 let začne Vytržením církve na oblaka, nastartuje Velké soužení neboli Jákobovo soužení – protože 7 let Velkého soužení nastane proto, aby Bůh opět jednal s židy (dále rozeberu podrobněji).

Zadruhé. Poslední dvoutisíciletí milosti (nachýlení se dvou tisíce let od prvního příchodu Ježíše Krista na zemi jako další znamení).

Zatřetí. Kvetoucí fíkovník. Fíkovník je v Bibli používán jako symbol Izraele, lidu Izraele.

Kvetoucí fíkovník v přírodě znamená, že léto je blízko. Stejně tak se za rozkvetlý fíkovník považuje vznik Státu Izrael 14. 5. 1948, kdy se zpět do Zaslíbené země navrátil izraelský lid, Boží Vyvolený lid, rozptýlený dva tisíce let po celém světě (v diaspoře). Mimochodem Bůh považuje za svoji pohanu, pokud Jeho Vyvolený lid (židé) nepobývá v Zaslíbené zemi. Přesto je Bůh musel potrestat za jejich neposlušnost, kdy přestali uctívat Jeho, ale kdejakého boha okolních národů tím, že je vyhnal ze Siónu. Bible také říká, že je *oslepil*. (**Římanům 11:25b** *that blindness in part is happened to Israel, until the fulness of the Gentiles be come in* (The King James Bible překlad). Část Izraele **propadla zatvrzení**, avšak jen do té doby, pokud nevejde plný počet pohanů. Český ekumenický překlad). Aby k Němu mohla přijít plnost národů z pohanů. Podobenství o rozkvetlém fíkovníku pochopili už předchůdci evangelikálů počínaje 16. století (pietisté, puritáni) a pochopili roli židů v Božích dějinách spásy. Pochopili, že Bůh s židy nikdy neskončil, že s nimi počítá, a že si Bůh dal jako jednu ze zásadních podmínek druhého příchodu Ježíše Krista (vedle plnosti pohanů – to znamená co největšího množství pohanů, kteří budou spaseni přijetím Ježíše Krista jako svého Pána a Spasitele – proto příkaz v **Markovi 15**: „*Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření.*)

NÁVRAT ŽIDŮ ZPĚT DO ZASLÍBENÉ ZEMĚ. A to se stalo v roce 1948. Kdy se během „jednoho dne“ zrodil národ. Židé jsou zpět v Zaslíbené zemi. (Samozřejmě, že se Stát Izrael nenarodil z ničeho ze dne na den, tomuto okamžiku předcházela nejméně stovka let práce, tento proces návratu budu popisovat ve 3. kapitole). Znamená to, že žijeme v *posledních časech*. *Jsme poslední generace*. Proč? Znamením Izraele je v Bibli fíkovník. Založení a existence Státu Izrael znamená, že fíkovník rozkvetl. **Lukáš 19:29-32** *Vypravoval jim podobenství:*

„Podívejte se na fíkovník nebo na jiný strom: 30Když se už zelenají, sami víte, že léto je blízko. 31Tak i vy, až uvidíte, že se toto děje, vězte, že je blízko království Boží. 32Amen, pravím vám, že nepomine toto pokolení, než se to všechno stane. Bible považuje za jednu generaci 70 let (u slabších jedinců) a 80 let u silnějších **Žalm 90:10** *Počet našich let je sedmdesát roků, jsme-li při síle, pak osmdesát, a mohou se pyšnit leda trápením a ničemnostmi; kvapem uplynou a v letu odcházíme.* Od založení Státu Izrael uplynulo 75 let, to neznámá, že Ježíš přijde podruhé za 5 let. To znamená, že fíkovník (Izrael) vykvetl, takže Ježíš přijde brzy. Říká Sergej Mihál' ve svém kázání. Vznik Státu Izrael považuje teologie dispenzacionálního milenialismu za další ZNAK poslední doby. Ještě poznámka k tomu, proč Bůh neřekl svému lidu PŘESNÉ DATUM Ježíšova druhého příchodu. Odpověď se skrývá v Danielově vizi o 490 letech. Židé

věděli na den, kdy Mesiáš vstoupí do Jeruzaléma, stejně Ho nepoznali. Nebyli připraveni. Kdyby Bůh Otec chtěl, napsal by datum druhého příchodu Ježíše do Bible. Ale On nechtěl, posílá svému lidu pouze znamení doby, chce, abychom Bibli studovali, žili podle ní a byli na druhý Ježíšův příchod stále připraveni.

Ještě pár slov k podobenství rozkvetlého fíkovníku a Státu Izrael dle učení Sergeje Miháľa – „Rozkvetlý fíkovník“ (6). V roce 1897 byl Theodor Herzl (duchovní otec Státu Izrael) zklamaný z francouzského antisemitismu. Šlo o Dreyfusovu aféru, kdy byl francouzský důstojník židovského původu nespravedlivě odsouzený jen proto, že byl žid. Herzl byl rozhořčen. V Bazileji zorganizoval židovský kongres, první od židovské války popsané Josefem Flaviem v knize „Válka židů“. Josefus Flavius tam popisuje, jak bylo v Jeruzalémě zabito na milión židů, Jeruzalém srovnaný se zemí, celý Izrael se rozprchl do celého světa. Židé byli 2 000 let svědky toho, že Bůh řekl, že budou rozptýleni, a ono se to naplnilo. A také věřili, že Bůh říká pravdu, protože první větu, kterou vyslovil, se stala, proto se splní i Jeho druhá věta: „I kdybyste byli zahnaní do posledních končin nebes, i odtud vás vrátím do země vašich otců.“ Ale čekali dlouho, 1875 let, až přichází Theodor Herzl, konference v Basileji, a Theodor Herzl vyzývá všechny bohaté židy, aby zkupovali pozemky (vlastně bažiny) v Palestině, a dávali je svým bratřím, kteří nemají nic, a potřebují půdu, místo k životu, a dávali jim to zadarmo, ať se nastěhují do země svých otců. Tři dny od této konference v roce 1897 si napsal Theodor Hertzl do svého deníku tato slova: „Právě jsem založil Stát Izrael, ale pokud bych toto vyslovil otevřeně, každý by se mi vysmál. I moji přátelé by řekli, že jsem blázen.“ Tehdy tomu nikdo nevěřil, ale za 50 let tomu uvěřil celý svět. Před II. světovou válkou, před holocaustem, se díky tomu odstěhovalo do bažin Palestiny 20 000 židovských rodin, v roce 1939 žilo v Palestině cca 400 000 židů, a po holocaustu, když už nikdo nedoufal v to, že Izrael obživne, Bůh před tvářící celého světa v Radě OSN po jejím hlasování vydal deklaraci, na jejímž základě může na území Palestiny vzniknout Stát Izrael a Stát Palestina. Za půl roku poté, 14. 5. 1948, David Ben Gurion v Tel Avivu deklarací vznik nezávislého Státu Izrael na základě rezoluce OSN vyhlásil. Bůh před tvářící celého světa naplnil, co slíbil Mojžíšovi, Jeremjášovi a dalším prorokům, že On rozptýlí Izrael, ale jednoho dne přijde den, kdy vrátí Izrael do země svých otců – Abrahama, Izáka a Jákoba. Bůh to učinil před tvářící celého světa, ne někde potají. Co to znamená? „Viděli jste někdy vstát někoho z mrtvých? Já ne“, říká Sergej Miháľ. Bible o tom píše, Ježíš uzdravil a vzkřísil z mrtvých Jairovu dceru, tři dny mrtvého Lazara v Betánii, a

vzkřísil z mrtvých syna vdovy z Naim, a když to lidé viděli, křičeli úžasem z té slávy. Ježíš řekl: „Proč se díváte, já jsem vzkříšení a život. Kdo ve mně věří, bude žít!“ Sergej Mihál říká, že on osobně nikdy nebyl očitým svědkem vzkříšení z mrtvých. Ale jsou takoví lidé, kteří vzkříšení z mrtvých osobně zažili. Na této zemi sále žije generace lidí, která na vlastní oči viděla vstát z mrtvých jeden celý národ. Ne jednoho člověka, ale celý národ. Je to po Golgotě, po Kristově prvním příchodu na svět, největší událost v dějinách. **NÁVRAT IZRAELE DO ZEMĚ SVÝCH OTCŮ.** A právě s touto událostí, kdy židé budou mít zpět svou zem, svoje pole, vlajku, zem, která oplývá medem a mlékem, zemi, kterou Bůh slíbil Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi, právě tuto událost návratu židů do země svých otců, dal BŮH jako **NEJVĚTŠÍ ZNAMENÍ TOHO, ŽE POLETÍME DOMŮ** (rozuměj **VYTRŽENÍ CÍRKVE**), když se toto stane. Židé neměli návrat do své země spojený s žádnou událostí, kterou by před sebou viděli a věděli by, že pokud nastane, půjdou už domů do Zaslíbené země. Neměli NIC. Prošlo více než 1 800 roků a nikdo z nich nic neměl, žádné znamení. Oni věděli, že NIC nemají, a mnozí tomu přestali věřit. Až přišel zklamaný Theodor Herzl. A Bůh mu dal do srdce plán. A tak přišel s něčím tak bláznivým, že kdyby to vyslovil nahlas, nikdo tomu neuvěří. Ale ani on neměl žádné znamení „jen víru“. A Herzl z této **VÍRY** rozjel **PLÁN NÁVRATU ŽIDŮ DOMŮ. ALE KŘESŤANŮM BŮH ZNAMENÍ DAL!** Co je tím největším znamením křesťanů? ...i kdyby byl každý z vás zahnaný do posledních končin země a nebes (rozuměj...židé...), tak i odtud vás shromáždím a navrátím do země vašich otců...to je pro křesťany **ZNAMENÍM**, že **JDOU DOMŮ** (vytržení). Na této zemi chodí pokolení lidí, kteří vznik Státu Izrael viděli. A křesťanům Pan Ježíš slíbil, že když takové pokolení přijde, narodí se, tak takové **POKOLENÍ NEPOMINE**, dokud si On pro ně nepřijde. **Lukáš 21:25-35...25***Budou znamení na slunci, měsíci a hvězdách a na zemi úzkost národů, bezradných, kam se podít před řevem valícího se moře. 26*Lidé budou zmírat strachem a očekáváním toho, co přichází na celý svět. *Neboť mocnosti nebeské se zachvějí. 27*A tehdy *uzří Syna člověka přicházet v oblaku s mocí a velikou slávou. 28*Když se toto začne dít, *napřimte se a zvedněte hlavy, neboť vaše vykoupení je blízko.“ 29* Vypravoval jim *podobnosti: „Podívejte se na fíkovník nebo na jiný strom: 30*Když se už zelenají, sami víte, že léto je blízko. *31*Tak i vy, až uvidíte, že se toto děje, vězte, že je blízko království Boží. *32*Amen, pravím vám, že nepomine toto pokolení, než se to všechno stane. *33*Nebe a země pominou, ale má slova nikdy nepominou. *34*Mějte se na pozoru, aby vaše srdce nebyla zatížena nestřídmostí, opilstvím a starostmi o živobytí a aby vás onen den nepřekvapil jako past. *35*Neboť přijde na všechny, kteří přebývají na zemi.

Jak jsem již psala, fíkovník se v Bibli používá jako předobraz Izraele. To, co se v Bibli děje s fíkovníkem, je obrazem toho, co se děje s Izraelem. Jednoho dne šel Ježíš se svými učedníky kolem fíkovníku, a neviděl na něm žádné ovoce. Tak fíkovníku zlořečil. Druhý den šli učedníci kolem fíkovníku, a byl úplně uschlý. Opadané listy, mrtvý strom. Fíkovník jako předobraz Izraele. Ježíš říká v *Lukášovi 21: 29 Podívejte se na fíkovník nebo na jiný strom: 30Když se už zelenají, sami víte, že léto je blízko. 31Tak i vy, až uvidíte, že se toto děje, vězte, že je blízko království Boží. 32Amen, pravím vám, že nepomine toto pokolení, než se to všechno stane. 33Nebe a země pominou, ale má slova nikdy nepominou.* Sergej Mihál o sobě říká, že on sám neviděl pučet fíkovník (rozuměj vzniknout Stát Izrael), ale že pořád ještě žijí lidé, kteří to viděli. Ježíš toto neprohlásil o lidech, kteří o této události slyšeli, ale o těch, kteří ji **viděli**. **Tedy, dokud ještě po tomto světě chodí lidé, kteří viděli vznik Izraele v roce 1947 a 1948, tak do té doby, než zemřou, půjdeme domů** (rozuměj církev půjde domů – vytržení). TU NEJVĚTŠÍ UDÁLOST LIDSTVA (vznik Státu Izrael) SVÁZAL JEŽÍŠ SE SVÝM NÁVRATEM. A svázal to uzlem, který nikdo nerozváže. Ježíš tak otevřel dveře, že je nikdo nemůže zavřít, a jednou tak zavře dveře, že je nikdo neotevře. (Viz. Potopa a Noemova archa. Byl to Bůh, který zavřel dveře do archy, a pak už NIKDO vstoupit nemohl). Nemůžete říct, že toto není pravda. Nelze to zpochybnit, lze zpochybnit zemětřesení, znamení na nebi, ale ne pučící fíkovník, narození Izraele, vzkříšení jednoho národa.

Závěr kázání Sergeje Mihála. Prorok Joel ve 4. kapitole 1. až 2. verši spojuje dohromady návrat židovského národa do země jejich otců a příchod Ježíše na Olivovou horu, kdy nohy Ježíše budou stát na vrcholu Olivové hory. Jinak řečeno – Bůh spojil vznik Státu Izrael s druhým příchodem Ježíše na Olivovou horu. Joel časově spojil slovem návrat židů do země otců (vznik Státu Izrael) s příchodem Ježíše na Olivovou horu do JEDNÉ GENERACE. Že to zažije jedna a tatáž generace, která to uvidí a nevymře.

Joel 4:1-2 *1Hle, v oněch dnech a v onom čase, kdy změním úděl Judy a Jeruzaléma (navrátím Judu do Jeruzaléma – slovenský překlad) 2shromáždím všechny pronárody, svedu (zavedu) je dolů do Doliny Jóšafatu (to je Hospodin bude soudit) a budu je tam soudit kvůli svému lidu, kvůli svému dědictví, kvůli Izraeli, kterého rozehnali mezi pronárody (mezi pohany), mou zemi rozdělili.*

Zacharjáš 14:1-4 *1Hle, přichází den Hospodinův. Budou se mezi vámi o tebe dělit jako o kořist. 2Shromáždím k Jeruzalému do boje všechny pronárody. Město bude dobyto, domy*

vypleněny, ženy zhanobeny. Polovina města bude vysídlena, zbytek lidu však nebude z města vyhlazen. 3Hospodin vytáhne a bude bojovat proti oněm pronárodům, jako bojoval kdysi v den bitvy. 4V onen den stanou jeho nohy na hoře Olivové, ležící na východ od Jeruzaléma.

Joel a Zacharjáš mluví o tomtéž.

Sergej Mihál' zakončuje svoje vyučování: „Ježíš se vrátí spolu s křesťany, aby ukončil převzetí své vlády od svého Otce a ujal se vlády v Tisíciletém království. Králem tohoto světa bude Ježíš a ne Satan. Celá zem se promění a z Jeruzaléma budou vytékat vody živé, bude postavený nový Chrám a pan Ježíš bude nejvyšším knězem v Chrámu svého Otce, bude Králem země a nebes, bude jediným Bohem na zemi. 7 let před tím, než spočine Kristova noha na Olivecké hoře, budeme vytrženi na oblaka (rozuměj křesťané), půjdeme nahoru, na oblaka a pak do Božích příbytků, které Ježíš zbudoval své Nevěště v nebi, až půjde Ježíš na Olivovou horu, Jeho Nevěsta (vlastně už žena) půjde s ním, a naštěstí uvidí Jeho záda a ne obličej.

Sergej Mihál' na závěr říká: „Mýlíme se, když teď očekáváme návrat Ježíše na zem? Můžeme se těšit narozdíl od světa, který Krista nepřijal a je nyní škrčený *démony* a králi, které ustanovuje Satan ve svém království? Když jeden zákon za druhým ničí tento svět? Mýlíme se, když nám Bůh dal největší znamení dějin – vznik Státu Izrael, kdy na vlastní oči vidíme, jak se toto znamení stalo megarealitou?“

1.4. Pojmy dispencionálního premilenialismu – pokračování.

PROČ ŽIDÉ NEPOZNALI V JEŽÍŠOVI MESIÁŠE? Jednak, podle židů, Mesiáš je člověk, a nemůže být Bohem, za kterého se Ježíš prohlásil. (To ovšem židům pomůže rozpoznat Antikrista, jak se záhy dozvíme). Za druhé Ho čekali v jiné roli – v roli krále – přeskočili první příchod v roli Beránka – Izajáš 53 – poznají Ho při druhém příchodu, kdy se vrátí po sedmi letech Velkého soužení jako Král a Dobyvatel, viz učení Amira Tsarfatiho o druhém příchodu Ježíše Krista (7). Těsně před tím sejme Bůh Otec židům závoj z očí a oni poznají v tom, koho ukřižovali, Mesiáše, Ježíše Krista, a zvolají: Baruch ha-Ba b-Šem Adonai, přijmou Ježíše *najednou jako celý národ*, avšak zároveň individuálně, každý sám za sebe. *Cesta židů k bohu otci je stejná jako cesta pohanů, přes uznání Ježíše Krista jako Mesiáše. A tento okamžik, kdy židé v jednom okamžiku Ježíše rozpoznají jako svého Mesiáše a přijmou Ho jako svého Pána a*

Spasitele je něco, co evangelikálové pochopili, a proto přehodnotili teologii substituce a podporovali návrat židů zpět do Zaslíbené země.

SVATBA BERÁNKA. Ještě bych se chtěla vrátit k události Svatby Beránka (Krista) a Nevěsty (církve) po Vytržení církve na oblaka a k symbolice židovské svatby. Když rodiče vyberou židovskému ženichovi nevěstu, konají se zasnuby, které se stvrdí přípitkem vína. Nevěsta se může rozhodnout, zda si ženicha vezme tak, že se napije z poháru vína. To je předobraz Večeře Páně. (Bible popisuje poslední Večeři Páně „tento kalich je má nová smlouva“, se kterou jeho přijetím – napijeme se z něj – souhlasíme, a opakovaně při každé Večeři Páně svůj souhlas stvrzujeme). Stejně jako židovská nevěsta souhlasí se svatbou s vybraným ženichem tím, že se z připraveného poháru vína napije. Při zasnubách se podepisovala smlouva, ktuba, kde rodiče domlouvali podmínky svatby i manželství. Stejně tak se svou Nevěstou podepsal Ježíš novou smlouvu svou krví na kříži (symbolicky pohárem vína), slíbil *tím*, že se pro svou Nevěstu vrátí, a Bůh své sliby plní. Bude svatba Beránka a Nevěsty v nebi.

VELKÉ SOUŽENÍ (anglicky Tribulation). (Kniha Zjevení Janovo). Velké soužení je poslední sedmileté období předpovězené v již zmíněné Danielově vizi. Poslední týden ze sedmdesáti týdnů, kdy Bůh znovu jedná se židy (jak již víme, jeden týden je v Danielově vizi 7 let). Podle teologie dispenzacionálního milenialismu je toto období započato VYTRŽENÍM CÍRKVE do oblak, kdy nejdříve budou vzkříšeni mrtví v Kristu a dostanou proměněná těla, a budou je následovat živí, kteří také obdrží proměněná těla a všichni budou stoupat ke Kristu čekajícímu na svoji Nevěstu na oblacích. **1. *Tesalonickým 4:13 – 18*** *13Nechceme vás, bratří, nechat v nevědomosti o údělu těch, kdo zesnuli, abyste se nermoutili jako ti, kteří nemají naději. 14Věříme-li, že Ježíš zemřel a vstal z mrtvých, pak také víme, že Bůh ty, kdo zemřeli ve víře v Ježíše, přivede spolu s ním k životu. 15Toto vám říkáme podle slova Páně: My živí, kteří se dočkáme příchodu Páně, zesnulé nepředejdeme. 16Zazní povel, hlas archanděla a zvuk Boží polnice, sám Pán sestoupí z nebe, a ti, kdo zemřeli v Kristu, vstanou nejdříve; 17potom my živí, kteří se toho dočkáme, budeme spolu s nimi uchvázeni v oblacích vzhůru vstříc Pánu. A pak už navždy budeme s Pánem*18*Těmito slovy se vzájemně potěšujte. Vytržení církve bude nepřehlédnutelná událost, kdy ze země v jednom okamžiku zmizí milióny a milióny lidí. Jak se píše v **Matoušově evangeliu 24:36-44*** *36 O onom dni a hodině však neví nikdo, ani andělé v nebi, ani Syn; jenom Otec sám. 37Až přijde Syn člověka, bude to jako za dnů Noeho:*38*Jako tehdy před potopou hodovali a pili, ženili se a vdávaly až do dne, kdy Noe vešel*

do korábu, 39a nic nepoznali, až přišla potopa a zachvátila všechny – takový bude i příchod Syna člověka. 40Tehdy budou dva na poli, jeden bude přijat a druhý zanechán. 41Dvě budou mlít obilí, jedna bude přijata a druhá zanechána. 42Bděte tedy, protože nevíte, v který den váš Pán přijde. Dva budou na poli jeden bude vzatý, druhý zanechaný, dva budou na lůžku, jeden bude vzatý, druhý zanechaný. Někteří teologové dávají Vytržení do poloviny Velkého soužení, po 3,5 letech, a spojují jej s nástupem Antikrista (více viz dále). Někteří umísťují Vytržení na konec Velkého soužení. Důvod? Aby věřící prokázali svou víru a věrnost. Amir Tsarfati na to reaguje přiměřeně k židovské svatbě. Nechá ženich svou milovanou nevěstu projít hrozným utrpením, aby si ho zasloužila? Aby prokázala, že ho je hodna? Normální milující ženich toto nedopustí.

Co je dle teologie dispenzacionálního premilenialismu období Velkého soužení a proč k němu dojde? Je to doba vylití Strašlivého Hospodinova hněvu. Hněvu nad čím? Respektive nad kým? Nad lidstvem, člověkem, kterého stvořil, a spolu s ním je soudem nad celou zemí, celým Jeho stvořením. Bůh člověka neustále varuje, že hřích člověka je mu odporný, že jej nenechá bez trestu. Na počátku chodil Adam s Evou a s Bohem po zahradě Eden, dokud se nenechali svést hadem – ďáblem. Lidé, kteří z nich vzešli, tak propadli hříchu, že Bůh litoval, že člověka stvořil. **Genesis 6:5-8** *5I viděl Hospodin, jak se na zemi rozmnožila zlovůle člověka a že každý výtvar jeho mysli i srdce je v každé chvíli jen zlý. 6Litoval, že na zemi učinil člověka, a trápil se ve svém srdci. 7Řekl: „Člověka, kterého jsem stvořil, smetu z povrchu země, člověka i zvířata, plazy i nebeské ptactvo, neboť lituji, že jsem je učinil.“ 8Ale Noe našel u Hospodina milost.* Jak Amir Tsarfati ve vyučování na téma Velká soužení (8) říká, jde o nejsmutnější biblický verš. Bůh se rozhodne člověka ze světa sprovodit, ale *naštěstí se najde Noe*, kterého Bůh shledá spravedlivým. Bůh pošle na svět potopu, ale Noemu dá instrukce, jak postavit archu, koho do ní pozvat, a jak potopu přežít. Co byla potopa? Vylití Božího hněvu. Noe stavěl archu desítky let, všichni to viděli a smáli se mu, až jednou Bůh seslal potopu a uzavřel dveře archy. Jaká je paralela s dobou Velkého soužení? Bůh nesnáší hřích, a soustavně člověka varuje, co udělá, pokud se člověk nenapraví. *Po pádu Adama a Evy poslal svého Syna, Ježíše*, aby vykoupil lidstvo od hříchu svou krví. Jako dokonalou smírčí obětí. Bůh je férový Otec. Amir Tsarfati často připomíná, že Bůh říká lidstvu o svých plánech, napomíná lidstvo, varuje jej, co udělá, pokud lidstvo nebude směřovat k nápravě, posílá nástroj k záchraně před svým hněvem. Amir T. často opakuje, že jedna třetina Bible jsou prorocké

knihy. Je to cestovní mapa. Bůh dává lidstvu všechny informace o svých plánech, i nástroje k životu. *Leč člověk nechte, dělá si, co chce sám. A tak bude stejně jako za časů Noa. Matouš 24:37-38.* Lidé jedli, pili, ženili se...a přišla *potopa*, a stejně *přijde Den Hospodinův –Velké soužení*, kdy Bohu dojde trpělivost, a vylije svůj hrozný hněv na zem. Potopa trvala čtyřicet dní, Velké soužení bude trvat sedm let, při potopě 40 dní pršelo (nikdy před tím na zemi nepršelo), pak voda opadla. Při Velkém soužení bude Hospodin pracovat s ohněm, zemětřesením, nastanou přírodní katastrofy, člověk se postaví proti člověku, bude to období HRŮZ, jaké tu ještě nebylo, i utrpení holocaustu nebude nic ve srovnání s tím, co lidstvo čeká. Amir Tsarfati ve svém vyučování na téma Velké soužení (Tribulation) (9) říká, že Bůh vypálí ze země všechny hříchy a jeho nositele, aby ji tak připravil pro Tisícileté království (Milénium) panování Krista na zemi po Jeho druhém příchodu.

Již jsem několikrát psala o Vytržení církve *před* Velkým soužením. Psala jsem, kdo je církev, že to jsou znovuzrození věřící v Krista, Kristova Nevěsta. Ježíš, Ženich, Beránek si ji k sobě vytrhne na oblaka, aby ji ušetřil Strašlivého Hospodinova hněvu. Vytržení církve má ale ještě další důvod. Znovuzrození křesťané, resp. jejich těla jsou Chrámem Ducha svatého, který v nich přebývá. Duch svatý, a tedy i znovuzrození křesťané, jsou, dle vyučování Amira Tsarfatiho na téma Rapture neboli Vytržení (10), *překážkou* (anglicky Restrainer) vylití strašlivého Hospodinova hněvu. Proč? Současným vládcem na zemi je Dábel, kterého v jeho zběsilosti svazuje právě přítomnost Ducha svatého na zemi přebývajícího ve svém Chrámu (tělech křesťanů). S vytrženou církví ze země na oblaka odejde i Duch svatý, což umožní ďáblu operovat na zemi bez omezení. Součástí vylití Božího hněvu je i umožnit ďáblu páchat, co se mu zlíbí, jak dále uvidíme při rozboru knihy Zjevení, bude se činit.

Nezapomínejme však, že doba Velkého soužení, je dobou, kdy Bůh opět jedná se židy. Velké soužení neboli Jákobovo utrpení. Židé nepoznali Krista jako Mesiáše při Jeho prvním příchodu, nechali Ho ukřižovat (ale bez Jeho ukřižování a vzkříšení by nepřišla spása mezi pohany), Bůh jim dal na oči závoj, já osobně to vnímám tak, že i židé jsou zástupnou obětí, ve smyslu toho, co prožili po vyhnání z Palestiny po roce 135. Ježíš se nechal ukřižovat sám a dobrovolně za lidské hříchy. Na kříž jej přibil náš hřích. Pokud se vrátíme do bouřlivého 1. století, zeměpisně do míst dnešního Izraele a okolí, vidíme, že oblast se nachází pod správou Římské říše. Židé se proti Římanům bouří. Přichází tragický rok 70 a s ním zničení Jeruzaléma a Chrámu, tzv. Druhého Chrámu, posvátného místa pro židy, kde uctívají Hospodina. V roce

135 dojde k dalšímu povstání židů proti římské správě, v tzv. Bar Kochbově povstání, které skončí totální porážkou židů a jejich vyhnáním ze Zaslíbené země. Židé budou rozptýleni do celého světa (budou žít v tzv. diaspoře). Židé přišli jak o centrální místo setkávání a uctívání Hospodina včetně celého systému uctívání prostřednictvím kněží (z kmene Levi) a velekněží z rodu Áronova, tak přišli i o místo, kde mají dle Hospodinova přání žít, o Zaslíbenou zemi. Římané přejmenují celé území na Palestinu (podle mořského národa Filištínských), aby nic židy nepřipomínalo. Jeruzalém se přestane jmenovat Jeruzalém, ale Aelia Capitolina. Chránové uctívání a s ním související obětování zvířat nahrazuje *modlitba* a synagoga. Mezi několika směry judaismu v té době vítězí rabínský judaismus. Tolik krátký historický exkurz.

Vrátím se ještě k Danielově vizi o 490 týdnech (letech) ve vyučování. Víme, že poslední týden, sedm let, se odehraje někdy v budoucnosti. Proroci (Daniel) vidí vrcholky hor, nevidí údolí, v našem případě věk církve. Po Vytržení církve nastane Velké soužení, a to je ten poslední týden z Danielovy vize, neboli Hospodin ještě jednou bude jednat s Izraelem, který bude tou dobou trnem v oku svým sousedům, tentokrát ne kvůli náboženství, ale kvůli jeho bohatství. Dle knihy Ezechiel 38-39 ze čtyř světových stran na Izrael zaútočí nepřátelé (Gog, Magog), které na Golanské vrchovině porazí sám Hospodin, jenž bude bojovat za Izrael. Dle Amira Tsarfatiho vyučování na téma Gog, Magog a Ezechiel 37 a 38 (11) K této bitvě dojde někdy na počátku Velkého soužení, po Vytržení církve na oblaka. Podívejme se na současný ekonomicky prosperující Stát Izrael, který před pár lety objevil ve svých výsočných vodách Středozemního moře zemní plyn. To je už nyní trnem v oku Turecku a Libanonu, který si dělá teritoriální nároky na část ložisek ve Středozemním moři (a díky předchozí liberální vládě Izraele úspěšně). Evropa kvůli válce na Ukrajině neodebírá plyn z Ruska, ale plyn potřebuje. Plyn z Izraele lze nyní do Evropy dodávat, a dodává se, jen ve zkapalněné podobě (neexistuje plynovod), děje se tak zatím přes Egypt. Amir T. ale říká, že do dvou let si Izrael vyřeší dodávky plynu do Evropy bez prostředníka. Turecko, Rusko (v Bibli se hovoří o jednom z útočníků jako o Roš, mimochodem Rusko má svoje vojska v Sýrii, na hranici s Izraelem, na Golany „co by kamenem dohodil“), Libanon mají důvod na Izrael zaútočit kvůli ložiskům zemního plynu, ne Libanon, který je zemí v bankrotu, sám o sobě, ale teroristická skupina Hezbollah území Libanonu slouží v Libanonu jako shromaždiště zbraní a lidských zdrojů z Íránu, který před očima celého světa obohacuje uran do stádia, kdy bude použitelný jako jaderná zbraň, a přitom Írán zcela nepokrytě vyhlašuje svoje úmysly zlikvidovat Izrael, a stát

se hegemonelem na Blízkém Východě, zvláště poté, co se nejbližší spojenec Izraele a dosavadní velmoc číslo jedna na Blízkém Východě, stahuje (USA). Útok dle Ezechiele 38-39 může dnes dále přijít i z jihu ze Súdánu a z Jemenu (další země, které Írán používá jako nástupiště svého boje s Izraelem). Izrael má nyní podepsané díky bývalému prezidentu USA Donaldu Trumpovi mírové smlouvy se Spojenými arabskými emiráty a Bahrajnem, tzv. Abrahámovské smlouvy. Izrael je v současnosti bohatá země vzbuzující respekt. Ale, jak Amir Tsarfati říká často, „přátelství“ jsou na Blízkém Východě účelová, a respektují sílu. Ukázat slabost znamená koledovat si o ránu, ať už politickou, nebo faktickou. A válka Izraele s Gogem a Magogem je součástí biblických proroctví, tak se uskuteční. Sledovat politickou situaci kolem sebe je v souladu s Biblí, kdy Bůh nám dává znamení doby, a my je máme obezřetně číst a rozklíčovat, abychom se mohli orientovat ohledně času druhého příchodu Ježíše Krista. Válka podle Ezechiele 38 a 39 se uskuteční někde v první polovině Velkého soužení, kdy Izrael bude osamocen, tím pádem z lidského a politického pohledu oslaben. Již dnes jsme svědky klesající angažovanosti USA vůči Státu Izrael. Všechny tyto události nasvědčují, že se válka dle Ezechiele 38 a 39 Amir (13) Gog Magog přestává být v našem reálném světě nereálnou.

Vrátíme se zpět do knihy Zjevení, která popisuje Velké soužení (budu rozebírat podrobněji v příští kapitole). Hospodin vylévá na zemi svůj hněv, všude je rozvrat, a to je okamžik, kdy na scénu vstupuje Antikrist (podoba ďábla), viz učení Amira Tsarfatiho (12), který zpočátku zajistí mír na celé zemi, bude uctíván po celé zemi, bude sídlit v Jeruzalému, lidé včetně židů v něm budou spatřovat Mesiáše, dovolí židům postavit Třetí chrám, viz učení Amira Tsarfatiho (13). Mimochodem, v Izraeli existuje Institut na vybudování Třetího Chrámu, viz vyučování Stanislava Štrunce (14), který má detailní plán na jeho postavení, takže židé mohou začít stavět okamžitě, kdy to půjde, kdy jim to Antikrist, který má přijít, umožní. Existence tohoto institutu je považována za další ze znamení poslední doby, znamení, že Ježíšův druhý příchod je blízko. Vrátím se se zpět do Bible, která předpovídá, že Třetí Chrám bude židy postaven na základě povolení Antikrista. Židé budou Antikrista uctívat, budou jej považovat za *Mesiáše, ale až do okamžiku, kdy Antikrist usedne v chrámu a prohlásí se za boha!* (V Chrámu se objeví „otřesná ohavnost“). **Daniel 9:27b** (překlad Bible21) *Otřesná ohavnost se v chrámě objeví, než ničitele zachvátí konec mu určený. Židé se zděsí, pro židy mesiáš nemůže být bohem, jen člověkem, kvůli tomu přeci nechali už jednoho ukřižovat,*

Ježíše Krista. Židé se proti Antikristovi postaví, tím si proti sobě poštvou celý svět. Bůh bude židy skrývat tři a půl roku na poušti (kniha Zjevení 12. kapitola). Pak je shromáždí k poslední bitvě v Jeruzalémě, u Olivecké hory v Kidronském údolí. Zároveň se v údolí Jezreel v severním Izraeli u (hebrejsky har je hora) Har Megiddo shromáždí vojska všech národů k poslední bitvě, které se podle místa shromáždění armád všech národů říká Armagedon. Bitva však neproběhne u „Armagedonu“. Vojska potáhnou do Jeruzaléma, kde se mu v Kidronském údolí postaví Izrael, který bude opět osamocen, ale narozdíl od bitvy dle Ezechiela 38-39 na Golanských výšinách, kde Izrael bude stát proti *čtyřem králům*, a bitvu za něj vyhraje sám Hospodin, bude v poslední bitvě Armagedon stát a bojovat *proti armádě národů celého světa*. Ježíš se objeví na oblacích jako vítězný a triumfální král a vítěz, objeví se tak, jak si židé představovali příchod vítězného Mesiáše. Ježíš přijede na bílém koni v čele armády, která bude tvořena církví vytrženou na oblaka na počátku Velkého soužení. Hospodin sejme židům z očí závoj, a oni uvidí toho, koho ukřižovali, a poznají v Něm Mesiáše. Budou naříkat a zvolají: „Baruch ha-Ba b-Šem Adonai“, jak předpověděl Ježíš, když při svém prvním příchodu na zemi a při příjezdu do Jeruzaléma hořce zaplakal nad Jeruzalémem (toto připomíná dnešní kostelík Dominus Flevit na Olivecké hoře), řka: **Matouš 23:37-39** *37Jeruzaléme, Jeruzaléme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kdo byli k tobě posláni; kolikrát jsem chtěl shromáždit tvé děti, tak jako kvočna shromažďuje kuřátka pod svá křídla, a nechtěli jste! 38Hle, váš dům se vám ponechává pustý. 39Neboť vám pravím, že mě neuzříte od nynějška až do chvíle, kdy řeknete: „Požehnaný, který přichází ve jménu Hospodinově.“*

Přikládám úryvek z kázání pastora Vlastimila Fuersta jako další ukázkou evangelikální teologie v praxi vedle svědectví na výše popsané téma. (18)

Pláč nad Jeruzalémem pastor Vlastimil Fuerst

Když už byli blízko a uzřel město, dal se nad ním do pláče a řekl: „Kdybys poznalo v tento den i ty, co vede k pokoji! Avšak je to skryto tvým očím.

„Přijdou na tebe dny, kdy tvoji nepřátelé postaví kolem tebe val, obklíčí a sevřou tě ze všech stran. Srovnají tě se zemí a s tebou i tvé děti; nenechají v tobě kámen na kameni, poněvadž jsi nepoznalo čas, kdy se Bůh k tobě sklonil.“ (Lukáš 19,41-44)

Byla to poslední návštěva Jeruzaléma. Mesiáš přijíždí na oslátku, aby zde završil svou pozemskou misi. Ví, že tu za pár dnů zemře potupně jako zločinec na kříži. Čeká ho smrt, kterou byli tehdy ze světa sprovzováni ti největší darebáci.

Stvořitel to vše ví, a přece jede dál. Blíží se k tomu městu, které mělo být centrem kultu uctívajícího jediného živého Boha. Izrael dostal vše, co potřeboval k tomu, aby se stal „misionářem celého světa“. Hospodin je vybavil teologií i pravidly. Měli vše, a přece zklamali.

Proroci zaznamenali spoustu charakteristických rysů Mesiáše a židé je dobře znali. Věděli, kde se má Mesiáš narodit, věděli, jak se má narodit, věděli toho tolik, aby ho mohli poznat. Oni ale takového Mesiáše nechtěli. Ježíš pláče. Nemůže chránit město, které o jeho ochranu nestojí. Už brzy poznají, jak jsou bez Hospodinovy ochrany bezbranní a zranitelní.

Jeruzalém mohl být městem pokoje, přesto o něm musí Ježíš prohlásit, že tomu tak není, protože jeho obyvatelé nepoznali, v čem ten skutečný pokoj spočívá. Amen.

Na konci Velkého soužení před bitvou Armagedon židé Ježíše jako Mesiáše poznají a přijmou ho za svého Spasitele. Jako národ v jednom okamžiku, avšak zároveň individuálně, každý sám za sebe. Smutnou zprávou je, že dobu Velkého soužení, řádění Antikrista a bitvu Armagedon přežije jen JEDNA TŘETINA z židů. Dvě třetiny židů budou zabity.

Amir T. jako mesiánský žid často říká křesťanům – nežidům: „Pokud chcete něco výjimečného udělat pro svého bratra žida, řekněte mu o Kristu.“

TISÍCILETÉ KRÁLOVSTVÍ

Tisícileté království vlády Ježíše Krista na zemi, viz učení Amira Tsarfatiho (15), nastane po druhém příchodu Ježíše na Olivetskou horu. Přijede na bílém koni jako král a vítěz spolu se svojí armádou svatých – vytrženou církví. Zvítězí v poslední bitvě zvané Armagedon spolu se svými svatými a spolu se svými svatými (nyní vytržená církev a SZ židé.) bude vládnout na zemi z Jeruzaléma. Satan bude na celých tisíc let svázán řetězy, nebude moct škodit. Lev bude jíst s beránkem, dítě strčí ruku do hnízda zmijí a nic se nestane. Nebude třeba slunce ani měsíce, protože bude svítit Boží přítomnost. Po tisíci letech bude na krátkou dobu propuštěn Satan. Svede mnohé, ti budou poraženi v poslední bitvě na zemi na konci Tisíciletého království, a satan bude na věky věků vhozen do Hořícího jezera. Nastane tzv.

Druhé vzkříšení. Prvním vzkříšením se rozumí vzkříšení Ježíše Krista, starozákonních prvotín (vzkříšení mrtvých hned po vzkříšení Ježíše), vzkříšení mrtvých křesťanů při vytržení církve na oblaka, dvou svědků a 144 000 židovských svědků (dále viz Kniha Zjevení kapitola 12), mučedníků Velkého soužení (kniha Zjevení). *Druhé vzkříšení* se týká **všech** lidí, kteří kdy žili na této planetě. Bůh má dvě knihy, v jedné z nich v **Knize života** jsou zapsána jména věřících v Krista, ti se budou zpovídat Bohu za své činy, někteří obdrží vavříin vítězství, ale **všichni zapsaní v Knize života se již za svého života kvalifikovali pro život s Otcem i Synem na Věčnosti tím, že přijali Krista do svého života jako svého Pána a Spasitele**. Amir Tsarfati často opakuje, že *dnes* každý rozhoduje o tom, zda ho čeká život na věčnosti. *Druhé vzkříšení* souvisí s **druhou knihou**, respektive knihami, kde jsou zapsána jména *všech* lidí. Všichni mrtví budou vzkříšeni a dostanou nesmrtelná těla, Bůh bude procházet knihy jejich životů. Výsledkem, jsou jen dvě možnosti. V lepším případě je **člověk zapsán v Knize života** (za svého života přijal Ježíše jako svého Pána a Spasitele), **kvalifikuje se k životu na Věčnosti**. V horším případě, člověk **není zapsán v Knize života, skončí na věčnost v Hořícím jezeře**, kde bude na věky věků mučen a trýzněn spolu s Dáblem a jeho přísluhovači. Tomu se říká **druhá smrt**. Je důležité být zapsán v Knize života, lidí tam zapsaných se druhá smrt netýká. **Po Tisíciletém království na zemi čeká ty, kteří jsou zapsáni v Knize života, život s Bohem Otcem i Synem na Věčnosti**.

Opět si dovolím přejít do formy svědectví. Lidé si neuvědomují, jak závažné důsledky má jejich rozhodnutí přijmout či nepřijmout Krista do svého života za života na zemi. Rozhodují tak o svém životě na Věčnosti s Bohem Otcem a Synem, nebo s ďáblem v Hořícím jezeře. Takže opakují. *Všichni mrtví budou vzkříšeni a dostanou nová nesmrtelná těla*. Jedni pro věčný život na Věčnosti, druzí pro věčný život v Hořícím jezeře. Věčný život v Hořícím jezeře je horší než smrt, protože tam nebudou mít nikdy pokoje, budou na věky mučeni, rádi by zemřeli a nic necítily, ale nepůjde to.

Na konci Tisíciletého království, ještě před Druhým vzkříšením, bude Satan ještě jednou propuštěn, bude odváznán a svede mnohé, svede ty, kteří žili v Tisíciletém království za *přítomnosti* Krista na zemi. Po této poslední Satanově akci, kdy se mnoho lidí k němu přidá, bude **Satan navěky vhozen do Hořícího jezera, a už nikdy nebude škodit**. A konečně nastane vytoužená *věčnost* s Bohem Otcem a Ježíšem Kristem.

ŽIVOT NA VĚČNOSTI

Bůh stvoří Novou zemi a Nové nebe a bude vládnout z Nebeského Jeruzaléma.

Zjevení Janovo popisuje VĚČNOST. **Zjevení Janovo 21** *1A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly a moře již vůbec nebylo. 2A viděl jsem od Boha z nebe sestupovat svaté město, nový Jeruzalém, krásný jako nevěsta ozdobená pro svého ženicha. 3A slyšel jsem veliký hlas od trůnu: „Hle, příbytek Boží uprostřed lidí, Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid; on sám, jejich Bůh, bude s nimi, 4a setře jim každou slzu z očí. A smrti již nebude, ani žalu ani nářku ani bolesti už nebude – neboť co bylo, pominulo.“ 5Ten, který seděl na trůnu, řekl: „Hle, všechno tvořím nové.“ A řekl: „Napiš: Tato slova jsou věrná a pravá.“ 6A dodal: „Již se vyplnila. Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec. Tomu, kdo žízní, dám napít zadarmo z pramene vody živé. 7Kdo zvítězí, dostane toto vše; já mu budu Bohem a on mi bude synem. 8Avšak zbabělci, nevěrní, nečistí, vrahové, cizoložníci, zaklínači, modláři a všichni lháři najdou svůj úděl v jezeře, kde hoří oheň a síra. To je ta druhá smrt.“*

Toto je ve stručnosti popis jedné z variant teologie evangelikalismu zvaná dispenzacionální milenialismus. Vysvětlila jsem, co znamená dispenzacionální – znamená rozdělní dějin lidstva do tří věků zhruba po dvou tisících letech (Věk Patriarchů, věk Izraele a věk Církve – Milostivé léto). Podle této teologie my nyní žijeme v tzv. posledních časech, na konci třetího dvoutisíciletí, na konci věku církve, těsně před druhým příchodem Ježíše Krista na zemi. Současní premilenialisté se shodují na tom, že žijeme nejen v posledních časem, ale v „poslední hodině“! Věk církve bude ukončen Vytržením církve na oblaka, tato událost zároveň započne posledních sedm let věku Izraele, které bude pod taktovkou Božího hněvu vylitého na zem. Tzv. období Velkého soužení, na jehož konci Židé jako národ a zároveň každý sám za sebe rozpoznají v Kristu, kterého ukřižovali, svého Mesiáše, a budou tak spaseni pro Věčnost, nastane poslední věk podle Danielova proroctví, sedmé tisíciletí, zvané též jako Tisícileté království (Milénium) Krista na zemi.

Přínosem teologie evangelikalismu je pochopení role židů v dějinách spásy. Doslovné čtení Bible jim pomohlo si uvědomit, že Bůh s židy neskončil, že jsou stále Jeho Božím lidem, že teologie substituce (náhrady) je děsivý omyl s děsivými důsledky (2000 let křesťanského antijudaismu, pak antisemitismu ústícímu v holocaust, a od 20. století antisionismu).

Evangelikálové pochopili, že druhý příchod Ježíše Krista má několik podmínek, z nich dvě jsou zásadní, tzv. **plnost pohanů** neboli kázání evangelia po celém světě, a **návrat židů zpět do Zaslíbené země**. Tento návrat evangelikálové podporovali, a na skutečnosti, že byl 14. 5. 1948 Stát Izrael založen, mají významný podíl, (více ve 3. kapitole).

Návrat židů do Zaslíbené země po dvou tisících letech rozptýlení po celém světě, založení Státu Izrael, to je rozkvetlý fíkovník jako znamení poslední doby, znamení Ježíšova blízkého druhého příchodu. Ježíš přijde podruhé na závěr sedmiletého období Velkého soužení, o kterém Bůh řekl Danielovi ve vizi zapsané v 9. kapitole knihy Daniel. Pojdme se do ní podívat.

Amir Tsarfati často opakuje, že ve Velkém soužení pracuje Bůh s židy, proto se mu také říká **JÁKOBOVO** soužení, protože na jeho konci při Ježíšově druhém slavném příchodu v roli krále a vítězného vojevůdce na Oliveckou horu Ho jedna třetina židů (ti, co přežijí Velké soužení) rozpozná jako svého Mesiáše a přijme Ho jako Svého Pána a Spasitele. Výjimečné je, že židé jako jediní Krista přijmou v jednom okamžiku jako **NÁROD** a zároveň každý sám za sebe. (I v průběhu Velkého soužení budou Krista jednotlivě přijímat pohané i židé, za cenu smrti, to jsou ti již zmiňovaní **MUČEDNÍCI** z Velkého soužení, kteří sice přijetím Krista zemřou, ale narodí se pro Věčnost s Kristem, získají věčný život s Ním). Z pohledu dalšího fungování v Tisíciletém království mají židé, kteří přijmou Krista při Jeho druhém příchodu na Oliveckou horu, jinou roli než mučedníci z Velkého soužení. Tito židé vstupují do Milénia jako živí. Mučedníci budou vzkříšeni, dostanou nesmrtelná těla, a budou se podílet na správě země spolu s vytrženou církví (Nevěstou Kristovou) a starozákonními židy (viz dále).

Danielova vize z 9. kapitoly knihy Daniel a Velké soužení na konci věků, viz učení Amira Tsarfatiho (16)

Základem k pochopení druhého příchodu Ježíše Krista je kniha Daniel (kapitola 9) a jeho vize 70 týdnů, kterou židé dostali od Hospodina. Už jsem ji zmiňovala, ale zde ji rozeberu podrobněji, a to i z toho důvodu, že tato vize označuje posledních sedm let před druhým příchodem Ježíše na Olivovou horu, tedy období vylití hrozného Hospodinova hněvu, tedy dobu Velkého soužení, za čas, kdy Bůh bude opět jednat s židy. Jeden týden je v Danielově proroctví 7 let. Biblický rok (dodnes židovský) je 360 dní (dle lunárního kalendáře). 70 x 7 je 490 let x 360 je 176 400 dní. Archanděl Gabriel řekl Danielovi přesný den, od kterého má začít počítat. Od data vydání dekretu králem Artaxerxem o znovuvybudování hradeb a

Chrám v Jeruzalémě po jejich zničení králem Nabukadnezarem v roce 586 před Kristem. Kniha Nehemijáš 2. kapitola stanoví rokem vydání zmíněného dekretu rok 445 před Kristem. 7 týdnů (stavba hradeb) a 62 týdnů bude muset proběhnout, než přijde Ježíš Mesiáš a bude popraven za něco, co nikdy neudělal, a město Jeruzalém bude znovu zničeno. 7 plus 62 je 69. 69 (týdnů) x 7 (let) x 360 dní je 173 880 DNÍ. Známe přesně den, měsíc a rok vstupu Ježíše Krista do Jeruzaléma, poprvé dovolil apoštolům, aby ho označili za Mesiáše. Do té doby trval na tom, aby ho za Mesiáše neoznačovali (Mt 16 Cesarea Filipi, Mt 17 Hora Proměnění – nikomu to neříkejte), tím dnem je 6. duben 32 po Kristu (Amir T. cituje Sira Roberta Andersona, kdy tento počítá od 2. března 445 před Kristem a dospívá k 6. dubnu 32 po Kristu). Potom po 69 týdnech přijde ještě jeden týden. Daniel dostal vizi, ve které je jasně odděleno 69 týdnů od posledního týdne. Proroci vidí vrcholky hor, nevidí údolí, Daniel neviděl údolí – dobu církve, ale viděl poslední vrcholek, ten poslední 70. týden neboli 7 let, který začne Vytržením církve, odejde Duch svatý spolu s církví, zjeví se Antikrist, 3,5 roku bude testovat svět, dalších 3,5 roku bude dělat strašné věci lidem, přesně za 7 let po Vytržení církve přijde Ježíš Kristus s vytrženými křesťany a začne Tisícileté království. Po Tisíciletém království bude všechno věčné, buď věčné peklo nebo věčný ráj. Už nebude smrt, ta byla zničena vhozením do Hořícího jezera (zde by lidé si přáli umřít, ale nebude to možné).

Izrael – Biblické hodiny, viz učení Stanislava Štrunce (17)

Evangelikálové často označují Izrael jako „Biblické hodiny“. Izrael zpět v Zaslíbené zemi je biblický fíkovník. Dnes existuje Institut ro vybudování Třetího Chrámu, ortodoxní rabíni říkají, že mají projekt, podle kterého vystaví chrám za 90 dní. Než bude postaven, zbudují do devíti dnů provizorní Stánek úmluvy. Obojí na Chrámové hoře. Antikrist v době Velkého soužení stavbu povolí, nevíme, co se stane s oběma mešitami, může je zničit i zemětřesení, ke kterému v této oblasti jednou za sto let dochází. Ortodoxní židé dovezli několik červených jalovic z Texasu, popel z červené jalovice se míchal s vodou a sloužil k očišťování od nečistoty způsobené kontaktem s mrtvolou před vstupem do chrámu. Jalovice musí být bez vady (ani jeden bílý chlup). Jalovice jsou ukryty na neznámém místě, a je třeba ještě zhruba rok počkat, aby se dostaly do věku, kdy mohou být rituálně poraženy. Musí zůstat bez vady! Ortodoxní židé mají koupený pozemek na Olivecké hoře, naproti Chrámové hoře, kde se bude rituál obětování červené krávy provádět. Institut má vychované kněze a velekněze,

mají připravené obleky. Zlatá menora se dnes nachází na náměstí v Jeruzalémě vedle synagogy Churva.

POSLEDNÍCH 7 LET – neboli Velké soužení z pohledu Izraele

Je to tedy podle Danielova svědectví opět čas židů označovaný za Velké soužení neboli vyelití Strašlivého Hospodina hněvu, kdy Hospodin bude opět jednat s židy, církev na zemi není, je Vytržena na oblaka před započatím Velkého soužení. Události:

Za prvé: Dojde k bitvě dle Ezechije 37–38 (Gog Magog), kdy Izrael bude napaden ze všech čtyř světových stran na Golanských výšinách, Izrael bude úplně osamocen, válka nebude náboženská, ale ekonomická, Izrael bude prosperovat. Bitvu za Izrael vyhraje Hospodin.

Za druhé: Bůh pošle na zemi Dva svědky (budou to židé) a 144 000 židovských evangelistů, aby šířili evangelium v době, kdy církev a s ní Duch svatý na zemi už nejsou, všichni po splnění úkolu budou zabiti a následně vzkříšeni.

Za třetí: Antikrist, kterého budou židé považovat za Mesiáše a který bude vládnout celému světu z Jeruzaléma, židům dovolí postavit Třetí Chrám. Poté, co Antikrist usedne do Chrámu a označí se za Boha, židé pochopí, že byli podvedeni, postaví se proti Antikristovi. Ten je bude pronásledovat, třetina z židů se zachrání tak, že je Hospodin ukryje na poušti.

Za čtvrté. Židé se postaví proti Antikristovi, ten se postaví proti nim. Shromáždí proti židům všechny národy v údolí Armagedon a potáhnou k Jeruzalému, kde by se měli střetnout v Kidronském údolí s Izraelem. Střetnou se však s Ježíšem Kristem, který sestoupí z oblak jako král a dobyvatel spolu se svojí armádou – vytrženou církví, a válku za Izrael vyhraje, jde o druhý příchod Ježíše Krista na zemi, kdy Jej v oblacích jedna třetina židů pozná a přijme jako Mesiáše. Po vítězné bitvě Armagedon nastává Tisícileté království vlády Ježíše na zemi.

Evangelikálové v Bibli čtou, že Bůh rozdělil dějiny spásy na období, kdy byli Jeho „světlem na zemi“ židé a kdy církev. Židé tuto roli měli za úkol plnit první čtyři tisíce let, pak přišel věk církve dva tisíce let, a podle Danielova proroctví (490 let) se židé ujmou role ještě v posledních sedmi letech Velkého soužení. Jednak Bůh bude pracovat s židy samotnými, a výsledkem toho bude, že jedna třetina židů v Ježíši Kristu pozná svého Mesiáše a přijme Jej za svého Pána a Spasitele. A za druhé židé sami budou v tomto děsivém posledním sedmiletí zvěstovateli evangelia (dva svědci – jedním z nich je možná Eliáš, druhým možná Mojžíš nebo

Enoch, nevíme – Zjevení 13, 144 000 židovských evangelistů – Zjevení 7) převezmou roli církve, která už nebude na zemi, bude vytržena na nebesa do příbytků, které jí Ježíš připravil. A s církví odejde Duch svatý, který přebýval v tělech znovuzrozených věřících jako ve svém Chrámu a svojí přítomností na zemi bránil ďáblu řídit (Duch svatý coby „Restrainer“ v angličtině). Nutno podotknout, že židé na konci prvních čtyř tisíc let selhali ve své roli reprezentanta Boha, stejně jako selhává a odpadá církev v dnešní době.

Kazatelé, které jsem představila výše, se shodují (na základě všech dalších znaků poslední doby), že se lidstvo blíží do finišu, kdy Ježíš přijde podruhé, vezme si církev do svých příbytků, a židé převezmou svoji úlohu na posledních sedm let. A pak přijde Ježíš na zemi podruhé, začne Jeho Tisícileté království, a pak Věčnost. Amir Tsarfati často opakuje: „Určitě si přejete být s Kristem, a ne s ďáblem, se kterým skončíte v Hořícím jezeře ve věčných mukách. Tak neváhejte a přijměte Krista ještě dnes, protože dnešek rozhoduje o vaší budoucnosti!“

KAPITOLA 2 - KNIHA ZJEVENÍ JANOVO

Postupně jsem se dostala ke knize Zjevení Janovo neboli Apokalypse, jejímž rozbořem se budu v této kapitole zabývat. (1)

Amir Tsarfati napsal knihu s pastorem Rickem Yohnem, jmenuje se v angličtině „Revealing Revelation“, do češtiny bych název přeložila jako Zjevující se Zjevení. Kniha je jakýmsi průvodcem poslední biblickou knihou Nového zákona Zjevení Janovo, také Apokalypsa. V předchozí kapitole jsem popsala teologii eschatologie (nauky o posledních časech) v pojetí americké evangelikální teologie, resp. její části dispenzacionálního milenialismu tak, jak ji znám z kázání současných kazatelů. V této kapitole použiji knihu Amira Tsarfatiho, kde na základě principu „Bible se vykládá Biblií“ předkládá důkazy, které nám o posledních časech zanechal Hospodin. O to ne pouze v knize Zjevení, ale napříč celou Biblií. Amir Tsarfati často opakuje (a nejen on, také Sergej Mihál, Stanislav Štrunc a jeho organizace In His Love Ministries a další), že třicet procent Bible jsou biblická proroctví. Bůh nikdy neudělá nic, s čím by člověka neseznámil dopředu. Chce, abychom věděli, co od nás očekává, co udělá, pokud Jeho očekávání nebudeme plnit, jak máme věci napravit, a v neposlední řadě nám, (myslím celému lidstvu), představil dějiny naší spásy. Spásy, která nespočívá pouze v nabídce pro tento náš život na zemi ve formě dokonalé oběti Ježíše na kříži a Jeho vzkříšení, kterým těm, co Jej přijmou, nabízí usmíření s Bohem Otcem, a to nejen na zemi, ale otevírá tím každému život na věčnosti. Život po fyzické smrti.

Kniha „Revealing Revelation“ Amira Tsarfati

Kniha „Revealing Revelation“ není specifickou teologií jejího autora Amira Tsarfatiho. Tsarfati pouze dal knižní podobu eschatologii dispenzacionálního premilenialismu, která je postavená na knize Zjevení Janovo a souvislostech v ní obsažených s ostatními knihami celé Bible (Tanachu i Nového zákona). Autor knihy tedy provádí čtenáře biblickou naukou o posledních časech na principu dispenzacionálního premilenialismu. Pro připomenutí uvádím, že tato teologie je součástí teologie evangelikalismu a, jak jsem již vysvětlovala, počítá s tím, že žijeme v posledním dvoutisíciletí – dispenzi – z celkem tří dispenzí, což je 6 000 let. První dispenzí je Věk Patriarchů, druhou dispenzí je Věk Izraele a třetí dispenzí je Věk Církve. Dle této teologie má lidstvo před sebou posledních 1 000 let, kterým bude Tisícileté království

Ježíše Krista na zemi. Tisíciletému království bude předcházet 7 posledních let, které nastanou po Vytržení církve do oblak a do Ježíšových příbytků. Posledních 7 let bude obdobím Božích soudů, kdy Bůh vylije na zemi svůj strašlivý hněv. Zároveň bude Bůh v těchto sedmi letech znovu jednat s židy. Premilenialismus znamená, že těchto posledních sedm let bude zakončeno DRUHÝM příchodem Ježíše Krista v roli krále a vítěze. Po Jeho vítězství v poslední bitvě národů zvané „Armagedon“ se Ježíš ujme vlády v Tisíciletém království na zemi (poslední dispenze, také se označuje jako Milénium).

Předmětem této práce je vymezit roli židů a Státu Izrael v této teologii. Cílem této práce není zkoumat eschatologii dispenzacionálního premilenialismu metodou historické kritiky. (Sami představitelé dispenzacionálního premilenialismu odmítli historickou kritiku jako metodu zkoumání Bible). Tato práce usiluje o představení této teologie čtenáři. K tomuto účelu používám knihu „Revealing Revelation“, která teologii premileniálního dispenzacionalismu popisuje na principu Bible se vykládá Biblií za pomoci Ducha svatého. Předmětem této práce není ani kriticky hodnotit knihu „Revealing Revelation“ a porovnávat ji s jiným komentářem ke Knize Zjevení, ale knihu představit a knihou představit eschatologii dispenzacionálního premilenialismu.

Forma, jakou je kniha Zjevení napsána, je dopis, v prvním století běžná forma komunikace. V celém Novém zákoně formu dopisu nemají pouze evangelia a Kniha skutků, jak uvádí Amir Tsarfati na straně 9 knihy „Revealing Revelation“.

Ježíš pověřil apoštola Jana v době, kdy Jan pobýval na řeckém ostrově Patmos, aby poslal dopis Jeho (Kristovým) sedmi církvím. Některý obsah Ježíš Janovi přímo nadiktoval, jiný Jan přímo prožil. *Obsah knihy Zjevení Janovo je v každém případě přímou zvěstí od boha svému lidu.* Amir Tsarfati jej označil na straně 9 jako svědectví z první ruky.

Bible má 66 knih, bez knihy Zjevení by ale nebyla úplná. Doplnuje vše, co nám Bůh chce zjevit ze svých plánů, a také dokončuje Mesiášův příběh:

- Poznali jsme Mesiáše jako trpícího Spasitele, který se dal pro nás ukřižovat.
- Poznali jsme Mesiáše, který vstal z mrtvých a odešel nám připravit příbytky v nebesích.

Co dělá Mesiáš v nebesích a co nám chystá? O tom je kniha Zjevení. Bůh chce, abychom znali Jeho plány, abychom se nebáli Jeho soudu a hněvu. Pokud člověk přijme Krista jako svého

Pána a Spasitele, bát se nemusí. Kniha Zjevení dokazuje, že Ježíš je vzkříšený, že se pro ty, kteří ho přijali, vrátí a vezme je do připravených příbytků na nebesích, a pak se s nimi vrátí na zem, do Jeruzaléma, aby s nimi na zemi vládl 1 000 let v Tisíciletém království, a potom soudil ty, kteří v Něho neuvěřili.

Tsarfatí ve své knize uvádí, že existují čtyři základní přístupy, předpojetí, knihy Zjevení:

1. PRETERISTÉ. Ti pojmají knihu jako historii. Domnívají se, že kniha Zjevení byla napsána v letech 64-67 po Kristu, a to, o čem píše, se událo v roce 70, v době zničení Druhého Chrámu Římany, k většině kapitol přistupují alegoricky (hlavně 20-22), kde se mluví o Novém Jeruzalému a Nové zemi.
2. HISTORIZUJÍCÍ přístup. Jeho představitelé považují události popisované v knize Zjevení za události od vzniku církve dodnes. Amir Tsarfati říká, že to by mohla být pravda, kdyby kniha Zjevení končila čtvrtou kapitolou, zbytek knihy vypadá jako odpojený od skutečnosti. Jaká pravda je v dalších kapitolách ukryta? Deset historiků bude mít deset různých odpovědí.
3. IDEALISTÉ. Ti popisují knihu jako monumentální zápas mezi Bohem a Satanem, něco jako Pán prstenů, kde Bůh zvítězí a vládne věčnému království, Bible však není fikce.
4. FUTURISTÉ. Ti směřují události této knihy do budoucnosti, až na několik znamení, která jsou ale jednoznačně časově určena. Ve Zjevení 1:19 Ježíš jasně říká Janovi: „Napiš věci, které jsi viděl, které jsou a které nastanou potom.“ Jen futuristé nemusí alegorizovat, odmítat nebo ignorovat jednotlivé části knihy Zjevení. Amir Tsarfati přistupuje k této knize z pohledu futuristického.

2. 1. Kniha Zjevení Janovo kapitola 2–3 Ježíš a Jeho církev – milostné dopisy sedmi církvím.

Zjevení kapitola 2 a 3 – jsou dopisy církvím v Efezu, Smyrně, Pergamu, Thyatiru, Sardách, Filadelfii a Laodikeji. Ježíš ke každé církvi mluví a odpovídá na těchto 6 bodů:

1. Místo, kde se církev nachází.
2. Jedno poselství určené speciálně jedné církvi.
3. Co Ježíš o církvi ví.
4. Slovo povzbuzení všem církvím až na dvě.

5. Pokárání všem církvím až na dvě.
6. Výzva k pokání všem církvím až na dvě.
7. Příslib věrným.

O církvi se od konce 3. kapitoly do kapitoly 22. nemluví. Dispenzacionalisté se shodují, že to je důkaz Vytržení církve na oblaka a pak do příbytků, které Nevěště Ježíš připravil. Kapitoly 4–20 popisují vylíčení Strašlivého Hospodina hněvu, Veliké neboli Jákobovo soužení. Jde o posledních 7 let z Danielova proroctví. Věk Církve (neboli Milostivé léto) jejím Vytržením skončil. Jak už jsem psala o 70 týdnech (letech) Věku Izraele dle Danielova proroctví 9. kapitola. Těchto 70 let Věku Izraele od vydání dekretu králem Artaxerxem 2. března 445 před Kristem bylo přerušeno po 69 týdnech, tedy 6. dubna roku 32 po Kristu, Věkem církve, po jejímž Vytržení nastává 70. poslední týden, posledních 7 let Věku Izraele, Velké soužení.

2. 2. Kniha Zjevení Janovo kapitoly 4–5 Otevřené dveře do nebes.

Kapitoly 4-5 jsou otevřené dveře do nebes. S církvi se něco stalo mezi kapitolami 3 a 4 knihy Zjevení. Slovo církev se v kapitolách 1-2 objevuje 19x. Kam se církev poděla? Byla „vzata“ nahoru. Používá se pro to slovo „rapture“, česky „vytržení“. **1. Tesalonickým 4:16-17** *16 Zazní povel, hlas archanděla a zvuk Boží polnice, sám Pán sestoupí z nebe, a ti, kdo zemřeli v Kristu, vstanou nejdříve; 17 potom my živí, kteří se toho dočkáme, budeme spolu s nimi uchvázeni v oblacích vzhůru vstříc Pánu. A pak už navždy budeme s Pánem.* **18** *Těmito slovy se vzájemně potěšujte. Nejdříve budou vzati na oblaka ti, kteří v Kristu zemřeli, a potkají se tam s Kristem. Vzápětí budou následovat živí bratři a sestry v Kristu. Vytrhnout je z řeckého „harpazo“, a to bylo při překladu Nového zákona do latiny přeloženo jako „rapturo“, a odtud anglický výraz pro „vytržení“ „rapture“. Vytržení věřících zemřelých v Kristu i těch živých, tedy Nevěsty Kristovy, Ježíšem na nebesa se stane způsobem, jak Ježíš předjímá v Janově evangeliu. **Jan 14:3** *A odejdu-li, abych vám připravil místo, opět přijdu a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já.* Důležité je si uvědomit, že cesta na věčnost je stejná pro všechny, židy i pohany. *pouze přijetím Ježíše do svého života* jako Pána a Spasitele a jako jedinou cestu k Bohu Otci. Amir Tsarfati často opakuje, že *pokud chceme něco udělat pro svého bratra žida, máme mu říct o Kristu.* Tuto větu ve své práci opakuji záměrně, protože její obsah považuji za jeden ze zásadních závěrů této práce. Židé, kteří přijmou Krista do svého života, se sami označují za*

mesiánské židy. Pokud mesiánský žid zemře před druhým příchodem Ježíše na zemi, nebo se ho dočká jako živý, týká se ho Vytržení církve popsané viz výše.

Jan nám dále ve 4. kapitole poskytuje ochutnávku ve **Zjevení 4:1** *Potom jsem měl vidění: Hle, dveře do nebe otevřené, a ten hlas, který předtím ke mně mluvil a který zněl jako polnice, nyní řekl: „Pojď sem, a ukážu ti, co se má stát potom.“* V jednom okamžiku stojí Jan na zemi, ve druhém na nebesích v Boží přítomnosti. Amir Tsarfati píše, že takové to asi bude, až Ježíš přijde a řekne své Nevěště na zemi: „Pojď nahoru ke mně, ukáži ti místo, které jsem pro tebe připravil.“ Církev jde nahoru.

První kapitola byla o tom, co Jan viděl, druhá a třetí o tom, co vidí, a od čtvrté kapitoly se Jan přesunuje do budoucnosti. Jan byl dopraven do nebe a ocitnul se tváří tvář Bohu sedícímu na trůnu. To se stalo v historii jen některým. Izajášovi, který šel jako už tolikrát do Chrámu. Za sto let Ezechielovi a pak Danielovi.

Amir Tsarfati používá přirovnání k Covidu 19. A píše, že to, co přijde na zem jako projev Božího hněvu, je násobně horší. Miliardy lidí zemřou a miliardy přežijí, aby čelili spravedlivému božímu hněvu.

2.3. Kniha Zjevení Janovo kapitoly 6–18 Vylití velikého Božího hněvu.

2.3.1. Kapitola 6, 8-9 PRVNÍ DVA SOUDY, 144 000 SLUŽEBNÍKŮ

Začíná poslední, 70. týden, posledních 7 let z Danielova proroctví, který se týká židů. Skončí věk Milosti (církve). Církev je vytržena na oblaka a nachází se v Hospodinových příbytcích, které pro ni Ježíš zbudoval, s církví ze země odešel i Duch svatý, který sídlí ve svém Chrámu, jímž je tělo každého věřícího v Ježíše. Duch svatý na zemi byl poslední překážkou k vylití Hrozného Hospodinova hněvu na zem. Duch svatý byl Vytržením církve odstraněn a na zemi se rozšíří zlo dosud nevídaných rozměrů. Bůh bude soudit celý svět, ale celé toto období se týká především židů, tomuto období se proto také říká Jákobovo soužení. Dvě třetiny židů zemřou, jedna třetina na konci, při příchodu Ježíše na Olivovou horu, jej rozpozná jako Mesiáše, přijme Ho a bude zachráněna. V průběhu Velkého soužení budou lidé moct přijmout Krista do svého života, ale bude to v mnoha případech za cenu okamžité smrti. Tito nově zrození v době Velkého soužení jsou označováni za mučedníky, přijetím Krista sice fyzicky zemřeli, ale zároveň získali nový život na věčnosti. Při druhém příchodu Ježíše budou vzkříšeni a budou se podílet na vládě v Tisíciletém království spolu s Ježíšem a Jeho svatými

(vytrženou církví a starozákonnými zemřelými, kteří budou při druhém příchodu Ježíše Krista vzkříšeni). Mučedníky mohou být jak židé, tak pohané. Jak se o Kristu za období Velkého soužení dozví? Bude to období, kdy se nikde nebude kázat Boží slovo, nebude k dispozici Bible. Na zemi však zůstanou „družičky, které neměly olej v lampách“. Tito křesťané o Kristu věděli, ale jejich víra byla vlažná. Oni si to všechno uvědomí, budou o Kristu mluvit, a přitáhnou k němu mnohé. Také ti, kteří o Kristu jen slyšeli, si během Velkého soužení uvědomí, o co jde, a Krista do života pozvou. Na zemi nebudou probíhat už žádné bohoslužby, Bible nebude k mání. Často slyším apel zanechat po sobě doma Bibli, dopis na rozloučenou – dopředu přepravený – mluvit o posledních časech, o Vytržení, aby si „nevěřící Tomášové“ po Vytržení uvědomili, že to už slyšeli a že to je pravda. Budou moct Krista přijmout v *době* Velkého soužení, ale za cenu obrovského utrpení až smrti. Amir Tsarfati ani další učitelé rozhodně nedoporučují nechat přijetí Krista do doby Velkého soužení! 7. a 11. kapitola hovoří ještě o další „pojistce“, kterou Bůh používá k zvěstování Krista v době Velkého soužení. K tomu se dostanu.

V předchozí kapitole jsme byli svědky velkolepého uctívání v nebesích. V 6. kapitole Beránek – Mesiáš – Ježíš – začne postupně lámat sedm pečetí, které představují první ze série *pohrom*, které Bůh Otec na zemi uvalí. Celkem lze Boží soudy rozdělit do tří kategorií, které dále rozpracovávají kapitoly 6, 8-9 a 16 – jde o **soudy pečeti, soudy trumpet a soudy misek**. V době Velkého soužení si bude svět myslet, že už má nejhorší za sebou, a přijde další dávka hněvu. Každá další várka soudu bude hroznější než ta předchozí. Soudy z pečetí zabíjí jednu třetinu obyvatelstva, trumpety další třetinu, poslední dávka Božího hněvu vylitá z misek přijde jako sedm posledních pohrom, jimiž bude Boží hněv završen (*15:1 A viděl jsem na nebi jiné znamení, veliké a podivuhodné: sedm andělů, kteří přinášejí sedm posledních pohrom – jimi se dovrší Boží hněv*). Přinesou nepředstavitelné vředy a krev a temnotu a bídu, dokud se neozve hlas z nebe (**16:7 „Stalo se!“**). Tyto strašné soudy přijdou na každého, kdo neprohlásí Ježíše jako svého Pána a Spasitele. Tyto soudy budou trvat 7 let. Potom přijde okamžik, kdy všichni, kteří odmítli Ježíšovu milost, budou za svoje rebelství souzeni a odsouzeni na věčnost. Malá ukázka ze série Božích soudů.

Zjevení 6:12-17 *12A hle, když rozlomil šestou pečeť, nastalo veliké zemětřesení, slunce zčernalo jako smuteční šat, měsíc úplně zkrvavěl 13a nebeské hvězdy začaly padat na zem, jako když fík zmítaný vichrem shazuje své pozdní plody, 14nebesa zmizela, jako když se zavře*

kniha, a žádná hora a žádný ostrov nezůstaly na svém místě.15Králové země i velmoži a vojevůdci, boháči a mocní – jak otrok, tak svobodný, všichni prchali do hor, aby se ukryli v jeskyních a skalách,16a volali k horám a skalám: „Padněte na nás a skryjte nás před tváří toho, který sedí na trůnu, a před hněvem Beránkovým!“17Neboť přišel veliký den jeho hněvu; kdo bude moci obstát?

Kapitola 7 a 11. Jak jsem se zmínila výše, Bůh i v době Velkého soužení nabízí možnost záchrany. Nutno podotknout, že Bůh očekává, že strašlivé pohromy způsobí, že k Němu budou lidé v zoufalství volat. Někteří možná ano, ale většina bude Bohu za pohromy spílat a nebudou činit pokání. **Zjevení 9:20-21** *20A přesto se ostatní lidé, kteří v těch pohromách nezahynuli, neodvrátili od výtvorů svých rukou; nepřestali se klanět démonům a modlám ze zlata, stříbra, mědi, kamene i dřeva, které jsou slepé, hluché a nemohou se pohybovat; 21neodvrátili se od svých vražd ani čarování, necudností (v angličtině sexual immoralities) ani krádeží.*

Bůh posílá v kapitole 7 **sto čtyřicet čtyři tisíc služebníků** označených na čelech jako služebníci našeho Boha (a tím budou chráněni) ze všech pokolení Izraele. Amir Tsarfati jim říká židovští evangelisté. **Zjevení 7:4-8** *4Pak jsem slyšel počet označených: sto čtyřiačtyřicet tisíc označených ze všech pokolení Izraele: 5z pokolení Juda dvanáct tisíc, z pokolení Rúben dvanáct tisíc, z pokolení Gád dvanáct tisíc, 6z pokolení Ašer dvanáct tisíc, z pokolení Neftalím dvanáct tisíc, z pokolení Manase dvanáct tisíc, 7z pokolení Šimeón dvanáct tisíc, z pokolení Levi dvanáct tisíc, z pokolení Isachar dvanáct tisíc,8z pokolení Zabulón dvanáct tisíc, z pokolení Josef dvanáct tisíc, z pokolení Benjamín dvanáct tisíc označených.*

Místo, aby Bůh pokračoval ve svých spravedlivých soudech lidstva, stále dává lidem příležitost, aby se k Němu navrátili. Je to ukázka jak Boží spravedlnosti, tak Jeho lásky. Ve své spravedlnosti činí lidstvo odpovědné za jeho hříšné činy. Na druhou stranu zůstává milosrdný a dostatečně milující na to, aby poslal 144 000 židovských evangelistů, aby nesli zprávu o spasení do celého světa. I když Bůh vylévá na lidi svůj hněv, stále je k sobě přitahuje.

Kapitola 7 dále hovoří o mučednících, o těch, kteří přijali Krista ve době Velkého soužení za cenu fyzické smrti. Získali však život věčný. **7:9-10** *9Potom jsem viděl, hle, tak veliký zástup, že by ho nikdo nedokázal sečíst, ze všech ras, kmenů, národů a jazyků, jak stojí před trůnem a*

před tváří Beránkovou, oblečeni v bílé roucho, palmové ratolesti v rukou. 10A volali velikým hlasem: „Díky Spasiteli, Bohu našemu, sedícímu na trůnu, a Beránkovi.“

Kapitola 8 a 9 popisují SOUDY Hospodinovy

Jako příklad soudů uvádím **Zjevení 8:6-13** 6A sedm andělů s polnicemi se připravilo, aby začali troubit. 7Zatroubil první anděl: Nastalo krupobití a na zem začal padat oheň smíšený s krví. Třetina země, třetina stromová a veškerá zeleň byla sežehnutá. 8Zatroubil druhý anděl; a jakoby mohutná hora hořící ohněm byla vržena do moře. Třetina moře se obrátila v krev 9a zahynula třetina mořských tvorů a byla zničena třetina lodí. 10Zatroubil třetí anděl, a zřítla se z nebe velká hvězda hořící jako pochodně, padla na třetinu řek a na prameny vod. 11Jméno té hvězdy je Pelyněk. Třetina vod se změnila v pelyněk a množství lidí umřelo z těch vod, protože byly otráveny. 12Zatroubil čtvrtý anděl, a byla zasažena třetina slunce, třetina měsíce a třetina hvězd, takže ze třetiny potemněly, a den i noc byly o třetinu temnější. 13A viděl jsem a slyšel, jak středem nebeské klenby letí orel a volá mocným hlasem: „Běda, běda, běda obyvatelům země, až zazníjí polnice tří andělů, kteří ještě netroubili!“

2.3.2. Kapitola 10 JAN SNÍ HOŘKOSLADKÝ SVITEK.

Zjevení 10:8-10 8Hlas, který jsem slyšel z nebe, opět ke mně promluvil: „Jdi, vezmi tu otevřenou knihu z ruky anděla, který stojí na moři i na zemi.“ 9Přistoupil jsem tedy k tomu andělu a požádal ho, aby mi tu knihu dal. Řekl mi: „Vezmi ji a sněz; v žaludku ti zhořkne, ačkoli v tvých ústech bude sladká jako med.“

Janovi nebylo povoleno sdílet tajemství ve svitku, místo toho dostal za úkol jej sníst. Amir Tsarfati to komentuje tak, že Jan není jediný služebník, který musel sníst svitek, a ten chutnal hořce. A Amir Tsarfati také píše na straně 132, že ve svitku je tajemství, které se odhaluje postupně.

Proč označení „tajemství“? Biblické tajemství je pravda, která nebyla dosud zjevena. V novém zákoně je toto slovo použito dvacet sedmkrát, z toho čtyřikrát v knize Zjevení. Tajemství vyslovené dávno a dávno proroky je nyní vnímáno jako naplněné. Amir Tsarfati dále píše, že tajemství z této kapitoly knihy Zjevení se odvolává na mnoho veršů ze Starého zákona, které odkazují na tisíciletou vládu Krista, o které se mluví ve 20. kapitole knihy Zjevení. Záblesky Tisíciletého království Krista na zemi vidíme v proroctvích Izajáše, Jeremiáše, Daniela, Zachariáše a dalších. Vláda Satana nad zemí bude dovršena a Mesiáš

zaujme jeho místo na Svém pozemském trůnu. Potom to, co bylo tajemstvím, se stane skutečností.

V teologických cyklech toto postupné odhalování informací v čase jmenuje *postupné zjevování*. Bůh postupně svému lidu odhaluje pravdu tak, aby byla pochopitelná a vstřebatelná. Takto je postupně zjevována pravda i o Tisíciletém království v průběhu Starého zákona tak, jak k tomu Izrael postupně dozrává, začíná to u patriarchů.

Až do této kapitoly se kniha Zjevení zaměřovala na události spojené se soudy pečeti a zvuku polnic a následný zmatek. Od kapitoly 11 kniha cílí na jednotlivce a skupiny. Dva svědci. Žena a dítě a drak, Antikrist a falešný prorok, nevěstka, a nakonec Ježíš, který se vrací jako Král.

2.3.3. Kapitola 11–12 DVA SVĚDCI, TĚHOTNÁ ŽENA

Tato kapitola přivádí na scénu **DVA SVĚDKY** k výstraze světa. Stejně jako 144 000 služebníků ze všech kmenů Izraele posílá Bůh dva svědky lidem ve Velkém soužení, aby svědčili o Bohu, prorokovali tisíc dvě stě šedesát dní neboli čtyřicet dva měsíců (verš 3), neboli tři a půl let. Budou mít nadpřirozené schopnosti (uzavřít nebesa, aby nebylo deště, proměnit vody v krev deště za dnů jejich prorokování – verš 6). Budou nadpřirozeně chráněni. Po třech a půl letech budou přemoženi dravou šelmou, která se vynoří z propasti (verš 7), budou jí usmrceni. Jejich mrtvá těla budou ležet v ulicích tři a půl dne (verš 9). Po této době do nich vstoupí duch života od Boha (verš 11), postaví se na nohy a hrůza padne na všechny, kteří to viděli. Pak dva proroci uslyší mocný hlas: **Zjevení 11:12-13** *12Tu uslyšeli ti dva proroci mocný hlas z nebe: „Vstupte sem!“ A vstoupili do nebe v oblaku, a jejich nepřátelé na to hleděli. 13V tu hodinu nastalo veliké zemětřesení, desetina toho města se zřítila a v zemětřesení zahynulo sedm tisíc lidí. Ostatních se zmocnil strach a vzdali čest Bohu na nebesích.* Dva svědci budou vytrženi na nebesa, Bůh způsobí silné zemětřesení, které zpusťší desetinu města a způsobí smrt sedmi tisíců. A to teprve pohne mnohými, aby vzdávali čest BOHU NA NEBESÍCH.

V této kapitole také Jan uvidí Boží chrám v nebesích a schránu úmluvy. **Zjevení 11:19** *Tu se otevřel Boží chrám v nebesích, a bylo v něm vidět schránu jeho smlouvy.*

Kapitola 12 přivádí na scénu *těhotnou* ženu oděnou sluncem, její *miminko* a opět *draka*. **Zjevení 12:1-4** *1A ukázalo se veliké znamení na nebi: Žena oděná sluncem, s měsícem pod*

nohama a s korunou dvanácti hvězd kolem hlavy. 2Ta žena byla těhotná a křičela v bolestech, neboť přišla její hodina. 3Tu se ukázalo na nebi jiné znamení: Veliký ohnivý drak s deseti rohy a sedmi hlavami, a na každé hlavě měl královskou korunu. 4Ocasem smetl třetinu hvězd z nebe a svrhl je na zem. A drak se postavil před ženu, aby pohltil její dítě, jakmile se narodí. Žena porodí a drak chce zabít její dítě, syna, který má vládnout železnou berlou a pást národy. Dítě bylo zachráněno, protože bylo přeneseno k Bohu a jeho trůnu (verš 5). Drak chtěl zabít ženu, ale ta před ním uprchla na poušť, kde jí Bůh připravil útočiště, aby tam o ni bylo postaráno po tisíc dvě stě šedesát dní. (verš 6).

Verš 7 až 9 popisuje bitvu na nebi, kde Michael a jeho andělé bojují s drakem (dábelským) a jeho anděly. Drak – dábelský – padlý anděl – ač je vládcem na zemi, má stále přístup do nebe, a žaluje Bohu na lidi na zemi. V kapitole 12 toto skončí. Drak se s konečnou platností v nebi poražen a shozen na zem. Je to možné i z toho důvodu, že na zemi již není církev a s ní Duch svatý, který dosud přebývá v tělech křesťanů jako ve svém Chrámu.

Kdo je těhotná žena a její miminko? Amir Tsarfati ve své knize *Revealing Revelation* na straně 152 vyvozuje, že těhotná žena je *národ Izrael*, miminko je Ježíš. Miminko, syn, byl vzat k Bohu, ženě – národu Izrael – Bůh připravil útočiště na poušti po dobu tisíc dvě stě šedesát dní, tedy známé číslo tři a půl roku. (verš 6). Bůh tak bude chránit ženu, *národ Izrael*, před běsněním Antikrista, což je další podoba ďábla, který se vynoří v další kapitole. Jak jsem psala dříve, Antikrist, celosvětový vládce, se chopí vlády nad celou zemí, když nastolí celosvětový mír. Židé ho zpočátku budou považovat za Mesiáše, on jim dovolí postavit Třetí Chrám (bude vládnout z Jeruzaléma), avšak nastane okamžik, kdy Antikrist usedne v nově zbudovaném chrámu a prohlásí se za Boha (uprostřed sedmiletého období), tehdy židé prohlédnou (z pohledu židovské eschatologie Mesiáš nemůže být Bůh, ale jen člověk) a Antikrista vyženou. Ten proti nim rozpoutá nevídané pronásledování, které přežije jedna třetina židů (bude tři a půl roku „chráněna jako žena na poušti“ samotným Hospodinem). Sedmileté období Velkého soužení dospěje k bitvě všech národů proti Izraeli (říká se jí Armagedon, podle místa, kde se budou soustřeďovat nepřátelské armády – Har Megido, neboli hora Megido, v Galileji), samotná bitva se uskuteční v údolí Kidron pod Oliveckou horou). Židy zachrání Ježíš, který při svém druhém příchodu přijede jako KRÁL na bílém koni se svou armádou svatých (vytržená církev), židé takového Mesiáše očekávají, rozpoznají Ho jako Mesiáše a zároveň jako Toho, kterého ukřižovali, budou naříkat a plakat a řeknou to, co Ježíš předvídal, když při svém

prvním příchodu hořce zaplakal nad Jeruzalémem. BARUCH HA-BA Be-Šem ADONAI.

Požehnaný ten, kdo přichází ve jménu našeho Boha. Ale to jsem předběhla. Vraťme se ještě do 12. kapitoly verše 17, kdy drak poté, co se mu nepodařilo zabít ženu (IZRAEL), *v hněvu vůči té ženě rozpoutal válku proti ostatnímu jejímu potomstvu, proti těm, kdo zachovávají příkazní Boží a drží se svědectví Ježíšova*. Za ostatní potomstvo bývají považováni ti, kteří Krista přijmou ve Velkém soužení, zejména z pohanů.

2.3.4. Kapitola 13 ANTIKRIST a FALEŠNÝ PROROK (šelmy)

Antikrist je popisován jako šelma vynořující se z vody opatřená deseti rohy, sedmi hlavami, kterou „jmenoval do funkce a uschopnil“ Satan.

***Zjevení 13:1-2** 1Tu jsem viděl, jak se z moře vynořila dravá šelma o deseti rozích a sedmi hlavách; na těch rozích deset královských korun a na hlavách jména urážející Boha. 2Ta šelma, kterou jsem viděl, byla jako levhart, její nohy jako tlapy medvěda a její tlama jako tlama lví.*

Amir Tsarfati píše na straně 158, že Jan označuje Antikrista jako dravou šelmu, protože pojmem šelma vyjadřuje Antikristovy vlastnosti. Drak (d'ábel) dá šelmě svou moc, trůn i sílu (verš 2). Co znamená ta podivná charakteristika šelmy? Co má Jan na mysli, když píše, že se šelma vynořila z moře? Amir píše, že musíme porovnávat Písmo s Písmem, abychom porozuměli jeho symbolice. Vezměme si na pomoc proroka Daniele.

***Daniel 7:2-3** 2Daniel řekl: „Viděl jsem v nočním vidění, hle, čtyři nebeské větry rozbouřily Velké moře. 3A z moře vystoupila čtyři veliká zvířata, odlišná jedno od druhého. (V anglickém překladu šelmy). Amir Tsarfati vysvětluje, že ty čtyři šelmy představují čtyři pohanské říše – Babylón, Persii, Řecko a Řím. Tyto národy se samozřejmě nevynořily z vody, první dva ani nebyly mořeplavci ze své podstaty. Abychom porozuměli původu těchto národů a šelem, podívejme se opět do knihy Zjevení Janovo. Anděl, který Janovi vysvětloval vizi, řekl ve **Zjevení 17:15** A řekl mi: „Vody, které jsi viděl, nad nimiž ta nevěstka sedí, to jsou národy, davy, rasy a jazyky. Moře v Danielovi a vody ve Zjevení popisuje totéž. Jsou to pohanské národy, z nichž vzejdou říše a Antikrist. Každá z říší zmíněná v Danielovi zacházela se svým lidem po způsobu šelmy. Vládly světu krutě. Cokoliv jejich vládce řekl, bylo považováno za zákon. Totéž platí o šelmě, která má ještě přijít.”*

„Proč je Jan nazývá šelmou, neznal jméno Antikrist?“ Odpověď: **Janův 2:18** *18Dítka, nastala poslední hodina; a jak jste slyšeli, že přijde Antikrist, tak se nyní vyskytlo mnoho antikristů; podle toho víme, že nastala poslední hodina.* Amir píše na straně 159, že se nacházíme v kapitole, kde Jan vidí symboly, a ty symboly samy od sebe nemusí označovat realitu. Když Jan vidí Antikrista, označuje ho za šelmu, protože ta nejlépe vystihuje Antikristovy vlastnosti.

Antikrist je jméno, které vyvolává stejný strach jako vyslovení jména Satan, Lucifer. Antikrist je služebník ďábla a bude mu sloužit dobře. Antikrist je také označován za *šelmu*. Výraz „šelma“ se v knize Zjevení vyskytuje třicet sedmkrát a sedmkrát v knize Daniel. Ve Starém zákoně prorok používá označení „šelma“ pro určitý národ, jindy pro osobu. V knize Zjevení označuje pojem „šelma“ výhradně jednotlivce.

Šelma, která se vynořila z moře měla opravdu podivný vzhled, stejně jako drak v kapitole 12:3 měla sedm hlav, deset rohů, to nás vede zpět k Danielovi který, popsal, kdo měl sedm rohů:

Daniel 7:7 *Potom jsem v nočním vidění viděl, hle, čtvrté zvíře, strašné, příšerné a mimořádně mocné. Mělo veliké železné zuby, žralo a drtilo a zbytek rozšlapávalo svýma nohama. Bylo odlišné ode všech předešlých zvířat a mělo deset rohů.* Jan jde v popise šelmy do větších detailů, říká, že „šelma, kterou jsem viděl, byla jako levhart, její nohy jako tlapy medvěda a její tlama jako tlama lví.“ (13:2) To byl Danielův popis čtvrté šelmy (7:7). A jak popisuje ty předchozí tři šelmy?

Daniel 7:4-6 *4První bylo jako lev a mělo orlí křídla. Viděl jsem, že mu byla křídla oškubána, bylo pozvednuto od země a postaveno na nohy jako člověk a dáno mu lidské srdce. 5Hle, další zvíře, druhé, se podobalo medvědu. Bylo postaveno tváří k jedné straně. Mělo v tlamě mezi zuby tři žebra a bylo mu řečeno: ‚Vstaň a hojně se nažer masa!‘ 6Potom jsem viděl, hle, další zvíře bylo jako levhart a mělo na hřbetě čtyři ptačí křídla. Bylo to zvíře čtyřhlavé a byla mu dána vladařská moc.*

Daniel se ve své vizi dívá dopředu – Babylon (lev) už přišel, další říše mají teprve přijít: Persie (medvěd), Řecko (leopard) a čtvrté zvíře se čtyřmi rohy – Řím. Jan se dívá zpět do historie. Začíná říši nejposlednější. Postupuje v opačném sledu.

Co znamená sedm hlav a deset rohů? Opět – pohanské národy. Sedm hlav znamená sedm po sobě následujících království a deset rohů královskou konfederaci. Jak to víme? Porovnejme kontext. Později v knize Zjevení hovoří anděl k Janovi:

Zjevení 17:9-12 *9Ať pochopí ten, komu je dána moudrost. Sedm hlav je sedm pahorků, na nichž ta žena sedí, a také sedm králů: 10pět jich padlo, jeden kraluje, jeden ještě nepřišel. Až přijde, bude smět zůstat jen nakrátko. 11A ta dravá šelma, která byla a není, je osmý král, a přece jeden z těch sedmi; jde však do záhuby. 12Deset rohů, které jsi viděl, je deset králů, kteří se ještě vlády neujali, ale v jedinou hodinu přijmou královskou moc spolu se šelmou.*

Vidíme na straně 160, že Antikrist povstane z pohanských národů a bude mu dána moc samotným Satanem. Je označován za šelmu, a to hned ze dvou důvodů: Jeho nespravedlivý charakter a násilné činy. Antikrist je ten poslední král v pořadí světských vládců, a to jak u Daniela, tak Jana, a jeho království bude to poslední před příchodem Krista na zem a Jeho vlády z Jeruzaléma.

Evropská unie jako pokračatelka Římské říše

Čtvrtá šelma v Danielově proroctví je Římská říše. Tato říše se od ostatních lišila, a z této říše vyrostly ROHY (Daniel 7:7-8). Vliv antické Římské říše se nějakým způsobem promítne do Velkého soužení (ocitli jsme se od Daniele v knize Zjevení) **Amir Tsarfati se domnívá** (strana 161), **že Antikrist vzejde ze stávajícího evropského uskupení, tedy z Evropské unie.**

Evropskou unii považuje jako pokračovatel Římské říše.

Smrtelné zranění

Zjevení 13:3-4 3Jedna z jejích hlav vypadala jako smrtelně raněná, ale ta rána se zahojila. A celá země v obdivu šla za tou šelmou; 4klekali před drakem, protože dal té šelmě svou moc, a klekali také před šelmou a volali: „Kdo se může rovnat té dravé šelmě, kdo se odváží s ní bojovat?

O tomto zranění se také hodně spekuluje. Buď bylo vyléčeno, nebo byla celá šelma obživena. Amir Tsarfati píše, že text v řečtině popisuje tuto událost podobnými slovy jako Beránka, který vypadal „jako ten obětovaný“. Ježíš byl skutečně popraven, a pak vstal z mrtvých. Je možné, že Antikrist bude předstírat něco podobného, aby zmátl masu lidí? Jak to? Vždyť jen Bůh může život dát a vzít. Nezapomeňme však, co Ježíš říká v **Matoušovi 24:24** **24Neboť**

vyvstanou lžimesiášové a lžiproroci a budou předvádět veliká znamení a zázraky, že by svedli i vyvolené, kdyby to bylo možné. Nezapomeňme, že Bůh dal moc Satanovi, aby po určité době vládl na zemi, nevíme, co všechno Bůh Satanovi na tu dobu umožnil. Je ale velice nepravděpodobné, že by to byla právě možnost vzkříšení. Antikrist to spíše bude dovedně předstírat, aby svedl co nejvíce lidí.

Přesto toto „vzkříšení“ způsobí, že svět začne šelmu uctívat. Svět, včetně židů, bude šelmou oklamán, lidově řečeno, jí naletí. Lidstvo bude přesvědčeno, že šelma (Antikrist) je slíbený mesiáš. Lidstvo si vytvoří nové bohy k následování – draka a šelmu.

Zjevení 13:5-10 5A bylo jí dáno, aby mluvila pyšně a rouhavě a měla moc po čtyřicet dva měsíce. 6A tak otevřela ústa a rouhala se Bohu, jeho jménu i jeho příbytku, všem, kdo přebývají v nebi. 7A bylo jí dáno, aby vedla válku proti svatým a aby nad nimi zvítězila. Dostala moc nad každým kmenem, národem, jazykem i rasou; 8budou před ní klekat všichni obyvatelé země, jejichž jména nejsou od stvoření světa zapsána v Knize života, v knize toho zabitého Beránka. 9Kdo má uši, slyš! 10Kdo má jít do zajetí, půjde do zajetí. Kdo má zemřít mečem, musí mečem zemřít. *Ted' musí Boží lid osvědčit trpělivost a víru.*

Šelmě byla dána moc, není to žádný polobůh, ale jen na omezenou dobu – bude vládnou 42 měsíců, 1 260 dnů, tři a půl roku, čas – časy – a polovinu času. Po tuto dobu se bude moct rouhat Bohu a všem svatým v nebi (verš 6), povede válku proti svatým na zemi a zvítězí (verš 7) a způsobí, že ji všichni obyvatelé země budou uctívat (verš 8). Pravomoc bude umožněna Bohem, ale pocházet bude od Satana. Antikrist bude loutka, kontrolovaná a zmocněná samotným Satanem. Antikrist přijde k moci v průběhu prvních třech a půl let Velkého soužení. Armády Ruska, Turecka, Íránu, Súdánu, Libye, a dalších národů se pokusí vyplnit Izrael, ale budou poraženy (Ezechiel 38-39). Tato velká porážka otevře cestu Antikristovi, který přijde na scénu jako Mírotvorce. V důsledku bude jeho nadvláda celosvětová.

V průběhu posledních třech a půl let Velkého soužení se Antikrist změní z Mírotvorce v toho, jenž mír bere. Sám se posadí do nového Chrámu v Jeruzalémě a bude požadovat, aby byl uctíván obyvateli celého světa. Kdo před ním padne a bude ho uctívat? Odpověď je jednoduchá. VŠICHNI. Jan napsal, že VŠICHNI včetně židů, „jejichž jména nejsou od stvoření světa zapsána v Knize života, v knize toho „zabitého Beránka“, padnou na kolena a budou

Antikrista uctívat. CO JE KNIHA ŽIVOTA? Je to kniha, kam Bůh zapsal všechny, kteří Mu patří, kteří jsou členy Jeho rodiny, kteří přijali Ježíše Krista jako svého Pána a Spasitele.

Falešný prorok

Jedna šelma nestačí. Na scénu přichází další.

Zjevení 13:11-15 *11Vtom jsem viděl jinou šelmu, jak vyvstala ze země: měla dva rohy jako beránek, ale mluvila jako drak. 12Z pověření té první šelmy vykonává veškerou její moc. Nutí zemi a její obyvatele, aby klekali před první šelmou, které se zahojila její smrtelná rána. 13A činí veliká znamení, dokonce i oheň z nebe nechá před zraky lidí sestoupit na zem. 14Bylo jí dáno dělat znamení ke cti první šelmy a svádět jimi obyvatele země; rozkazuje obyvatelům země, aby postavili sochu té šelmě, která byla smrtelně zraněna mečem, a přece zůstala naživu. 15Je jí dáno, aby do sochy té šelmy vdechla život, takže ta socha mluvila a vydala rozkaz, že zemřou všichni, kdo před ní nepokleknou.*

Až do kapitoly 16 nevíme, o koho jde. Identita té nové šelmy je *falešný prorok*. Šelma číslo dvě přichází s velkými znameními a zázraky, dokonce přinese oheň z nebe. Lidstvo zní bude „úplně vedle“ a udělá všechno, o co jej šelma číslo 2 požádá. Ta jim dá dva úkoly: Zaprvé – udělat obraz Antikrista. Zadruhé – uctívat ho (ten obraz). **V tomto bodě Antikristova vláda přechází z autokracie (samovlády) do teokracie.** Antikristovi již nebude stačit, aby byl následován jako **Velký člověk, bude nyní požadovat, aby byl uctíván jako všemocný Bůh.**

Uctívání šelmy nebude VOLBA. BUDE TO VYŽÁDÁNO JAKO NOVÉ JEDNO SVĚTOVÉ NÁBOŽENSTVÍ. (2) všimněme si, že předmětem uctívání nebude Bůh, ale člověk, Antikrist. Svoboda uctívání bude „ta tam“, skončí. Svoboda vyjadřování bude odňata. Svoboda tisku nebude existovat. Každý bude muset být ze 100 procent v souladu s požadavky nového vládního řádu dle vedení Antikrista.

Pokud bude někdo chtít uctívat Boha, přijde o práci, bude poplíván, zbit – protože nebude plnit nařízení nového světového řádu.

Znamení šelmy

A nyní přichází na řadu ta nejméně chvalná trojice čísel v historii světa.

Zjevení 13:16-18 *16A nutí všechny, malé i veliké, bohaté i chudé, svobodné i otroky, aby měli na pravé ruce nebo na čele cejch, 17aby nemohl kupovat ani prodávat, kdo není označen jménem té šelmy nebo číslicí jejího jména. 18To je třeba pochopit: kdo má rozum, ať sečte číslice té šelmy. To číslo označuje člověka, a je to číslo šest set šedesát šest.*

Co toto pořadí čísel ve skutečnosti znamená? Nevíme. Píše Amir na straně 168.

Ale celá kapitola je o dvou lidech, kteří povstanou a převezmou kontrolu nad světem. Budou nutit lidstvo uctívat Antikrista (místo Boha). Ti, kteří nebudou uctívat obraz Antikrista, budou zabiti.

Aby lidé ukázali loajalitu šelmě, budou si muset nechat dát znamení šelmy. Bez této identifikace nebudou moci kupovat ani prodávat. Bude to hrozný čas, v němž věřící budou velice trpět kvůli násilnostem, chudobě, hladovění. Ti, kdo přijmou znamení šelmy, nebudou muset žít pod útlakem vlády, ale jinak budou zažívat veškeré soudy, které bude Boží hněv vylévat na naši planetu.

Pokud se díváme na svět kolem sebe, vidíme přípravné práce ke znamení šelmy. Např. snaha zavést digitální identitu, digitální měnu. Nenecháš se „očipovat“, nenakoupíš! Proto je důležité sledovat, co se kolem nás ve světě děje. A vnímat některá opatření, která by nás mohla vyděsit, jako ZNAMENÍ DOBY, znamení posledních časů, znamení brzkého druhého příchodu Ježíšova. Pokud jsme Krista do života přijali, jsme spaseni pro věčnost, i když zemřeme dříve, než se Ježíš vrátí. Možná se však jeho druhého příchodu dočkáme, možná jsme ta generace, která nezemře, ale bude proměněna. To znamená, že budeme žít v době, která se bude neustále zhoršovat, svět se nevrátí tam, kde byl před Covidem, a pokud umíme rozeznat znamení poslední doby ve stávajícím světě, budeme to mít lehčí.

2.3.5. Kapitola 14 VHLED DO DĚJE

Vhled první: Vykoupený Beránek a 144 000 Vykoupených.

144 000 je zpět. Kdo to je? Těch samých 12 000 x 12. se kterými jsme se již setkali? Nebo jiná skupina? A možná správná otázka je, *kdo jsou a kde jsou.*

Zjevení 14:1-5 *1A viděl jsem, hle, Beránek stál na hoře Sión a s ním sto čtyřicet čtyři tisíce těch, kdo mají na čele napsáno jméno jeho i jméno jeho Otce. 2A slyšel jsem hlas z nebe jako hukot množství vod a jako zvuk mocného hřmění; a znělo to, jako když hudebníci rozezvučí*

své nástroje. 3Zpívali novou píseň před trůnem, před těmi čtyřmi bytostmi a před starci. Nikdo nebyl schopen naučit se té písni, než těch sto čtyřicet čtyři tisíce z obyvatel země, kteří byli vykoupeni. 4To jsou ti, kdo neporušili svou čistotu se ženami a zůstali panici. Ti následují Beránka, kamkoli jde. Ti jako první z lidstva byli vykoupeni Bohu a Beránkovi. 5Z jejich úst nikdo neuslyšel lež; jsou bez úhony.

Kdo je těch 144 000? Jsou to ti samí židovští evangelisté z kapitoly 7, stojí nyní v nebi nebo na zemi? Názory jsou různé. Amir Tsarfati si myslí (strana 168), že je to těch 144 000 z kapitoly 7, kteří dostali na čelo pečeť Boha, aby byli chráněni, avšak když byla po 3 a půl letech jejich mise ukončena, je možné, že byl dovoleno je zabít (Zjevení 11:7) Stejně jako dva svědky. Pokud si někdo myslí, že je kruté sloužit Bohu a pak zemřít, musí si uvědomit, že se nacházíme v extrémní době Velkého soužení ve strašlivých podmínkách na zemi, a že smrt 144 000 je vykoupěna jejich možností stát v Boží přítomnosti.

Amir si dále myslí (strana 169), že 144 000 stojí s Kristem na hoře Sion, ne na té pozemské, ale na nebeské, že 144 000 „zpívalo novou píseň před trůnem, před těmi čtyřmi bytostmi a před starci“ (14:3) jasně dokládá, kde se trůnní místnost nachází. Těsně před tím, než začne hrát hudba, zazní z nebe hromový hlas a něco říká. Nevíme, co říká. Pak začne hudba.

Jan píše, že ti, kteří stojí před Božím trůnem, jsou „prvotinami Bohu a Beránkovi“ (verš 4). Koncept „prvotin“ pochází ze Starého zákona. Prvotina z úrody patří Hospodinovi. Byl to první sběr, který musel být dát stranou, než byl předložen Bohu jako oběť. Jak už Amir Tsarfati vysvětloval dříve, „prvotina“ znamená, že další budou následovat. To je ta samá naděje, kterou máme v Kristu, který se stal „prvotinou vzkříšení“.

1. Korintským 15:25-30 20Avšak Kristus byl vzkříšen jako první z těch, kdo zesnuli. 21A jako vešla do světa smrt skrze člověka, tak i zmrtvýchvstání: 22jako v Adamovi všichni umírají, tak v Kristu všichni dojdou života. 23Každý v daném pořadí: první vstal Kristus, potom při Kristově příchodu vstanou ti, kdo jsou jeho.

Ježíš zemřel a znovu vstal z mrtvých v těle, které je nezničitelné a nesmrtelné. Tak si můžeme být jisti, že jednoho dne budeme vzkříšeni jako „druhé ovoce“ ve stejném nesmrtelném těle a budeme žít navěky s naším Spasitelem, Beránkem (týká se znovuzrozených v Kristu), jak píše Amir na straně 171.

Vraťme se k těm 144 000, kteří uctívají Boha před trůnem. Znamená to, že už na zemi nejsou žádní svědkové Kristovi? Jan vidí anděla letícího z nebe, který přináší zprávu, která ujišťuje, že zpráva o spasení je na zemi stále vyhlášována, ale s varováním, že okno pro její přijetí se uzavírá.

Poslední varování. Bůh pořád dává lidem příležitost, aby se k němu obrátili a zachránili se.

Zjevení 14:6-7 *6Tu jsem viděl jiného anděla, jak letí středem nebeské klenby, aby zvěstoval věčné evangelium obyvatelům země, každé rase, kmeni, jazyku i národu. 7Volal mocným hlasem: „Bojte se Boha a vzdejte mu čest, neboť nastala hodina jeho soudu; poklekněte před tím, kdo učinil nebe, zemi, moře i prameny vod.“*

Vhled druhý: Pád Babylónu

Zjevení 14:8 *Za ním letěl druhý anděl a volal: „Padl, padl veliký Babylón, který opojil všechny národy svým smilstvím a dal jim pít z poháru hněvu.“*

Kdo nebo co je Babylon? V kapitole 17 a 18 se dozvíme více. Pro tuto chvíli postačí, že víme, že Babylón je náboženský a ekonomický systém. Napříč Písmem je znovu a znovu pád Babylónu prorokován.

Izajáš 13:19-20 *19Babylón, skvost mezi královstvími, pyšná okrasa Kaldejců, dopadne jako Sodoma a Gomora, vyvrácené Bohem. 20Už nikdy nebude osídlen, nebude obydlen po všechna pokolení. Žádný Arab si tam nepostaví stan, pastýři tam nenechají odpočívat stáda,*

Amir na straně 173 vysvětluje, že Babylón padl do rukou Peršanů v roce 539 před Kristem. Město se časem rozpadlo. A jak Izajáš předpověděl, nebylo nikdo obnoveno. Pokusil se o to Saddam Husajn, ale nepracovalo to pro jeho dobro. Jeho „království“ padlo jako každá vzpoura proti Bohu. Fyzicky může být město Babylon zničeno, ale to neplatí o babylónském systému. Město Babylón i jeho systém se zrodily ze vzpoury proti Bohu a usilují o naplnění vlastních tužeb. Anděl prohlašuje, že jde o systém postavený na smilstvu, to znamená, že je čistě směřován k naplňování lidských osobních tužeb. Pokud se rozhlédnete kolem sebe, to je přesně to, co vidíte. Náš svět je zaměřen čistě na uspokojování vlastních vášní a chťičů, ať už sexuálních, finančních, zkušenostních, nebo jakýchkoliv jiných, pokud jsou soustředěny na sebe. Začíná to být tak pohlcující, že je lidem říkáno, že mohou opilí svými potřebami k naplnění svých tužeb. Je to „já-systém“, který se zřítí na zem.

Vhled třetí: Označení a neoznačení

Letí třetí anděl. **Zjevení 14:9-11** 9Za nimi letěl třetí anděl a volal mocným hlasem: „Kdo kleká před šelmou a před její sochou, kdo přijímá její cejch na čelo či na ruku, 10bude pít víno Božího rozhorlení, které Bůh nalévá neředěné do číše svého hněvu; a bude mučen ohněm a sírou před svatými anděly a před Beránkem. 11A jeho muka neuhasnou na věky věků a dnem ani nocí nedojde pokoje ten, kdo kleká před šelmou a jejím obrazem a nechal si vtisknout její jméno.

Anděl mluví o soudech nad těmi, kteří se poklonili šelmě a jejímu obrazu. To jsou ti, kteří přijali její znamení na ruku nebo na čelo. Mají přístup k jídlu a k medicíně, která bude v době Velkého soužení dostupná. Tito lidé, kteří přijali znamení šelmy na ruku nebo na čelo, budou pronásledovat ty, kteří znamení nepřijali. Nebo budou nečinně přihlížet, jak neoznačení lidé hladoví, protože nebudou moct kupovat ani prodávat. Jde o zdivočelé následovníky šelmy, kteří zažijí poslední sérii soudů, která na ně bude vylita z pohárů.

Nikdo Janovi neříká, aby zapsal následující slova, která čteme. Není tu žádný anděl, který by mu ukazoval další vizi. Slova plynou sama z jeho pera a jsou cítit jako povzdech uprostřed toho masakru. **Zjevení 14:12** *Zde se ukáže vytrvalost svatých, kteří zachovávají Boží přikázání a věrnost Ježíši.*“

Zjevení 14:13 *A slyšel jsem hlas z nebe: „Piš: Od této chvíle jsou blahoslaveni mrtví, kteří umírají v Pánu. Ano, praví Duch, ať odpočinou od svých prací, neboť jejich skutky jdou s nimi.“*

A hle! Nejen hlas z nebe, který odpovídá, ale vstupuje do toho i Duch svatý. Diamanty, které přežijí hrozivé tříbení Božími soudy, se dočkají dne, kdy jejich těla i duch spočinou v klidu, a budou odměněni, že zůstali věrni svému Bohu.

Vhled čtvrtý: Velká sklizeň

Další verše jsou jako z hororu.

Zjevení 14:14-16 14A viděl jsem, hle, bílý oblak, a na oblaku sedí někdo jako Syn člověka, na hlavě má korunu ze zlata a v ruce ostrý srp. 15Vtom další anděl vyšel z chrámu a mocným hlasem zavolal na toho, který seděl na oblaku: „Pošli svůj srp a začni žeň, protože nastala hodina žně a úroda země dozrála.“ 16A ten, který seděl na oblaku, hodil svůj srp na zem, a země byla požata.

Ježíš se zlatou korunou na hlavě a ostrým srpem v ruce. Amir Tsarfati píše, že biblická řečtina má dvě slova pro korunu. Prvním výrazem je *stephanos*. To je koruna vítězství. Druhý výraz je *diadém*. To je královská koruna. Ježíš má na hlavě diadém v kapitole 19, kdy přijíždí jako Král králů a Pán pánů. Stephanos má na hlavě ve 14. kapitole, když sedí na oblaku a je Tím, kdo vyhrál právo sloužit jako soudce nad celým světem.

Uvnitř Chrámu čeká anděl. Ve správný čas – možná určený Otcem – vystoupí a dá Synovi signál, že čas sklizně nastal. Země je „zralá“, lépe řečeno „přezralá“, sklizeň praská ve švech. Syn člověka hodí srp na zem a začne sklízet. Co je tou sklizní?? Musíme počkat, abychom to pochopili.

Vidíme vycházet dalšího anděla, a čteme, co vypadá jako tentýž verš jako ten první.

Zjevení 14:17-20 17A další anděl vyšel z nebeského chrámu a také on měl ostrý srp. 18A jiný anděl vyšel od oltáře a ten měl moc nad ohněm. Zavolal mocným hlasem na toho, který měl ostrý srp: „Pošli svůj ostrý srp a sklid' hrozny na vinicích země, neboť víno dozrálo.“ 19Tu hodil ten anděl svůj srp na zem a sklídl víno země a uvrhl je do velikého lisu Božího hněvu. ***20A v lisu za městem byly hrozny stlačeny a vytékající krev dosahovala až po uzdy koní na vzdálenost sto šedesát mil.***

Anděl má ostrý srp. Přichází jiný anděl, a opakuje téměř doslova slova předchozího anděla, který hovořil k Synu Člověka. Vidíme však pár rozdílů. Jednak už nepracujeme se Synem Člověka, ale s mocným andělem, který má moc přinést na zemi hrozivé násilí. Za druhé – ač neznáme úrodu první sklizně, u té druhé naprosto jasně slyšíme, že jde o sklizeň vinných hroznů. Ovoce bude sklizeno andělem a vhozeno do obřího lisu Božího hněvu.

Dle Amira Tsarfatiho (strana 176) se tento vhléd týká nadcházející bitvy zvané Armagedon, o té bude řeč za další dvě kapitoly od této. V této bitvě se národy shromáždí v údolí Jezreel. Potom potáhnou na Jeruzalém do poslední bitvy Velkého soužení. Soud způsobem popsaného vraždění naznačuje, že bitva se nebude pro národy vyvíjet dobře. Krev jezdců a koní bude dosahovat celou cestu až po uzdy koní na vzdálenost 200 milí.

Naše vhledy skončily tím třetím. Vracíme se k soudům, ale ještě, než začnou, ještě jednou uslyšíme nádherné hlasy z nebes zpívající píseň chval Všemohoucímu Bohu.

2.3.6. Kapitola 15 SEDM ANDĚLŮ – SEDM POSLEDNÍCH POHROM

Jan vidí na nebi další znamení. Sedm andělů, kteří přinášejí sedm posledních pohrom vylití Božího hněvu (verš 1).

Zjevení 15:1 *A viděl jsem na nebi jiné znamení, veliké a podivuhodné: sedm andělů, kteří přinášejí sedm posledních pohrom – jimi se dovrší Boží hněv.* To je třetí znamení, které Jan vidí. Prvním znamením byla žena, která měla, co skoro porodit chlapečka (12:1-4). Druhým znamením byl velký rudý drak, který čekal na narození chlapečka, aby ho sežral (12:3-5). Zatímco se Jan díval na první dvě znamení zmateně, až se strachem, Jan teď prožívá úplně jinou emoci. Jan vidí sedm andělů se sedmi morovými ranami a hodnotí jako „podivuhodné“. Jak je to možné? Jde přeci o další pohromy? Ale Jan cítí úlevu, že tyto pohromy jsou poslední, jimi je završen Boží hněv. Apoštol Jan rozumí spravedlivosti za Božím hněvem a nezbytnosti Jeho hněv vylít, přesto se Janovi uleví, když vidí světlo na konci tunelu – konec Božího hněvu. Konečně přicházíme na konec Velkého soužení. Ale ještě, než se tam dostaneme, chvála Všemohoucímu Bohu vypukne ještě jednou.

Zjevení 15:2 *Viděl jsem jakoby jiskřící moře, planoucí ohněm, a viděl jsem ty, kteří zvítězili nad dravou šelmou, nesklonili se před jejím obrazem a nenechali se označit číslicí jejího jména. Stáli na tom jiskřícím moři, měli Boží loutny.* Jan už „jiskřící moře“ viděl, když byl poprvé donesen do nebe ve 4. kapitole, v 5. verši čteme, že Jan vidí „*jiskřící se moře jak krystal a uprostřed kolem trůnu byli čtyři živé bytosti plné oči vepředu i vzadu*“. Podle jiskřícího moře poznáme, že Jan je v trůnním sále, kde sedí Všemohoucí a ti, co mu slouží (bytosti s očima vepředu a vzadu). V této kapitole tam Jan vidí bytosti, které se nenechali označit číslem 666 – číslem šelmy. Pokud je Jan vidí v nebi, jsou mrtví, jak jsem již psala dříve, kdo nepřijme znamení šelmy (dávla), tedy nepokloní se ďáblu – zemře. Ale zemře v tomto životě, ve svém fyzickém těle. Jeho odměnou bude život na věčnosti. Zemřeli, aby získali život věčný, zůstali věrni Bohu. Určitě by udělali lépe, kdyby přijali Krista jako svého Pána a Spasitele a jedinou cestu k Bohu PŘED vylitím hrozného Hospodinova hněvu. Mohli být vytrženi a nemuseli by zemřít strašnou smrtí. Na druhou stranu je třeba si být vědomi toho, že i v době Velkého soužení je možné se zachránit pro život věčný, i když za cenu smrti. Jedním z důvodů, proč to tady zdůrazňuji, je moje přání, aby lidé věděli, co se děje a co dělat

pro svoji záchranu. I když to pro běžnou populaci zcela jistě zní šíleně. Nyní, když jsou tito mučedníci v nebi a bez utrpení, propuknou ve chvály.

Co přijde nyní, dokončí trojí cyklus Božího hněvu.

Zjevení 15:5-8 *5Potom jsem viděl, jak se otevřela svatyně stánku svědectví v nebi 6a vyšlo sedm andělů, přinášejících sedm pohrom; byli oděni kněžským rouchem, čistým a zářícím, a kolem prsou měli zlaté pásy. 7Jedna ze čtyř bytostí před Božím trůnem podala těm sedmi andělům sedm zlatých nádob naplněných hněvem Boha, živého na věky věků. 8Svatyně byla naplněna oblakem slávy a moci Boží, takže nikdo nemohl vstoupit do svatyně, dokud se nedokoná sedmero pohrom, které přináší těch sedm andělů.*

Proč je důležité vidět Chrám zapojený do soudů? Abychom pochopili, že Chrámem svatostánku svědectví je nebe, je to doména Otce, jehož místo bylo pod trůnem milosti.

To, co budeme číst v dalších kapitolách. Je děsivé a tragické, naštěstí církev už tou dobou nebude na zemi.

2.3.7. Kapitola 16 TŘETÍ, POSLEDNÍ SOUD – HRŮZY SEDMI NÁDOB

Zjevení 16:15 *„Hle, přicházím nečekaně jako zloděj! Blaze tomu, kdo bdí a střeží svůj šat, aby nechodil nahý a nebylo vidět jeho nahotu!“*

Zjevení 16:1 *A slyšel jsem mocný hlas ze svatyně, jak praví sedmi andělům: „Jděte a vylejte těch sedm nádob Božího hněvu na zem!“*

Vylití první nádoby způsobí zhoubné vředy lidem označeným **znaméním šelmy**. Vylití druhé nádoby promění moře v krev (jako krev zabitého) usmrtí všechno živé. Vylití třetí nádoby promění řeku a prameny vod v krev (ti, kteří prolili krev svatých, musí pít krev). Svatí, nyní vzkříšení pod oltářem Všemohoucího, jej chválí za spravedlivé soudy. Čtvrtý anděl vylil nádoby na slunce, to začalo spalovat lidi svou výhňí. Lidé umírali, ale Boha proklínali, nikdo se k Němu neobrátil, aby mu vzdal čest. Pátou nádobu vylil anděl na trůn šelmy, nastala tma, ale lidé trýznění vředy se rouhali Bohu a neodvrátili se od svých zlých činů. Šestý anděl vylil nádobu na řeku Eufrat, ta vyschla, a připravila tak cestu králům z východu. Z úst draka, šelmy a živého proroka vyšli tři nečistí duchové podobní ropuchám. Jsou to duchové ďábelští, kteří činí zázračná znamení a vyšli ke králům celého světa, aby je shromáždili k poslední bitvě HARMAGEDON, v rozhodující den všemohoucího Boha. Poté, co sedmý anděl vyleje poslední

nádobu do ovzduší, ozve se z trůni Všemohoucího: „**STALO SE!**“ Nastalo hrozné zemětřesení, všechny ostrovy a hory zmizely. Babylon se roztrhl na tři kusy, města národů zmizela. Z nebe padaly kroupy těžké jako cent, a lidé proklínali Boha.

Než začneme mluvit o nejhorším ze soudů, Amir připomene slova z verše 17 – „**Dokonáno jest!**“ Je vylita poslední nádoba a Hospodin sám prohlásí, že správné a spravedlivé utrpení lidstva je u konce.

Zjevení 14:9-10 *9Za nimi letěl třetí anděl a volal mocným hlasem: „Kdo kleká před šelmou a před její sochou, kdo přijímá její cejch na čelo či na ruku, 10bude pít víno Božího rozhorlení, které Bůh nalévá neřaděné do číše svého hněvu; a bude mučen ohněm a sírou před svatými anděly a před Beránkem. Zatímco svatí Velkého soužení zažijí zlost a hněv Antikrista. Ti, co budou následovat Antikrista, zažijí hněv Boha.*

Vylití nádob **Zjevení 16:2, 3-4, 5-7, 8-9, 10-11** vylití první až páté nádoby

Zjevení 16:2 *První anděl šel a vylil svou nádobu na zem: a zlé, zhoubné vředy padly na lidi označené znamením dravé šelmy a klekající před jejím obrazem. Stejně jako v knize Jób byl Jób pokryt hnisavými vředy, které si škrábal střepy hliněných nádob. V kapitole 16 knihy Zjevení čteme, že Bůh posílá stejný mor na ty, kteří jsou věrní šelmě. O co udělají tito lidé? Budou spoléhat na Boha? Samozřejmě, že ne. Setrvají ve svém nesvatém postoji rebelie.*

Zjevení 16:3-4 *2Druhý vylil svou nádobu na moře: a změnilo se v krev jako krev zabitého a všechno živé v moři zahynulo. 3Třetí vylil svou nádobu na řeky a prameny vod: a změnilo se v krev. Zvuk druhé a třetí polnice znamenal, že jedna třetina sladké i slané vody se změnila v krev nebo byla otrávena. V této kapitole je zbytek vod přeměněn na krev. Je to jasný soud, přesto se k Bohu nikdo neobrátil.*

Zjevení 16:5-7 *5Tu jsem slyšel, jak praví anděl, který má moc nad vodami: „Spravedlivý jsi, Bože, svatý, který jsi a kterýs byl, že jsi vynesl tento rozsudek: 6těm, kdo prolili krev svatých a proroků, dal jsi pít krev; stalo se jim po zásluze!“ 7A od oltáře jsem slyšel hlas: „Ano, Pane Bože všemohoucí, pravé a spravedlivé jsou tvé soudy.“ Nesmíme zapomenout, že hřích má své důsledky. Většinou se k hříchu stavíme tak, jako by se nic nestalo. Každý přeci hřeší, ne? Navíc Bůh přeci řekl, že když hřích vyznáme, bude všechno v pořádku. Amir má (strana 187) dvě připomínky k těm, kteří mají ku hříchu tento postoj. Zaprvé – za odpuštění hříchu byla zaplácena krutá cena. Bůh sám se stal jedním z nás, pak sám sobě dovolil, aby byl mučen a*

ukřižován, abychom mohli vyznat svoje hříchy a být spaseni. Za druhé – všechny soudy od pečeti přes polnice k nádobám odpovídají našim hříchům. A ani nepokrývají cenu, která byla za nás zaplácena, protože všechny, kteří zůstanou v hříchu, čeká věčnost, až toto peklo na nebi skončí.

Zjevení 16:8-9 *8Čtvrtý anděl vylil svou nádobu na slunce: a byla mu dána moc spalovat lidi svou výhní. 9Lidé hynuli nesmírným žárem a proklínali Boha, který má moc nad takovými pohromami; ale neobrátili se, aby mu vzdali čest. Lidé místo pokání, dají na Jóbovu ženu, budou Boha proklínat a zemřou. (Job 2:9)*

Zjevení 16:10-11 *10Pátý anděl vylil svou nádobu na trůn šelmy: a v jejím království nastala tma, 11lidé se bolestí hryzali do rtů a trýznění vředy rouhali se nebeskému Bohu, ale neodvrátili se od svých činů. Amir píše, že je zajímavé, že tma přichází až s pátou nádobou. I při morových ranách přichází temnota až po osmi předchozích ranách Exodus 10:21 – 23. „tma tmoucí“ trvala po tři dny. 23Lidé neviděli jeden druhého; po tři dny se nikdo neodvážil hnout ze svého mí tehdy sta. Lidé se po tři dny neodváží hnout z místa, budou cítit vlastní nesnesitelnou bolest z vředů, a slyšet křik ostatních. Přesto nepůjdou cestou pokání, ale rouhání se Bohu. Lidé se nebudou obracet o pomoc k Bohu, ale jeden k druhému. Nebudou žádné léky, které by jim ulevily od bolesti. V lidech bude nashromážděná zlost a nenávist, kterou šelma a její falešný prorok při rozednění využijí.*

Shromažďování se

V roce 1930 bylo Německo před hospodářským zhroutilím. Německo našlo vůdce v Adolfu Hitlerovi, kterému se podařilo obnovit ekonomiku a národní morálku, a to třemi způsoby: Ignoroval národní finanční závazky, postavil na nohy armádu a nabídl obětního beránka na všechny problémy země. Kdo byl obětním beránkem? Židé.

Amir se ptá, koho že učiní lidé ve Velkém soužení za odpovědného za jejich mizernou situaci? No, přeci židy.

Zjevení 16:12-14 *12Šestý anděl vylil svou nádobu na velikou řeku Eufrat: a její voda vyschla, aby byla připravena cesta králům od východu slunce. 13A hle, z úst draka i z úst dravé šelmy a z úst lživého proroka vystoupili tři nečistí duchové, podobní ropuchám. 14Jsou to duchové dábelští, kteří činí zázračná znamení. Vyšli ke králům celého světa, aby je shromáždili k boji v rozhodující den všemohoucího Boha.*

V dřívější kapitole knihy Zjevení jsme se již s řekou Euftrat setkali, a to v souvislosti se čtyřmi anděly, kteří tam byli svázání, než nadešel jejich čas, aby je Bůh použil pro své soudy. Euftrat protéká řadou zemí Blízkého Východu. V 16. kapitole se s ní setkáváme jako s dlouhou, špinavou a smrdutou stokou. Nevíme, jak řeka vyschla, ale víme bezpečně, proč řeka vyschla. Ve 12. verši se dozvídáme, že řeka Euftrat vyschla, aby se králové z Východu mohli lehce dostat tam, kam potřebují. Kam se potřebují dostat? Počkejme chvíli. Ještě se musíme vyrovnat s nějakými žábami.

Triumvirát moci je ustanoven: Drak – tedy Satan; Šelma – tedy Antikrist; a Falešný prorok. A z těchto třech postav zla, z každé zvlášť, vyskočila jedna žába, tedy celkem tři, a to jsou představitelé démonických duchů. Amir Tsarfati píše, že žáby jsou poslové se zvláštní misí, protože vyskočily z úst hlavních nositelů zla, a půjdou za králi všech národů, a přesvědčí je skrze zázračná znamení, že je lepší být součástí koalice než zůstat stranou.

Démonicky vedené síly potečou Euftratem. Cíl jejich cesty se brzy ozřejmí. Ale než se vyjeví plán, Ježíš vstoupí do vyprávění.

Zjevení 16:15 „*Hle, přicházím nečekaně jako zloděj! Blaze tomu, kdo bdí a střeží svůj šat, aby nechodil nahý a nebylo vidět jeho nahotu!*“ Ježíš ví, že Jeho lid bude v tomto bodě potřebovat nějaké ujištění. Svět se hroutí, ale Ježíš jim říká: „Nebojte se, jsem ve střehu, hlídám! Celé jsem to naplánoval.“

Zpět k vyprávění. **Zjevení 16:16** *Shromáždili ty krále na místo zvané hebrejsky Harmagedon.*

Jméno místa shromáždění je Har Megido. Har je hebrejsky hora. Megido je název města na západní straně údolí Jezreel. Jezreel znamená Bůh seje. A tato oblast je úžasné místo, „chlebník“ Izraele a dalších míst. Údolí je široké 14 mílí, dlouhé 67 mílí, zhruba 1 000 čtverečných mílí plocha. Odehrála se zde sousta bitev. Barak a Debora zde bojovali s Kenánci. (Soudců 4). Gideon s Mideánci (Soudců 9-7). Král Saul a král Jošiáš v tomto údolí zemřeli.

Město Megido strategicky leží na severojižní a východozápadní křižovatce. Egyptský král Tutmos III. (1504 – 1450 před Kristem) prohlásil, že kdo dobude Megido, dobude celý svět. Napoleon považoval Jezreelské údolí jako nejpřirozenější místo k vedení bitev na světě. Bylo to právě tady, kde v roce 1799 rozehnal Otomany.

Města kolem Armagedonu byla zničena a znovu vybudována v různých obdobích patnáctkrát. Archeologové zde objevili mnoho vrstev různých civilizací. Megido samo bylo postaveno, zničeno a znovuvybudováno dvacetkrát. Za krále Davida stálo Megido na své šestnácté vrstvě. Deset mílí od Megida je Nazaret

Bitva Armageddon

Amir Tsarfati píše (strana 191), že označení Bitva Armagedon je nesprávné pojmenování. Nikde v Bibli se toto spojení nepoužívá dohromady. Jan v kapitole 14 označuje tuto bitvu jako velký den Boha Všemohoucího. Armegadon je skutečně jen místo shromáždění. Cílem je Jeruzalém.

Kapitola 16 knihy Zjevení je jediné místo, které Armagedon zmiňuje. Shromáždění armád a útok na Jeruzalém lze nalézt na různých místech Písma. Joel vyslovuje některé důvody této velké bitvy. Všimněte si, že všechno se odvíjí od toho, jak národy nakládaly s Izraelem.

Joel 4:1-3 *1Hle, v oněch dnech a v onom čase, kdy změníím úděl Judy a Jeruzaléma 2shromáždím všechny pronárody, svedu je do Doliny Jóšafatu (to je Hospodin bude soudit) a budu je tam soudit kvůli svému lidu, kvůli svému dědictví, kvůli Izraeli, kterého rozehnali mezi pronárody. Mou zemi rozdělili 3a o můj lid losovali. Dávali chlapce za nevěstku a děvče prodávali za víno – a pili.*

Bylo by nesprávné nezmínit znovu, že jediným způsobem, jak porozumět biblickým proroctvím, zvláště pokud se dostaneme k osudu národů, je optikou Izraele. Viz Zacharjáš.

Zacharjáš 14:1-3 *1Hle, přichází den Hospodinův. Budou se mezi vámi o tebe dělit jako o kořist. 2Shromáždím k Jeruzalému do boje všechny pronárody. Město bude dobyto, domy vypleněny, ženy zhanobeny. Polovina města bude vysídlena, zbytek lidu však nebude z města vyhlazen. 3Hospodin vytáhne a bude bojovat proti oněm pronárodům, jako bojoval kdysi v den bitvy.*

Zacharjáš ukazuje, že s pronárody nebudou bojovat židé. Amir na straně 193 píše, že židé budou ponecháni sami sobě, budou zašlápnuti jako brouci. Ale nemusí bojovat svoji bitvu, protože budou mít Někoho, kdo se postaví mezi ně a mezi tu hordu.

I kdy má dnešní Izrael řadu přátel, v budoucnosti tomu tak nebude, národ se ocitne opuštěn a sám. Žádná země nepomůže. Ani nejbližší přítel. USA, Izraeli nepomohou. **tím jediným**

přítelem bude Bůh, přesto lid Izrael zůstane slepý vůči pravdě v Mesiáši. To se stane až v okamžiku, kdy pozvednou oči nahoru a uvidí Pána sestupujícího z nebes, tehdy budou naříkat jako ta, která přišla o vlastní dítě.

Sedmá nádoba

V Zacharjášovi, 14:3 „*Hospodin vytáhne a bude bojovat proti oněm pronárodům, jako bojoval kdysi v den bitvy.*“ Na papíře to nebude férová bitva – jeden proti tisíci, nebo miliónům, nebo v případě Armagedonu proti desítkám a desítkám miliónům. Ale Bůh je všemohoucí. Člověk bojuje se zbraněmi, které mohou vyhladit v jednom okamžiku celá města. Ale lidstvo je přirozeně omezené. Bůh bojuje nadpřirozeně. Někdy nadpřirozené znamená použít přírodní fenomény jako je zemětřesení, meteory a stokilové kroupy. Někdy zase je semena zmatku, takže armády se zničí navzájem. Někdy Bůh jednoduše odebere lidem povolení dýchat.

VŠE-MOCNÝ – skutečně znamená, co slyšíme. Bůh rozhodl, kdy nastane čas hněvu. Bůh stanovil metodologii hněvu prostřednictvím pečetí, polnic a nádob. A Bůh rozhodne, kdy „UŽ STAČILO“, DOST.

Jak dobře budou znít tato slova všem, kteří je uslyší. Ale než si země a nebe budou moci vydechnout, ještě něco vybuchí. Jako finále ohňostroje, velký „displej“ dopadne na zemi.

Zjevení 16:18-21 *18A rozpoutaly se blesky, hřmění a burácení, a nastalo hrozné zemětřesení, jaké nebylo, co je člověk na zemi; tak silné bylo to zemětřesení. 19A to veliké město se roztrhlo na tři části a města národů se zřítily. Bůh se rozpomenul na veliký Babylón a dal mu pít z poháru vína svého trestajícího hněvu. 20Všechny ostrovy zmizely, po horách nezůstalo stopy, 21na lidi padaly z nebe kroupy těžké jako cent; a lidé proklínali Boha za pohromu krupobití, protože ta pohroma byla strašná.*

Globální zemětřesení zasáhne planetu a způsobí, že celá města padnou. Ostrovy zmizí kvůli vzniklým tsunami jako důsledku zemětřesení, hory se rozpadnou a nezůstane po nich stopa. Nebude se kam schovat, protože všechny budovy se v průběhu masivního zemětřesení zřítí. A těm, které zůstaly stát, bude stačit málo, aby spadly také.

Ale pořád dokola – a to mi hlava nebere, PÍŠE Amir Tsarfati – lidstvo odmítne činit pokání, a bude raději proklínat Boha. Jejich srdce jsou zatvrzelá, jejich oči slepé, jejich uši hluché.

Neuslyší hlas Ducha svatého, protože odmítnou naslouchat. V tuto chvíli Boží hněv bude dokonán.

Amir Tsarfati píše (strana 195): „*MÁTE NA VÝBĚR: BUĎ SPADNOUT DO RUKOU ŽIVÉHO BOHA, NEBO SPADNOUT DO NÁRUČE MILUJÍCÍHO SPASITELE!*“

Povzbuzení pro ty, kteří Krista přijali: **Jan 14:27** *Pokoj vám zanechávám, svůj pokoj vám dávám; ne jako dává svět, já vám dávám. Ať se vaše srdce nechvěje a neděsí!*

Amir Tsarfati píše: „Budte světlem. Šiřte Evangelium. Služte Pánu. Následujte vedení Ducha svatého. Ale nebojte se, protože dokonalá láska Ježíšova porazila náš strach.“ **1. Janův 4:18** *Láska nezná strach; dokonalá láska strach zahání, vždyť strach působí muka, a kdo se bojí, nedošel dokonalosti v lásce.*

2.3.8. Kapitola 17 a 18 SOUD NAD NEVĚSTKOU A PÁD BABYLÓNU

V těchto kapitolách vystupuje Nevěstka, Šelma a Babylon. Vize představená v těchto kapitolách je tak divoká, že Bůh posílá Janovi, tedy i nám, anděla, aby nám ji vysvětlil. Amir a další evangelikálové považují Babylon jak za skutečné město, tak celý politický a náboženský systém Antikrista.

Pád Babylónu Zjevení 17-18

Pozadí Babylónu

V následujících dvou kapitolách uvidíme dva subjekty – oba mají jméno Babylon. Babylon je zprvu označen za „nevěstku“ (17:1). Ale jak pokračujeme v četbě, objevujeme, že jde vlastně o „velké město“ (17:18, 18:16, 19). Co ho činí velkým? Vládne světu (17:18). Až Kristus přijde, bude vládnout světu ze svatého města. Nyní je svět ovládnán ďáblem, který dělá všechno právě opačně než Bůh. A zde vidíme, že si udělal centrálu z města nevěstky. Byla doba, kdy lidstvo mluvilo jedním jazykem. Všichni lidé byli potomky Noacha. (Jak lidí přibývalo, stěhovali se dále na východ, kde vybudovali velké osídlení v rovině tehdejší země Shinar. Byli spokojeni s polohou, a tak se lidé rozhodli vybudovat jak město, tak vysokou věž.

Genesis 11:3-4 *3Tu si řekli vespolek: „Nuže, nadělejme cihel a důkladně je vypalme.“ Cihly měli místo kamene a asphalt místo hlíny. 4Nato řekli: „Nuže, vybudujme si město a věž, jejíž vrchol bude v nebi. Tak si učiníme jméno a nebudeme rozptýleni po celé zemi.“*

Amir Tsarfati se ptá (strana 199): „Co na tom bylo špatně?“ Tři věci. Zaprvé – chtěli dosáhnout do nebe vlastními silami, ne skrze Boží ustanovení. Zadruhé – lidé v Shinaru stavbou věže nechtěli oslavit Boha, ale sebe samotné. A zatřetí – lidé ze Shinaru už nechtěli poslouchat Boha a Jeho pokyny, aby se množili a zaplnili celou zemi. Shinar považovali za svůj domov, kde zůstanou. Takže Bůh zasáhl. Způsobil zmatení jazyků. A tím i rozklad společnosti. Amir píše (strana 199), že na jejich příkladě vidíme, že je zbytečné stát vůči Bohu v opozici. Bůh dokončí Svůj plán bez ohledu cokoliv. Není daleko jednodušší dělat, co Bůh chce?

Kde se to všechno stalo? Ve městě „Babel“, což znamená zmatení. Z Babelu se vyvinul název Babylon. Zakladatelem Babylonu byl Nimrod, mocný lovec a tvůrce „tajemného náboženství“ v té oblasti. Nimrodova žena Semiramis byla vysokou kněžkou uctívající modlu. Její následovníci věřili, že zázračně počala syna. Ten se jmenoval Tammuz. A přišel na svět, aby se stal jeho spasitelem. Brzy se kolem matky a syna zrodilo náboženství, které je oba uctívalo. Uctívání Tammuze trvalo několik století, dorazilo až do Chrámu v Jeruzalémě, kde ve vizi Ezechiela viděl ženu, která „sedí a nařiká kvůli Tammuzovi“. (Ezechiel 8:14).

Babylon byl vždy hluboce ponořen do astrologie, čarodějnictví a magie. Izajáš zdůrazňuje toto zaměření na okultismus, když prohlašuje Boží soud nad městem. **Izajáš 47:11-13**
11Dolehne na tebe zlo a nebudeš je umět odčarovat, postihne tě neštěstí a zažehnat je nedokážeš. Dolehne na tebe náhlý zmar, ani si to nestačíš uvědomit. 12Postav se tu se svým zaklínáním, se spoustou svých kouzel, jimiž se od mládí zaměstnáváš! Snad budeš mít úspěch, snad naženeš strachu. 13Zmalátnělas přes svá velká rozhodnutí. Jen ať se postaví a zachrání tě ti, kdo pozorují nebesa, kdo zírají na hvězdy, kdo při novoluní uvádějí ve známost, co by tě mohlo potkat.

Setkání s nevěstkou

S tímto základem lze nyní začít vykládat tyto dvě kapitoly. Scéna začíná jedním z andělů s nádobami, když mluví s Janem, než Jana odnese do pouště.

Zjevení 17:1-6 *1Tu přišel jeden z těch sedmi andělů, kteří měli sedm nádob, a promluvil ke mně: „Pojď se mnou, ukážu ti soud nad velikou nevěstkou, usazenou nad vodami, 2se kterou se spustili králové světa a vínem jejího smilství se opíjeli obyvatelé země.“ 3Anděl mě odvedl ve vytržení ducha na poušť. Tu jsem spatřil ženu sedící na dravé šelmě nachové barvy, plně*

rouhavých jmen, o sedmi hlavách a deseti rozích. 4Ta žena byla oděna purpurem a šarlatem a ozdobena zlatem, drahokamy a perlami; v ruce držela zlatý pohár, plný ohavností a nečistoty svého smilství 5a na čele měla napsáno jméno – je v něm tajemství: „Babylón veliký, Matka všeho smilstva a všech ohavností na zemi.“ 6Viděl jsem tu ženu, zpitou krví svatých a krví Ježíšových svědků. Velice jsem užasl, když jsem ji viděl.

Jan je v poušti konfrontován s vizí ženy. Je oblečena vyzývavě. Pod ní je mnohohlavá šelma, a v její ruce je pohár „, plný ohavností a nečistoty svého smilství.“ Je zpitá krví svatých a Ježíšových svědků, to naznačuje, že je nejen ve vztahu s mrtvými, ale také má prsty s jejich popravami.

Na čele má napsáno: „Babylón veliký, Matka všeho smilstva a všech ohavností na zemi.“ Nápis „Mystery, Babylon.Tajemství, Babylon“ naznačuje, že nejde o fyzický Babylon, ale něco, co Babylon symbolizuje. Pro **Babylon je příznačné, že představuje dvě stránky světového systému – náboženskou oblast a ekonomicko-politickou.**

Amir Tsarfati píše na straně 202, že když bude církev vytržena, prázdné místo po ní zaplní odpadlá církev. Toto falešné náboženství představované Babylónem bude pronásledovat ty, kteří našli Krista jako svého Spasitele. Odpadlá církev nebude kázat evangelium Ježíšovy smrti, pohřbení a vzkříšení. Určitě nikdy nezmíní Jeho druhý příchod. Náboženství bude daleko více vnější, zaměřené na vzhled a osobní úspěchy než na skutečnost duchovního světa.

Není tak těžké si představit tento druh náboženského systému. Již dnes vidíme teologický úpadek v rámci křesťanství. Denominace dělají kompromisy, pokud jde o morální kvalifikaci duchovenstva, které ordinují, uvádějí do služby. Někteří známi křesťanští spisovatelé, kazatelé a učitelé nekážou jasné evangelium. Další nevěří ve skutečné peklo. Další tvrdí, že židé mohou být spasení ne přijetím Krista jako svého spasitele, ale jinými způsoby. Čím dál méně seminářů vyučuje o proroctvích. Místo toho se zaměřují na teď a tady než na Boží plán do budoucna. Takže studenti končí studium, aniž by absolvovali kurs proroctví, nebo je jim dáno široké pole dalších možností a názorů, a je na nich, co si vyberou. To s sebou nese skutečnost, že kongregace po celém světě ignorují pravdu Božích prorockých výroků.

Jan uviděl neočekávanou podívanou na tu ženu a „velice užasl“. Nevěděl si rady, co si má myslet. Naštěstí byl poblíž anděl.

Zjevení 17:7 Ale anděl mi řekl: „Čemu se divíš? Já ti odhalím tajemství té ženy i té sedmihlavé a desetirohé šelmy, která ji nese.

Jízda na bestii

Co je ta šelma?

Zjevení 17:8 Ta dravá šelma, kterou jsi viděl, byla a není; vystoupí ještě z propasti, ale půjde do záhuby. A užasnou ti obyvatelé země, jejichž jméno není od založení světa zapsáno v knize života, až uvidí, že ta dravá šelma byla a není, a zase bude.

Není to nikdo jiný než **Antikrist**, ten, který vystoupil z ABYSU (hades). Antikrist bude vykazovat loajalitu vůči náboženským představitelům, aby si získal lid, ale jejich vzájemná spolupráce nebude trvat dlouho, zvláště když se Antikrist rozhodne, že se má stát objektem všeobecného uctívání.

Šelma je popisovaná se sedmi hlavami a deseti rohy.

Zjevení 17:9-11 9Ať pochopí ten, komu je dána moudrost. Sedm hlav je sedm pahorků, na nichž ta žena sedí, a také sedm králů: 10pět jich padlo, jeden kraluje, jeden ještě nepřišel. Až přijde, bude smět zůstat jen nakrátko. 11A ta dravá šelma, která byla a není, je osmý král, a přece jeden z těch sedmi; jde však do záhuby.

Někdo považuje těch sedm pahorků za Řím. Je to možné, ale Amir Tsarfati píše na straně 202, že důležitější jsou ti králové. Může tedy jít o sedm králů nebo sedm světových říší. Jan píše, že pět z nich už bylo, jedna z nich je ta, co právě „je“ v Janově době, tedy Římská říše, nebo soudobý císař Domicián. Ještě je tu jeden, který má teprve přijít, ale z našeho pohledu je již minulostí. A pak je to osmý král, a to je sám Antikrist.

Více se dozvíme, když budeme probírat rohy.

Zjevení 17:12-24 12Deset rohů, které jsi viděl, je deset králů, kteří se ještě vlády neujali, ale v jedinou hodinu přijmou královskou moc spolu se šelmou. 13Budou zajedno ve svých úmyslech a svou sílu i moc dají té šelmě. 14Ti budou bojovat s Beránkem, ale Beránek je přemůže, protože je Pán pánů a Král králů; ti, kdo jsou s ním, jsou povolání a vyvolení a věrní.“

V budoucnosti přijde deset králů, kteří budou vládnout spolu s Antikristem, ale on bude vládcem vládců. Co je důvodem, že se dají dohromady? Aby vytvořili velkou armádu. Kdo bude stát proti armádě jedenácti králů? BERÁNEK.

Konec nevěstky

Více se o tom dozvíme v další kapitole, tady vidíme konec nevěstky.

Zjevení 17:15-18 15A řekl mi: „Vody, které jsi viděl, nad nimiž ta nevěstka sedí, to jsou národy, davy, rasy a jazyky. 16A těch deset rohů, které jsi viděl, i ta šelma pojmu nevěstku v nenávisť, oberou ji o všecko až do naha a budou rvát její tělo a spálí ji ohněm. 17Neboť Bůh jim vložil do srdce, aby provedli jeho záměr, řídili se jedním úmyslem a odevzdali šelmě svou královskou moc, dokud se nedokoná, co Bůh řekl. 18Ta žena, kterou jsi viděl, je veliké město, panující nad králi země.“

Už dříve jsme se dozvěděli, že **Babylón představuje jak náboženskou entitu, tak politickou**. Žena na počátku jede na šelmě, šelma ale nechce zůstat v podřízené roli. Možná si šelma myslí, Já jsem Antikrist, ta šelma by mě měla vézt, kam chci já. V Janově vizi je žena nad vodami, anděl vysvětluje, že ty vody jsou národy, davy, rasy a jazyky. Její náboženský dosah zasáhne každý kout země. Ale ani to nebude stačit k tomu, aby ji to zachránilo.

Pod vedením šelmy se deset králů spojí a nevěstku zničí. Kdo zaujme její místo? Jan píše, že králové byli stejné mysli a „odevzdali šelmě svou královskou moc“. **Antikrist je nyní zcela u moci. Svět ho následuje jednak politicky, jednak ho budou všichni uctívat.**

Přesun na další horu

V kapitole 18 se dostaneme k dalšímu prorockému vrcholu. Už jsme si vysvětlili, že jednotlivá proroctví mohou představovat jednotlivé vrcholky hor. Když se na nějaký vrchol hory vydrápeme, vidíme, že ten další je neskutečně vzdálený, a ještě mezi nimi leží hluboké údolí. V biblických proroctvích může být vzdálenost mezi vrcholy dlouhá z časového hlediska tisíciletí. Ovšem mezi kapitolou 17 a 18 mluvíme o časovém prostoru třech a půl let.

Abychom našli předchůdce ke kapitole 18, musíme se vrátit do šestnácté.

Zjevení 16:19-21 19A to veliké město se roztrhlo na tři části a města národů se zřítily. Bůh se rozpomenul na veliký Babylón a dal mu pít z poháru vína svého trestajícího hněvu. 20Všechny

ostrovy zmizely, po horách nezůstalo stopy, 21na lidi padaly z nebe kroupy těžké jako cent; a lidé proklínali Boha za pohromu krupobití, protože ta pohroma byla strašná.

Když si přečteme tyto verše, pochopíme, jak kapitola 18 může říct „v jedinou hodinu bylo zpusťošeno“. Když se hroutí náboženský systém v kapitole 17, jde o důsledek jak postupného procesu, tak lidského zapříčinění. „A těch deset rohů, které jsi viděl, i ta šelma pojmu nevěstku v nenávist, oberou ji o všecko až do naha a budou rvát její tělo a spálí ji ohněm.“ (verš 16). **Devastace**, která proběhne na konci kapitoly 16 a v kapitole 18, která proběhne během šedesáti minut, je výsledkem práce anděla, který vyleje obsah sedmé nádoby.

Padlý, padlý

Na začátku 18. kapitoly Jan vidí anděla sestupujícího z nebes na zem.

Zjevení 18:1-3 *1Potom jsem viděl jiného anděla, jak s velikou mocí sestupuje z nebe; a země byla ozářena jeho slávou. 2Zvolal mohutným hlasem: „Padl, padl veliký Babylón a stal se doupětem démonů, skryší všech nečistých duchů a každého zlověstného a nenáviděného ptáka; 3neboť vínem Božího hněvu pro smilství té nevěstky byly opojeny všechny národy, králové světa s ní smilnili a bohatí kupci země bohatli z její rozmařilosti a přepychu.“*

Anděl opakuje dvakrát, že Babylon padl. Jako Izajáš 21:9 Hle, tu přijíždí vůz, muž, koňské spřežení! On hlásí: „Padl, padl Babylón a všechny tesané modly jeho božstev jsou roztržšřeny o zem!“

O koho nebo o co tady jde? Je to skutečné město nebo symbol politického a ekonomického systému té doby? **V celém Písmu je Babylón používáný jak skutečně, tak symbolicky**. Často se o něm mluví jako o skutečném městě mezi Eufratem a Tigridem. Avšak Petr používá označení Babylón pro hlavní město Římské říše. **1. Petrův 5:13** *Pozdravuje vás vaše spoluvyvolená, která je v Babylónu, a Marek, můj syn*. Na toto existuje spousta názorů. Někteří považují Babylon v 18. kapitole za znovu vybudované město Babylon. Ostatní věří, že jde o Řím, což umožňuje těm, kteří bydlí na moři, vidět zničení města z lodí, což by bylo nemožné, pokud by byl Babylon uprostřed Iráku, kde leží skutečné město Babylon.

Amir Tsarfati považuje (strana 207) tyto dvě kapitoly za náboženský a ekonomický systém, který je bezbožný a celosvětový. Ale zároveň píše, že Písmo zde není jednoznačné.

To, co jasné je, že Bůh volá věřící té doby, aby se neuchylovali ke kompromisům. Mohou si myslet, že systém je všemocný, ale není. **Zničení Babylónu a spasení křesťanů je na cestě.**

Amir Tsarfati (strana 207) píše: „Nečiňte kompromisy. Nepodílejte se na stávajícím světovém názoru a neangažujte se v jeho aktivitách.“ Stejně jako prorok Jeremjáš ve své době svému lidu.

***Jeremjáš 51:6-8** 6Utečte z Babylónu, zachraňte se každý, ať pro jeho nepravost nezajdete, neboť toto je čas Hospodinovy pomsty, on mu odplatí za to, co spáchal. 7Zlatým kalichem byl Babylón v Hospodinově ruce, opájel všechny země; pronárody pily jeho víno, proto pronárody třeštily. 8Avšak Babylón náhle padne a roztříští se. Kvilte pro něho, na jeho bolest vezměte balzám, snad bude vyléčen.*

Tehdy, stejně jako dnes, Bůh umožňuje těm v rámci politického a ekonomického systému cítit se chráněně. Žijí si ve svém bohatství, popularitě, uspokojení, ale zničení je za rohem. To je jedním z důvodů, proč Ježíš řekl, že je tak těžké, aby bohatý muž vstoupil do nebeského království. Jeho pocit, že se mu daří dobře, plyne z jeho bohatství nebo popularity nebo moudrosti. Naprosto si není vědom duchovního světa, který obklopuje jeho fyzický svět. Přejde den, kdy během jedné hodiny, přijde o všechno bezpečí, které ho obklopuje.

Všechno je pryč

Poté, co celý svět ztroskotá, lidé se stále budou držet naděje. Budou věřit, že jednoho dne všechno pomine. Nějak se zase všechno vrátí do normálu. Proč si to myslí? Protože jejich „chlap“ je pořád u moci. Pořád existuje jejich systém.

***Zjevení 18:14-19** 14Plody, které jsi dychtivě sklízelo, jsou pryč, všechn lesk a nádhera zašly a není po nich památky. 15Kupci, kteří s tím vším obchodovali a z toho města bohatli, z hrůzy nad jeho zkázou neodvážjí se přiblížit a budou plakat a naříkat: 16„Běda, běda, tak veliké město, které se oblékalo do kmentu, purpuru a šarlatu, které se zdobilo zlatem, drahokamy a perlami – 17a v jedinou hodinu je zničeno takové bohatství!“ A všichni velitelé lodí, dopravci zboží, námořníci a kdokoli se živí plavbou, neodvážjí se přiblížit 18a budou volat, až uvidí dým toho hořícího města: „Co se mohlo rovnat tomu velikému městu!“ 19A sypou si prach na hlavu a v pláči a nářku křičí: „Běda, běda, tak veliké město, na jehož blahobytu zbohatli všichni majitelé námořních lodí – a v jedinou hodinu bylo zpuštěno!“*

Všichni toužíme po jistotě. A všechna jistota může zmizet během okamžiku. Jediná zaručená jistota, kterou máme, spočívá v našem vztahu s Bohem skrze Ježíše Krista. Tento vztah je věčný.

Bůh řekl svému lidu skrze proroka **Jeremjáše 29:11** *Neboť to, co s vámi zamýšlím (znám své myšlenky vůči vám), znám jen já sám, je výrok Hospodinův, jsou to myšlenky o pokoji, nikoli o zlu: chci vám dát naději do budoucnosti. Bůh zná své myšlenky vůči nám, plány pro náš život. A my víme, že pokud pochází od Boha, jsou správné.*

V kapitole 18 lidé zjistí, že vše, čemu věřili, je pryč. Když padne Babylón, nastane celosvětový ekonomický kolaps. Banky se zavřou, burzovní makléři vyskočí z okna (pokud ještě nějaké ve vyšším patře zůstane!). Tisíce budou mít srdeční zástavu, mrtvici, protože veškeré jejich bezpečí spočívalo v tom, co vlastnili.

Zjevení 18:20 *Raduj se, nebe a svatí, apoštolové i proroci, protože Bůh vynesl nad tím městem rozsudek, jaký ono vyneslo nad vámi.*

Proč se mají apoštolové a proroci radovat? Protože je tento systém pronásledoval a bral jim životy. To jsou ti, kteří se vysmívali jejich slovům místo, aby slyšeli pravdu. Bůh slíbil spravedlnost ve Svém čase, a ten čas nastal.

V kapitole je toho více. Ale podstata zůstává stejná: BABYLÓN PADL. Hrabat se hlouběji v podrobnostech by jen zatemňovalo skutečnost. Kromě toho, máme za sebou dlouhou temnou cestu, která trvala mnoho kapitol. Když pohlédnu dopředu, vidím světlo na konci tunelu! Ve skutečnosti je to světlo tak jasné, že může pocházet pouze od Toho, který řekl: **Jan 8:12** „*Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života.*“

2.4. Kniha Zjevení Janovo kapitoly 19-22 Tisícileté království Krista na zemi a Věčnost.

2.4.1. Kapitola 19 – JEŽÍŠ SE VRACÍ JAKO KRÁL

V této kapitole se toho stane hodně, a bude to jen dobré. Zase uvidíme církve? Amir Tsarfati píše (strana 214), že nevěsta Kristova je na cestě a přichází s ženichem! A to je důvod k nadšeným chválám, o tom je kapitola 19.

Cokoliv děláme v průběhu bohoslužeb, uctíváme Boha na zemi. Až se dostaneme na nebesa, budeme se klanět samotnému Stvořiteli. Jak to Amir ví? Jak pokračujeme v této kapitole s apoštolem Janem v naší výpravě do posledních časů, uslyšíme mocné hlas y zástupů. Co budou volat? „Aleluja...Aleluja...Aleluja...Aleluja!“ (verše 1, 3, 4, 6).

Duch svatý nás na počátku na počátku kapitoly 19 připravuje na to všechno úžasné, co má přijít a to tak, že nám připomíná, co se už stalo, a to ve chválách.

Zjevení 19:1-5 *1Potom jsem slyšel mocný hlas jakoby obrovského zástupu na nebi: „Haleluja! Spasení, sláva i moc patří Bohu našemu, 2protože pravé a spravedlivé jsou jeho soudy! Vždyť odsoudil tu velikou nevěstku, která přivedla zemi do záhuby svým smilstvím, spravedlivě ji potrestal za krev svých služebníků, která lplí na jejích rukou.“ 3A znovu volali: „Haleluja! Na věky věků vystupuje dým z toho hořícího města.“ 4Tehdy těch čtyřiaadvacet starců spolu se čtyřmi bytostmi padlo na kolena; klaněli se před Bohem sedícím na trůnu a volali: „Amen, haleluja.“ 5A od trůnu zazněl hlas: „Zpívejte Bohu našemu, všichni jeho služebníci, kteří se ho bojíte, malí i velicí.“*

Boží spravedlivé soudy přišly. Velká nevěstka je mrtvá. Všechno je fantastické, Aleluja. Samozřejmě, je tu pořád chystající se armáda v Armagedonu, která číhá spolu s ďáblem, Antikristem, falešným prorokem, ale to nic není, píše Amir. Vracející se Mesiáš tuto záležitost lehce sprovodí ze světa, jak se dočteme na konci této kapitoly. Amir dále píše (strana 215), že naším úkolem, jako Jeho služebníků, je přenechat starosti ohledně této armády na Něm, naším úkolem je Ho uctívat! My máme zaměřit naši pozornost na Jeho uctívání.

Blíží se zásadní událost, a tou je JEHO DRUHÝ PŘÍCHOD! Než událost nastane, musíme si zapovědět další „proč“ zásadní otázku. PROČ SE JEŽÍŠ VRACÍ? (strana 215) Vrací se proto, aby uskutečnil nad lidstvem poslední soud, než se přesuneme do věčnosti? Nebo se vrací proto, aby ustanovil skutečné království v Jeruzalémě, odkud bude vládnout? Odpověď na tuto otázku ovlivní, jak budeme interpretovat zbytek kapitoly 19.

Znovu se vracím k rozdílným přístupům k pojetí milenialismu, protože jsem prošla velkou částí knihy Zjevení.

PREMILENIALISTÉ věří ve skutečné království Ježíše Krista na zemi, kde Ježíš bude vládnout z Jeruzaléma po dobu 1 000 let. Toto období začne na konci Velkého soužení, když se Ježíš vrátí. V té době Bůh vylije Svého Ducha svatého na židovský národ. Židé rozpoznají Ježíše

jako Mesiáše, a jednotlivě každý dá svůj život Mesiáši. V rozporu s nařčeními mnohých, že židů se spása netýká jednoduše proto, že jsou to židé. Amir Tsarfati píše: „Spasení nepřichází, protože jste členy určitého etnika. Každý žid, který přijme Ježíše jako svého Spasitele, to udělá stejným způsobem jako vy a já (Tsarfati), neboli pohané a židé.“ **Římanům 11:26** *Pak bude spasen všechen Izrael, jak je psáno: „Přijde ze Siónu vysvoboditel, odvrátí od Jákoba bezbožnost. Jedinečnost okamžiku v Římanům 11:26 spočívá v tom, že to je jediný případ, kdy Duch svatý povede srdce celé skupiny lidí k pokání jejich jednotlivých členů a k jejich spasení. Tím se naplní SLIB NOVÉ SMLOUVY S IZRAELEM, JAK BYLO SLÍBENO V Jeremiášovi 31:31 „Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy uzavřu s domem izraelským i s domem judským novou smlouvu.*

POST-MILENIALISTÉ věří, že jsme momentálně v tisíciletí (v miléniu). Kdy milénium začalo? Můžete se ptát. To je těžká otázka, protože oni vychází z nesprávného předpokladu, píše Amir Tsarfati. Oni říkají, že 1 000 let milénia není skutečných 1 000 let, a že vláda Krista je spíše DUCHOVNÍ než skutečná. Říkají, že dnešní svět není úžasný, a nikdy nebyl až tak podle vůle boží. Ale přijde den, kdy se toto otočí. Post-milenialisté jsou optimističtí, co se budoucnosti týče, a pracují na zavádění zlatého věku spravedlnosti, NEŽ SE JEŽÍŠ VRÁTÍ. Až toho dosáhneme (spravedlnosti), On se vrátí a přinese s sebou Svůj poslední soud. Pak bude vládnout v Novém Jeruzalémě navěky.

AMILENIALISMUS se podobá post-milenialismu, ale bez optimismu. Stejně jako post-milenialisté nezastávají doslovný pohled na 1 000 let a věří, že JEŽÍŠ JIŽ LIDTSVU VLÁDNE. Amelenialisté však nevidí v budoucnosti slavné období církve před fyzickým příchodem Ježíše. Až se Ježíš vrátí, vytvoří nové nebe a novou zemi, které uvede do věčnosti.

Amir píše (strana 216). „Jako ten, kdo čte Bibli doslovně, považují pozici pre-milenialismu jako v Písmu jasně popsanou. Ježíš bude fyzicky vládnout ze skutečného města Jeruzaléma na skutečné zemi. Tento scénář zapadá nejen do celkového prorockého kontextu Božího charakteru, ale i do slov, která jsou jasně napsána v Písmu. Zvláště opakující se fráze „tisíc let“ v narativu další kapitoly, zaměřených na budoucnost, si vynucuje (vyžaduje) skutečných 1 000 let. Jediný způsob, jak tuto skutečnost interpretovat jinak, je filtroval to přes předpojatou ideologii a říct, že slova neznamenaají, co skutečně znamenají.“

Návrat Nevěsty

Objevuje se zpívající zástup. Pravděpodobně svatí z Velkého soužení, kteří byli umučeni náboženským a politickým systémem v průběhu Velkého soužení. Zpívají nebeskou verzi „Zde přichází nevěsta“!

***Zjevení 19:6-10** 6A slyšel jsem zpěv jakoby ohromného zástupu, jako hukot množství vod a jako dunění hromu: „Haleluja, ujal se vlády Pán Bůh náš všemohoucí. 7Radujme se a jásejme a vzdejme mu chválu; přišel den svatby Beránkovy, jeho choť se připravila 8a byl jí dán zářivě čistý kment, aby se jím oděla.“ Tím kmentem jsou spravedlivé skutky svatých. 9Tehdy mi řekl: „Piš: Blaze těm, kdo jsou pozváni na svatbu Beránkovu.“ A řekl mi: „Toto jsou pravá slova Boží.“ 10Tu jsem padl na kolena k jeho nohám. Ale on mi řekl: „Střez se toho! Jsem jen služebník jako ty a tvoji bratři, kteří vydávají svědectví Ježíšovi. Před Bohem poklekni!“ Kdo vydává svědectví Ježíšovi, má ducha proroctví.*

Co je SVATBA BERÁNKA?

Amir Tsarfati píše (strana 217), že už dříve jsme probírali, co řekl Ježíš tu noc, než byl ukřižován, svým učedníkům? Řekl jim, že odchází, aby pro ně připravil místo. **Jan 14:2-3** 2V domě mého Otce je mnoho příbytků; kdyby tomu tak nebylo, řekl bych vám to. Jdu, abych vám připravil místo. 3A odejdu-li, abych vám připravil místo, opět přijdu a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já. Tento slib bude splněn při Vytržení církve.

Když se Ženich vrátí pro svou Nevěstu, vezme si ji zpět, do Domu svého Otce. Tam se uskuteční svatba Beránka a církve. „Večeře svatby Beránka“ se vztahuje ke slavnosti svatby, ne k manželství samotnému, tedy k tomu, co se má uskutečnit na zemi, což je OSLOVA Otcova dokonalého plánu, který sjednotil v manželství Jeho Syna a ty, kteří Mu byli zaslíbeni zapečetěním skrze Ducha svatého v průběhu věku církve na zemi. Tisícileté království Krista s církví na zemi je konzumace jejich manželství.

Nevěsta je nádherná. „Připravila se“ a šaty, které má na sobě, jsou z jemného plátna a ze všech jejích skutků lásky a oddanosti v průběhu 2 000 let. „Ale, Amire, není dnes církev nedokonalá (strana 217)? Plná pokrytectví, nemorálnosti a lhostejnosti?“ Bohužel, je to tak. Ale, pokud byste chtěli čekat až do okamžiku, kdy bude v církvi méně hříchu, čekali byste dlouho. Církev je tvořena lidmi, a nikdy nenastane čas, že lidé v ní budou sami, ze své síly, schopni být čistí a svatí. A musím vám, post-mileniálové, říct, že dokud budeme žít ve

fyzickém těle, nikdy nenastane zlatý věk spravedlnosti. Naštěstí naše snaha po svatosti je součástí toho, co představuje naši upřímnou víru, není naší zodpovědností učinit se dostatečně cennou, abychom se mohli stát nevěstou. Pavel píše:

Efezským 5:25-27 25Muži, milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval, 26aby ji posvětil a očistil křtem vody a slovem; 27tak si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná.

Kdo se stává aktivní stranou hned po prvních čtyřech slovech verše? Kristus. On dal sám, sebe, On se obětoval, On nás očistil a On ji představil Sám sobě. Ve výčtu není nic, čeho bychom byli schopni dosáhnout sami za sebe, až na to, že máme stát ve víře, abychom byli očištěni Jeho krví, obmyti Jeho slovem, a prezentováni bez poskvrny a vrásky. Svatí a bez vady. Takto jsme se jako církev „sami připravili“. Ve stejném okamžiku jsme se jako jednotlivci připravili na Věčnost. Učinili jsme pokání ze svých hříchů, přijali Ježíšovo odpuštění, zavázali jsme se Mu sloužit jako svému Pánu, a nechali na Něm, aby se postaral o ostatní.

Vzhledem k tomu, že ke svatbě dojde po Vytržení, je církev nyní v čase zasnoubení. Pán jí dal záruku ve formě Ducha svatého, který slouží jako závdavek. **Efezským 1:13-14** 13V něm byla i vám, když jste uslyšeli slovo pravdy, evangelium o svém spasení, a uvěřili mu, vtisknuta pečeť zaslíbeného Ducha svatého14jako závdavek našeho dědictví na vykoupení těch, které si Bůh vydobyl k chvále své slávy.

Po Vytržení církve bude svatba a Kristus bude jednotlivé členy církve soudit. Soud je ale odměna, ne rozsudek mezi nebem a peklem. O osud věřících ve věčnosti se již Kristus již postaral. Toto je ta tzv. bema, kdy motivy skutků věřících projdou plamenem.

A nyní, když svatební obřad je dokončen, a soudy hotovy, je čas na hostinu. Ženich a nevěsta se vrátí spolu na zem, protože hosty na oslavě nebudou andělské bytosti, ale lidé patřící Bohu, kteří přežili do konce Velkého soužení. Včetně nedávno „oživlých“ resp. obrácených židů.

Návrat Krále

V prvních deseti verších kapitoly 16 slyšel Jan (verš 1) prohlášení velkých zástupů, pak dvaceti čtyř starších a čtyř bytostí. Pak se ozval hlas z trůnu následovaný návratem zástupů,

potom hlas spoluslužebníka, který stál hned vedle něho. A nyní dochází k posunu od toho, co Jan „slyšel“ k tomu, co Jan „viděl“.

Zjevení 19:11-16 *11A viděl jsem nebesa otevřená, a hle, bílý kůň, a na něm seděl ten, který má jméno Věrný a Pravý, neboť soudí a bojuje spravedlivě. 12Jeho oči plamen ohně a na hlavě množství královských korun; jeho jméno je napsáno a nezná je nikdo než on sám. 13Má na sobě plášť zbrocený krví a jeho jméno je Slovo Boží. 14Za ním nebeská vojska na bílých koních, oblečená do bělostného čistého kmentu. 15Z jeho úst vychází ostrý meč, aby jím pobíjel národy; bude je pást železnou berlou. On bude tlačit lis plný vína trestajícího hněvu Boha všemohoucího. 16Na plášti a na boku má napsáno jméno: Král králů a Pán pánů.*

Jezdce na bílém koni nevidíme poprvé v knize Zjevení, už dříve, když Beránek otevřel první pečeť, bílý kůň vyjel vpřed. Jezdec na koni. **Zjevení 6:2** *A hle, bílý kůň, a na něm jezdec s lukem; byl mu dán věnec dobyvatele, aby vyjel a dobýval. Aby dobýval co? Srdce a myslí lidí.*

Nový jezdec z kapitoly 19 také přichází jako dobyvatel. Tentokrát však, když lidé upadnou do chval Jeho osoby, bude to proto, že je toho hoden. Nebudou ho chválit z donucení.

Kdo je ten jezdec? Není pochyb, že sám Ježíš Kristus, který se vrací, aby uchopil svoje království. De facto, každý z Janových popisů může být nalezen někde v Písmu a odkazovat se na dobývacího Spasitele. Jmenuje se Věrný a Pravda (Zjevení 3:14), Jeho oči jsou jako plamen ohně (Zjevení 1:14), Jeho oblek namočen v krvi (Izz 63:2), Jeho jméno je Slovo Boží (Jan 1:1), ostrý meč vychází z Jeho úst (Zjevení 1:6, 2:12), bude vládnout národům železnou tyčí (Žalm 2:8-9, Zjevení 12:5) a jmenuje se Král Králů a Pán Pánů (1. Timoteovi 6:15).

Amir má rád titul Král Králů a Pán Pánů. Pavle píše v **1. Timoteův 6:13-16** *13Vyzývám tě před Bohem, který dává všemu život, a Kristem Ježíšem, který vydal svědectví svým dobrým vyznáním před Pontiem Pilátem, 14abys bez poskvrny a výtky plnil své poslání až do příchodu našeho Pána Ježíše Krista. 15Jeho příchod zjeví v určený čas požehnaný a jediný Vládce, Král králů a Pán pánů. 16On jediný je nesmrtelný a přebývá v nepřístupném světle; jeho nikdo z lidí neviděl a nemůže uvidět. Jemu patří čest a věčná moc. Amen.*

Je to úžasná událost! A velkolepá oslava! Ježíš Kristus se vrací, aby vládl všem královstvím na světě. Vrací se na zem. Nevrátí se, jako když přišel poprvé – slabý, pokorný a bezmocný. Tentokrát, když vjede, udělá to jako Bůh ve vsí Jeho slávě – všemocné božstvo, generál armády spravedlivých, velitel andělských mocností, jeden opravdový vládce nad všemi

věcmi. Příklad Ježíšova návratu byl kázán po staletí po celém světě. Národy, kmeny, rodiny, jednotlivci očekávali ten den. A on přichází!

Kdo se s ním vrátí? Kdo je „nebeská armáda“, která ho následuje? Jsou to andělské bytosti, které viděl Eliáš při obléhání Dothanu? (2. Královská 6). Z kontextu jasně vyplývá její identita. Při pohledu na její popis vidíme, že jsou „oblečeni v jemné plátno, bílé a čisté“ (verš 14). Šest veršů předtím nám Jan popisuje nevěstu, která byla „oděna v jemné plátno čisté a zářivé, protože jemné plátno představuje spravedlivé skutky svatých“ (verš 8). Církev se vrací nejen jako nevěsta, ale také jako armáda Boží.

„Ale, Amire, já nechci být součástí této armády. Nezabil jsem ano pavouka!“ Amir Tsarfati na straně 221 píše, že není třeba se bát, že v této bitvě bude bojovat jen jediný spravedlivý bojovník, a to nebude Nevěsta – Vytržená církev. Její prací bude jet za svým Králem, a to je přesně to místo, kde bude chtít být. Ve své podstatě budou v den Ježíšova návratu jen dvě možnosti – buď vidět Ježíšův obličej, nebo Jeho záda. V tento den, den Jeho soudu, bude daleko lepší jet za ním než utíkat před Ním.

Armáda špatných chlapců

Jaká armáda se postavila Vojevůdci Ježíšovi, který jede s mečem soudícím národy do bitvy? Jsou to králové země, kteří byli nalákáni démony vypadajícími jako žába – démony, kteří vyšli s okouzujícími slovy z ďábla, Antikrista a falešného proroka.

Zjevení 19:17-21 17A viděl jsem jednoho anděla, jak stojí na slunci a volá mocným hlasem na všechny ptáky letící středem nebes: „Pojďte, slétněte se k veliké hostině Boží! 18Budete se sytit těly králů a vojevůdců a bojovníků a koní i jezdců; těly všech, pánů i otroků, slabých i mocných.“ 19A viděl jsem dravou šelmu a krále země i jejich vojska shromážděná, aby vytrhli do boje proti jezdcovi a proti jeho vojsku. 20Ale šelma byla zajata a s ní i falešný prorok, který k její cti činil zázračná znamení a svedl jimi ty, kdo přijali cejch šelmy a klekali před jejím obrazem. Za živa byli šelma a její prorok hozeni do ohnivého jezera hořícího sírou. 21Ostatní byli pobiti mečem vycházejícím z úst jezdce. A všichni ptáci se nasýtí jejich těly.

Tyto verše navazují na to, **kde Zjevení 16:16 skončilo** „A shromáždil je na místo zvané Armagedon“. Jsme na konci Velkého soužení. Židé si tady uvědomili, že ten, koho považovali za Mesiáše, je ve skutečnosti anti-Mesiáš, který požaduje uctívání od všech národů světa. Z důvodu ďábelského svodu, se tyto národy shromáždí, aby zničily Jeruzalém, ale než to budou

moci udělat, uslyší silný hlas a uvidí jasné světlo. Podívají se nahoru na nebesa a pochopí, že se to pro ně nebude vyvíjet dobře. Popisuje to Zacharjáš.

Zacharjáš 14:1-14 *1Hle, přichází den Hospodinův. Budou se mezi vámi o tebe dělit jako o kořist. 2Shromáždím k Jeruzalému do boje všechny pronárody. Město bude dobyto, domy vypleněny, ženy zhanobeny. Polovina města bude vysídlena, zbytek lidu však nebude z města vyhlazen. 3Hospodin vytáhne a bude bojovat proti oněm pronárodům, jako bojoval kdysi v den bitvy. 4V onen den stanou jeho nohy na hoře Olivové, ležící na východ od Jeruzaléma. Olivová hora se rozpoltí vpůli od východu na západ velmi širokým údolím. Polovina hory uhne k severu a polovina k jihu. 5Vy pak budete utíkat údolím mezi těmito mými horami, neboť to horské údolí bude sahat až k Asalu. Budete utíkat, jako jste utíkali před zemětřesením za dnů judského krále Uzijáše. Pak přijde Hospodin, můj Bůh, a s tebou všichni svatí, Bože. 6V onen den nebude světlo, vše vzácné ztuhne mrazem. 7A nastane den jediný, známý jen Hospodinu, kdy nebude den ani noc; i za večerního času bude světlo. 8V onen den poplynou z Jeruzaléma živé vody, polovina k moři východnímu, polovina k západnímu, v létě jako v zimě. 9Hospodin bude Králem nad celou zemí; v onen den bude Hospodin jediný a jeho jméno jediné. 10Celá země se promění jakoby v rovinu, od Geby až k Rimónu jižně od Jeruzaléma; ten bude vysoko a v klidu na svém místě, od brány Benjamínské až k místu první brány, totiž k bráně Nárožní, od věže Chananeelu až ke Královským lisům. 11Budou tu sídlit a nebude už klatby. Jeruzalém bude bydlet v bezpečí. 12A toto bude porážka, kterou Hospodin připraví všem národům, jež vytáhly do boje proti Jeruzalému: tělo jim shnije ještě vstoje, oči jim shnijí v důlcích a jazyk jim shnije v ústech. 13V onen den je Hospodin uvede do zmatku tak velikého, že jeden bude chytat druhého za ruku, ale ta ruka se pozvedne proti ruce přítelově. 14Také Juda bude bojovat proti Jeruzalému. Nashromáždí se bohatství všech okolních pronárodů, zlato, stříbro a nesmírné množství oděvů.*

Armády budou okamžitě usmrceny Kristem, šelma a falešný prorok budou zaživa vhozeni do Hořícího jezera. To je naposledy, co je kdy uvidíme. Amir Tsarfati píše na straně 222, že je pevně přesvědčený, že hlavním důvodem, proč ďábel nechce, abychom četli tuto knihu je, aby si lidé mysleli, že má větší moc, než ve skutečnosti má. Hraje velkou hru, a má velkou moc na zemi. Ale když do boje vstoupí Ježíš, ukáže se, že Satan byl jen další ze stvořených bytostí, která se nemůže s Kristem porovnávat!

2.4.2. Kapitola 20 – 22 OD TISÍCILETÉHO KRÁLOVSTVÍ NA VĚČNOST

Kapitola 20 knihy Zjevení popisuje spoutání Satana a Tisíciletou říši Ježíše na Zemi. Konečné vítězství Satana, který byl na počátku Tisíciletého království spoután, bude na konci Tisíciletí propuštěn, svede mnohé, a bude s konečnou platností poražen, na věky vhozen do Hořícího jezera. Zároveň tato kapitola popisuje poslední soud – DRUHÉ **VZKŘÍŠENÍ** všech lidí, kteří kdy zemřeli, dostanou nová nesmrtelná těla, a ti, co nebudou zapsáni v Beránkově Knize života, skončí NAVĚKY s ďáblem v Hořícím jezeře, kde si budou přát zemřít, ale nepůjde to, budou tam navěky mučeni. Tomu se říká **DRUHÁ SMRT**.

Kapitola 21 a 22 popisují VĚČNOST, která nastane po Tisíciletém království na zemi. Bůh tvoří **NOVÉ NEBE a NOVOU ZEMI**. Tisícileté království na zemi bylo zakončeno, jak popisuje kapitola 20, vhozením Satana do Hořícího jezera (na věky) a druhým vzkříšením a druhou smrtí všech lidí, kteří nepřijali Krista do svého života jako Pána a Spasitele, a tedy nebyli zapsáni v Beránkově Knize života, a skončili, rovněž na věky, v Hořícím jezeře. Hořící jezero je ta druhá, strašlivá, forma VĚČNOSTI, o které by měli lidé vědět, a vyhnout se jí. Jak?

Pochopením, že Ježíš při svém prvním příchodu přišel, aby nás svou smrtí spasil, vykoupil svou smrtí a vzkříšením od hříchů, abychom mohli předstoupit před Boha Otce a pobývat s nimi na VĚČNOSTI. Abychom byli zapsáni v Beránkově Knize života. 21. kapitola knihy Zjevení Janovo popisuje VĚČNOST. **Zjevení Janovo 21** *1A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly a moře již vůbec nebylo. 2A viděl jsem od Boha z nebe sestupovat svaté město, nový Jeruzalém, krásný jako nevěsta ozdobená pro svého ženicha. 3A slyšel jsem veliký hlas od trůnu: „Hle, příbytek Boží uprostřed lidí, Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid; on sám, jejich Bůh, bude s nimi, 4a setře jim každou slzu z očí. A smrti již nebude, ani žalu ani nářku ani bolesti už nebude – neboť co bylo, pominulo.“ 5Ten, který seděl na trůnu, řekl: „Hle, všechno tvořím nové.“ A řekl: „Napiš: Tato slova jsou věrná a pravá.“ 6A dodal: „Již se vyplnila. Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec. Tomu, kdo žízní, dám napít zadarmo z pramene vody živé. 7Kdo zvítězí, dostane toto vše; já mu budu Bohem a on mi bude synem. 8Avšak zbabělci, nevěrní, nečistí, vrahové, cizoložníci, zaklínači, modláři a všichni lháři najdou svůj úděl v jezeře, kde hoří oheň a síra. To je ta druhá smrt.“ 9A přistoupil jeden ze sedmi andělů, kteří měli těch sedm nádob a v nich připraveno sedm posledních pohrom, a řekl mi: „Pojď, ukážu ti nevěstu, choť*

Beránkovu.“ 10Ve vytržení ducha mě vyvedl na velikou a vysokou horu a ukázal mi **svaté město Jeruzalém, jak sestupuje z nebe od Boha, 11zářící Boží slávou; jeho jas jako nejdražší drahokam a jako průzračný křišťál.** 12Město mělo mohutné a vysoké hradby, dvanať bran střežených dvanať andělů a na branách napsaná jména dvanať pokolení synů Izraele.13Tři brány byly na východ, tři brány na sever, tři brány na jih a tři brány na západ.14A hradby města byly postaveny na dvanať základních kamenech a na nich bylo dvanať jmen dvanať apoštolů Beránkových.15Ten, který se mnou mluvil, měl zlatou míru, aby změřil město i jeho brány a hradby. 16Město je vystaveno do čtverce: jeho délka je stejná jako šířka. Změřil to město, a bylo to dvanať tisíc měř. Jeho délka, šířka i výška jsou stejné.17Změřil i hradbu, a bylo to sto čtyřicet čtyři loket lidskou mírou, kterou použil anděl.18Hradby jsou postaveny z jaspisu a město je z ryzího zlata, zářícího jako křišťál. 19Základy hradeb toho města jsou samý drahokam: první základní kámen je jaspis, druhý safír, třetí chalcedon, čtvrtý smaragd, 20pátý sardonyx, šestý karneol, sedmý chrysolit, osmý beryl, devátý topas, desátý chrysopras, jedenáctý hyacint a dvanať ametyst. 21A dvanať bran je z dvanať perel, každá z jediné perly. A náměstí toho města je z ryzího zlata jako z průzračného křišťálu. 22Avšak chrám jsem v něm nespatriil: Jeho **chrámem je Pán Bůh všemohoucí a Beránek**.23**To město nepotřebuje ani slunce ani měsíc, aby mělo světlo: září nad ním sláva Boží a jeho světlem je Beránek.** 24**Národy budou žít v jeho světle; králové světa mu odevzdají svou slávu.**25**Jeho brány zůstanou otevřeny, protože stále trvá den, a noci tam už nebude.** 26**V něm se shromáždí sláva i čest národů.** 27**A nevstoupí tam nic nesvatého ani ten, kdo se rouhá a lže, nýbrž jen ti, kdo jsou zapsáni v Beránkově knize života.**

Kapitola 22 pokračuje 1A ukázal mi **řeku živé vody**, čiré jako křišťál, která vyvěrala u trůnu Božího a Beránkova. 2Uprostřed města na náměstí, z obou stran řeky, bylo **stromový života nesoucí ovoce dvanaťkrát do roka**; každý měsíc dozrává na něm ovoce a jeho listí má léčivou moc pro všechny národy. 3A **nebude tam nic prokletého**. Bude tam trůn Boží a Beránkův; jeho služebníci mu budou sloužit, 4budou hledět na jeho tvář a na čele ponosou jeho jméno. 5Noci tam již nebude a nebudou potřebovat světlo lampy ani světlo slunce, neboť Pán Bůh bude jejich světlem a budou s ním kralovat na věky věků. Amir v jednom ze svých učení vyprávěl skutečnou událost postavenou na tom, že řeka života poteče do Mrtvého moře, které se stane mořem živým, plným hemžících se ryb. Před pár lety dorazili křesťané do místně příslušného úřadu a požadovali povolení k rybolovu v Mrtvém moři. Úředníci

si klepali na čelo. Ale křesťané to mysleli vážně. O to více si úředníci klepali na čelo....Předpokládám, že povolenku nedostali, a asi je to nepřekvapilo. Zaručeně však zanechali hlubokou stopu ve všech zúčastněných, a kdo ví, třeba vyvolali otázky a touhu najít odpověď, a tak vlastně zaseli Boží slovo. A to je hlavní úkol každého následovníka Ježíše Krista. Zasévat dobrou zprávu. Evangelizovat. Bůh se postará o zbytek. Dostala jsem se do úplného ZÁVĚRU celé Bible i poslední kapitoly knihy Zjevení Janovo. Beránek posílá svým věrným vzkaz: „**Hle, přijdu brzy. Blaze tomu, kdo se drží proroctví této knihy.**“ (verš 7). „**A Duch a Nevěsta praví: „Přijď!“**“ (verš 17). Nevěstou se rozumí církev.

Zjevení 22:6-21 6A řekl mi: „Tato slova jsou věrná a pravá; Pán, Bůh dávající Ducha prorokům, poslal svého anděla, aby oznámil svým služebníkům, co se má brzo stát: **7Hle, přijdu brzo. Blaze tomu, kdo se drží proroctví této knihy.**“ 8To jsem slyšel a viděl já, Jan. A když jsem to uslyšel a spatřil, padl jsem na kolena k nohám anděla, který mi to oznamoval. 9Ale on mi řekl: „Střez se toho! Jsem jen služebník jako ty a tvoji bratři proroci a ti, kdo se drží slov této knihy. Před Bohem poklekni!“ 10A řekl mi: „Nezapečeťuj knihu se slovy tohoto proroctví: čas je blízko. 11Kdo křivdí, ať křivdí dál, kdo je pošpiněn, ať zůstane ve špíně – kdo je spravedlivý, ať zůstane spravedlivý, kdo je svatý, ať setrvá ve svatosti. 12Hle, přijdu brzo, a má odplata se mnou; odplatím každému podle toho, jak jednal. 13Já jsem Alfa i Omega, první i poslední, počátek i konec. 14Blaze těm, kdo si vyprali roucha, a tak mají přístup ke stromu života i do bran města. 15Venku zůstanou nečistí, zaklínači, smilníci, vrahové, modláři – každý, kdo si libuje ve lži. 16Já, Ježíš, posílám svého posla, aby vám to dosvědčil po všech církvích. Já jsem potomek z rodu Davidova, jasná hvězda jitřní.“ 17A Duch i nevěsta praví: „Přijď!“ A kdokoli to slyší, ať řekne: „Přijď!“ Kdo žízní, ať přistoupí; kdo touží, ať zadarmo nabere vody života. 18Já dosvědčuji každému, kdo slyší slova proroctví této knihy: Kdo k nim něco přidá, tomu přidá Bůh ran popsanych v této knize. 19A jestliže kdo ubere ze slov knihy tohoto proroctví, tomu Bůh odejme podíl na stromu života a místo ve svatém městě, jak se o nich píše v této knize. 20Ten, od něhož je to svědectví, praví: „**Ano, přijdu brzo.**“ Amen, přijď, Pane Ježíši! 21Milost Pána Ježíše se všemi.

3. KAPITOLA - EVANGELIKÁLOVÉ A IZRAEL

Stát Izrael byl založen 14.5.1948. Před 75 lety, 29.11.1947 přijala Organizace spojených národů (OSN) plán rozdělení, který vyzýval k vytvoření DVOU států: Židovského a arabského. Věnujme pozornost dvěma věcem. Sát pro Židy byl charakterizován jako židovský a pro Arabů jako arabský. Není tu ani zmínka po označení Palestina, protože toto označení pochází z doby Říše římské a označuje území, a ne skupinu lidí. Palestinci v dnešní době odmítají obojí. Nechtějí, aby byl Stát Izrael definován jako židovský, a nechtějí, aby se jejich stát označoval jako arabský, ale jako palestinský. Jejich plány nejsou v souladu s plánem OSN. A konečně, tato rezoluce Generálního shromáždění OSN byla jen deklaratorní, nebyla právně závazná. Právně závazné ustanovení, že Židé mají právo na své území pochází z konference Ligy národů v San Remu z roku 1920, která přijala Balfourovu deklaraci, jež slíbila Židům Židovskou domovinu v místě, které se tehdy (v roce 1917) jmenovalo Palestina – což je území dnešního státu Izrael a Jordánska. Rozhodnutí Ligy národů přijmout rozhodnutí konference v San Remu je stále platné, neboť OSN, která byla založená v roce 1945, přijala všechny předchozí rezoluce jako automaticky platné a účinné.

Pokud začínám vznikem Státu Izrael, začínám OD KONCE. Od konce čeho? Úsilí pietistů, puritánů a evangelikálů, kteří v průběhu dějin od 16. století pochopili, že Bůh s židy neskonal, že teologie substituce neboli náhrady, kdy se církve prohlásila za Boží lid namísto židů, je přinejmenším nepravda, pochopili nezastupitelnou roli židů v dějinách spásy. Pochopili, že jednou z nezastupitelných podmínek druhého příchodu Ježíše Krista na zem je shromáždění židů po téměř dvou tisících letech v diaspoře zpět v Zaslíbené zemi.

Ve Starém zákoně jsou lidé Izrael někdy označováni jako fíky na fíkovníku (**Ozeáš 9:10** *10Jak hrozny na poušti našel jsem Izraele, jak první plody fíkovníku, ty nejranější, spatřil jsem vaše otce. Oni však odešli za Baal-peórem, zasvětili se té ohavě a stali se ohyzdami jako jejich miláček. Jeremjáš 24* (celá kapitola) nebo jako fíkovník, který nenese žádné plody (**Jeremiáš 8:13** „*Sklidím je nadobro, je výrok Hospodinův, na vinné révě nezbudou žádné hrozny, na fíkovníku žádné fíky, jen zvadlé listí. Pustím na ně ty, kdo se přes ně přeženou.*“). Proto se v Matoušově evangeliu (24:32-35) píše, že generace, která uvidí znovuzrození fíkovníku, je NAŠE generace, která prožívá znovuzrození národa Izrael zpět v jeho zemi. **Matouš 24:32-35**

32Od fíkovníku si vezměte poučení: Když už jeho větev raší a vyráží listí, víte, že je léto blízko. 33Tak i vy, až toto všecko uvidíte, vězte, že ten čas je blízko, přede dveřmi. 34Amen, pravím vám, že nepomine toto pokolení, než se to všechno stane. 35Nebe a země pominou, ale má slova nepominou. Jak jsem již v první kapitole citovala vyučování Sergeje Miháľa, evangelikálové považují vznik státu Izrael za jednoznačné znamení blízkého druhého příchodu Ježíše Krista na zem, považují druhý příchod tak blízko, že generace, která zažila vznik Státu Izrael, nepomine (nezemře), než On přijde, jinak řečeno, zažije druhý příchod Ježíše Krista.

Znovuobjevení role židů v dějinách spásy vedlo od 16. století jednak k postupné změně postojů takto zmíněných křesťanů k židům v průběhu staletí, jednak vedlo k podpoře jejich návratu do Zaslíbené země (židovský a křesťanský sionismus 19. a 20. století) a v neposlední řadě přispělo k tomu, že mnoho židů přijalo Ježíše Krista jako svého Pána a Spasitele (mesiánský judaismus).

Následující kapitola je o cestě, která začíná znovu pochopením role židů v dějinách spásy až po vznik Státu Izrael.

3.1. Zrození evangelikálů

V této kapitole budu více zohledňovat historický pohled na vývoj evangelikálního hnutí, proto ve stručnosti zopakují některé body, kterým jsem se věnovala v první kapitole.

Kořen přístupu evangelikálního hnutí k židovsko-křesťanským vztahům a k úloze židů v dějinách spásy sahá až k prvotní církvi v prvním století. Evangelikální hnutí samotné, jehož jednou z hlavních charakteristik je změna pohledu na židy, vzniká koncem 16. a na počátku 17. století. Nositeli evangelikálního hnutí jsou protestantská reformační uskupení, která vycházejí ze tří „SOLA“ Martina Luthera: „Sola Gracia. Sola Scriptura. Sola Fidae“. Sola Gracia znamená, že křesťané jsou spaseni z Boží milosti (člověk si spásu ničím nezasloužil, ani jí nemůže dosáhnout skutky, je to dar od Boha). Sola Fidae (člověk je spasen vírou, ne skutky, víra však skutky plodí, víra bez skutků je mrtvá). Sola Scriptura (doslovné čtení Bible). Bible byla protestanty nově překládána do národních jazyků (a to z původních jazyků – hebrejštiny a řečtiny, nikoliv již z latinského překladu – Vulgata). Protestanté vyhlásili Bibli samotnou jako autoritu, naopak protestanté popřeli autoritu tradice a instituce, jak bylo nastaveno až do té doby katolickou církví. Protestanté dále opustili katolické uctívání Marie a všech svatých a

zavedli další „SOLA“ a to Sola Jesus. Cesta k Bohu Otci vede *jedině* skrze Ježíše, uctívání kohokoliv jiného (a to včetně Marie a svatých) je protestanty považováno za modlářství. Protestanté vyřadili téměř veškerou ikonografii a kněžská roucha. Z římsko-katolického pojetí eucharistie – Večeře Páně, které stojí na skutečné přeměně vína a chleba v tělo a krev Kristovu, učinili *symbolický* akt. Protestanté opustili katolický kněžský systém, kde kněz je *prostředníkem* mezi člověkem a Kristem, a narovnali vztah k Bohu Otci tak, jak jej vyčetli v Bibli, tedy *jediným* prostředníkem vztahu člověka a Boha je Ježíš sám. Postupně do 18. století *sjednotili knihy Starého zákona tak, že odpovídal struktuře židovského Tanachu* (vyřadili některé knihy, např. Judit, Makabejských), a tak byl vytvořen *společný* svatý text. Všechny tyto počiny vedly k tomu, že byly vytvořeny předpoklady k přátelštější komunikaci se židy.

Bohužel samotný proces přátelštějšího chování se vůči židům postupoval pomalu. Evropa byla doslova zanesena středověkými stereotypy západního křesťanstva vůči židům, které se z myslí lidí odstraňovaly pomalu. Na židy bylo pohlíženo jako na chamtivce, zbabělce, lichváře, nebezpečné ďábelské bytosti.

V katolické církvi dominovala tzv. *teologie náhrady (teologie substitute)*, kterou převzali i četní protestanté. Teologie substitute znamená, že církev nahradila v Božích očích Izrael, že církev se stala dědičkou Božích zaslíbení. Byli to však protestanté, kteří zejména díky *doslovnému čtení Bible*, bylo umožněno i novými překlady do národních jazyků z jazyků původních, získávali k židům nový postoj, začali pohlížet *na židy své generace* jako na „dědice smlouvy mezi Bohem a Izraelem a jako na objekt biblických proroctví a znovuvytvoření Království Davidova v zemi Izrael“ (1) Tito reformátoři se pak stali předobrazem pozdějších evangelikálů.

Koho lze považovat za předchůdce evangelikálů? *Reformované, pietisty a puritány*. Od nich evangelikálové převzali směs protichůdných pocitů křesťanů vůči židům, které ve své rozporuplnosti přetrvaly do 20. století. Na jedné straně hněv a výtky, že židé svým nepřijetím Krista zastavili dějiny spásy lidstva. Na druhé straně úcta a naděje na národní znovuzrození židů. Přes zmíněnou rozpolcenost je třeba jasně říct, že pro protestanty a jejich porozumění vlastnímu pohledu na křesťanství je DEFINICE ROLE A MÍSTA ŽIDŮ V BOŽÍM PLÁNU PRO LIDTSVO ZÁSADNÍ (2). Židé a protestanté moc dobře znali mínění druhé strany, a tak mohli nově nadefinovat postoje vůči sobě navzájem a ovlivnit následně vlastní komunity.

3.1.1. Předchůdci evangelikálů – reformovaní, pietisté a puritáni.

Martin Luther, reformovaní a židé.

Průkopníkem nového postoje vůči židům byl Martin Luther (1483-1546). Evangelikálové se při novém vytváření vztahů k židům vrací až k Lutherovi. Luther na počátku své dráhy s židy hodně komunikoval a věřil, že židé se stanou součástí protestantské rodiny. Četl List Římanům a v něm Pavlovu zvěst, že židé budou spaseni. Luther se domníval, že v přijetí Krista zabránila židům církev a její postoje. Nabyl přesvědčení, že reformace tuto bariéru odstranila tím, že se vrátila k základům prvotní církve. Dalšímu významnému kroku k normalizaci vztahů měla dle Luthera posloužit skutečnost, že hebrejská Bible byla přijata jako autorita do celého biblického kánonu. Tím dle Luthera padly pro židy veškeré překážky k přijetí Ježíše jako svého Spasitele. Ale to se Martin Luther hluboce mýlil. Židé pozorovali dění v protestantské odnoži křesťanství, vyhodnocovali jej jako bližší vůči judaismu, dokonce v něm viděli, že z něj byly odstraněny některé prvky, které židé považovali za pohanské. **ALE KE KŘESŤANSTVÍ NEKONVERTOVALI.** To Martina Luthera zklamalo, a to do té míry, že naprosto změnil k židům vztah, stal se naprosto nepřátelským, a to po zbytek celého svého života. Začal kopírovat stereotypy celé křesťanské středověké Evropy. Nutno říct, že pietisté i evangelikálové s těmito zažitými negativními postoji vůči židům měli problém také, ale pro evangelikální hnutí bude do budoucna charakteristické, že půjdou ve vztahu k židům ve šlépějích MLADÉHO MARTINA LUTHERA, budou jako mladý Luther zklamáváni postojem židů, ale nakonec tento přístup přinese ovoce, i když možná pro protestanty nečekané.

Změněný vztah protestantů k židům vedl k jinému problému. Evangelikálové kromě Luthera navazovali i na další reformované. Jeden z jejich představitelů Andreas Osiander (1498-1552) psal traktáty proti středověkým mýtům, že židé vraždí křesťanské děti a používají jejich krev pro rituální účely. Protestanté, kteří se vůči těmto pověrám vymezovali, dostali nálepku, že „judaizují křesťanství“. Tato nálepka padne i na budoucí evangelikály a oni se s ní budou muset vypořádávat.

Reformovaným se nepodaří odstranit zažitou *teologii substituce (náhrady)* rychle. Podle této teologie Izrael přestává být Božím lidem a dědicem smlouvy mezi Bohem a Izraelem se stává církev, která v této roli nahrazuje Izrael. Židé jsou vylučováni proto, že nepřijali Ježíše za svého

Pána a Spasitele, a že stále praktikují dodržování *micvot* (skutky), místo aby přijali oběť Ježíše na kříži, kterou bylo vykoupeno lidstvo z hříchu. Lidstvo může být vysvobozeno a spaseno pouze skrze víru v Ježíše Krista. A pro židy to platí také. Protestanti razili zásadu, že židé budou vykoupeni a spaseni pouze přijetím Ježíše za svého Pána a Spasitele a také se stanou součástí církve. *Jaký je přístup evangelikálů? Odmítají teologii náhrady, ale souhlasí s tím, že plnění micvot ztratilo oběť Krista svůj význam, a že jedinou cestou ke spasení židů je přijetí Krista jako svého Pána a Spasitele.*

Jak ovlivnili evangelikály *reformovaní*? A kdo jsou nejvýznamnější reformovaní? *Huldrych Zwingli (1484-1531), Jan Kalvín (1509-1564), Theodor Beza (1519-1605)* a další. Evangelikály ovlivnili uctivějším postojem k židům, uctivějším postojem ke Starému zákonu (co do významu ho považovali za rovný s Novým zákonem). Ponořili se do studia hebrejské Bible, a v důsledku toho změnili postoj k roli židů v historii.

Nejvýznamnější vliv měl Jan Kalvín. Studoval hebrejskou Bibli, psal komentáře k biblickým zákonům, zejména však k žalmům s mesiánskou tematikou. Stejně jako Luther se ve vztahu k židům zmítal mezi jejich přijetím a odmítnutím, mezi zlobou a sympatiemi. Co je však důležité, Kalvín dospěl k poznání, že všude tam, kde Bible mluví o HŘÍŠNOSTI ŽIDŮ, má na mysli HŘÍŠNOST **VŠECH** LIDÍ. NEJEN ŽIDÉ, ALE VEŠKERÉ LIDTSVO STOJÍ PŘED BOHEM VINNO. „Kalvín varuje, že to, co postihlo židy, se může stát křesťanům. NA ROZDÍL OD LUTHERA, který věřil, že role židů, coby skupiny oddělené od křesťanů, SKONČILA, „**KALVÍN VĚŘIL, ŽE AČKOLIV BŮH SE STÁLE NA ŽIDY HNĚVÁ, ŽIDÉ POŘÁD MOHOU BÝT SPASENI JAKO NÁROD. TATO MYŠLENKA SE STANE ÚHELNÝM KAMENEM POSTOJE EVANGELIKÁLŮ.**“ (3)

Reformní křesťané postupně do 17. století přijali postoj, že *Bůh s židy neskončil, že židé jsou stále dědici a pokračovateli biblického Izraele a jsou předurčeni hrát zásadní roli v Božím plánu spasení.* Tato změna postoje reformovaných křesťanů postupně zlepšovala vztahy mezi židy a křesťany v celé společnosti. Reformovaná teologie, která se zakořenila zejména v Anglii, Holandsku, Francii Švýcarsku a Novém světě přinesla židům naději na národní obnovu, a ovšem také na konverzi ke křesťanství. Reformovaní teologové se na židy začali dívat jako na Vyvolený národ.

Puritáni a židé

Vztah evangelikálů k židům také silně ovlivní vztah, jaký k židům měli puritáni.

V 16. století probíhá v Anglii reformace, jejíž myšlenky způsobí nový pohled na židy. Židé byli z Anglie vyhnáni v roce 1290. I přes jejich několikasetletou nepřítomnost na území Anglie vůči nim ve společnosti přetrvávaly negativní postoje. Anglické protestanty zásadním způsobem ovlivnil překlad Bible do „lidové“ angličtiny, který zpětně ovlivnil i anglický jazyk samotný. Reformovaní a puritáni se zajímají o eschatologické motivy. Někteří považovali Anglii za Izrael a věřili, že Jeruzalém bude vybudován v Anglii. Jiní podporovali myšlenku návratu židů do Palestiny. Jiní považovali konverzi židů ke křesťanství a jejich návrat do Palestiny za nutnou podmínku druhého návratu Ježíše Krista a jeho vlády v Tisíciletém království. Tento názor vyjádřil Increase Mather, bostonský pastor ve své knize „The Mystery of Israel's Salvation“ (volně přeloženo jako „Tajemství spasení Izraele“), jeho názory převzal John Davenport (kongregační ministr) a William Hooke (sloužil jako kaplan Olivera Cromwella). TEOLOGIE ANGLICKÉ REFORMACE stejně jako VNÍMÁNÍ ŽIDŮ PURITÁNY BUDE MÍT SILNÝ VLIV NA EVANGELIKÁLY.

Hlasy puritánů nabraly na síle, když vypukla v roce 1642 občanská válka, hlas puritánů ještě zesílil, zvláště v jejich eschatologických představách, kde návrat židů do Palestiny a jejich konverze byla zásadní pro návrat Krista na zem. Puritáni proto požadovali zrušení zákona, který vyhnal židy v roce 1290 z Anglie, a požadovali možnost jejich návratu do Anglie. Opírali se při tom o **Deutoronimum 28:64**: *Hospodin tě rozptýlí mezi všechny národy z jednoho konce země až na druhý a budeš tam sloužit jiným bohům, které jsi neznal ty ani tvoji otcové, dřevu a kameni.*

Zastánci návratu židů si tento verš vysvětlovali různě:

- Aby mohl Mesiáš přijít, židé musí být rozptýleni do všech koutů země včetně Anglie.
- Návratem židů do Anglie se zvyšuje možnost jejich konverze ke křesťanství.
- Někteří dokonce tvrdili, že Anglie by měla židy naložit na lodě a do Palestiny je sama dopravit.

V prosinci 1655 svolal Oliver Cromwell ve své funkci Lorda protektora tzv. Whitehall konferenci, kde se znovu probírala všechna pro a proti ohledně návratu židů do Anglie.

Výsledkem konference sice nebylo rozhodnutí umožňující židům volné přistěhovalectví do Anglie, ale konference potvrdila, ŽE NENÍ ŽÁDNÝ PRÁVNÍ DŮVOD, KTERÝ BY TOMU BRÁNIL. Cromwell v podstatě povolil židům, aby se v Anglii usazovali.

Pietisté a židé

Vztah evangelikálů k židům také silně ovlivní vztah, jaký k židům měli pietisté.

Milennialistické naděje v Anglii a v koloniích ztrácejí na síle v průběhu 18. století. Někteří teologové, jako např. Jonathan Edwards, představitel první velké probuzenecké vlny, přišel s konceptem, jehož pilířem je, že Ježíš přijde na zem až poté, co si lidé vybudují království na zemi sami, a to skrze lidskou dokonalost. Také věřili, že židé před Jeho příchodem konvertují ke křesťanství.

Avšak na přelomu 17. a 18. století přichází PIETISMUS s novým pohledem na židy, který silně ovlivní evangelikální hnutí, a to zejména jedna z jeho odnoží, která se objeví v 17. století ve středním Německu. Pietisté mají potřebu žít jak na osobní, tak komunální úrovni angažovaným křesťanským životem, číst Bibli doslova a účastnit se evangelizace na mezinárodní úrovni. Mesiánsky orientovaní pietisté byli přesvědčeni o tom, že židé jako vyvolený lid budou opětovně hrát ústřední roli v plánu božího spasení. Stejně jako puritáni i pietisté považují konverzi židů ke křesťanství za základní krok směrem k mesiánskému času.

Mezi protestanty byli pietisté prvními misionáři mezi židy. A stali se tak vzorem pro evangelikály. V pruském Halle, v centru německého pietismu, byl založen institut s názvem INSTITUTUM JUDAICUM, misie k židům. Institut vznikl pod vedením Johanna Callenberga (1694-1760). Martin Luther založil již dříve dům v Hamburku s cílem pomáhat židovským konvertitům. Pietisté byli první, kteří takto institucionalizovali úsilí konvertovat židy, vytvořili pro evangelizaci mezi židy systém. Generace budoucích evangelikálů bude přejímat při svých misích k židům způsoby a literaturu pietistů.

Institutum Judaicum připravoval svoje misionáře důkladně. Misionáři měli znalosti židovské kultury, židovských jazyků. Institut měl obrovskou knihovnu s židovskou tematikou. Vydával knihy určené židovskému čtenářstvu, které měly rozsévat křesťanství mezi židy, na druhou stranu vydával knihy pro křesťany, které jim přibližovaly židy a judaismus. Mállokterí křesťané si uvědomovali, že židovství je uvnitř velmi diverzifikovaná skupina. Křesťané té doby považovali židy za jednolitou skupinu zamrzlou jako celek v určitém čase. Navíc panoval

předsudek, že židé jsou majetní, takže se nikdo o jejich životní podmínky nestaral. Tyto předsudky trvaly až do 20. století. Pietisté jako první misionáři mezi židy zjišťovali, jaká je skutečnost života židů, a nacházeli bídu. Pietisté začali nabízet židům charitativní pomoc, a to jim umožňovalo vhléd do jejich kultury. Jménem institutu židovské komunity navštěvovali, a to jim umožňovalo židy více poznávat. Na druhou stranu se pietističtí misionáři chovali nevhodně, vstupovali na židovská svatá a veřejná místa v době, kdy probíhala jejich shromáždění (včetně synagog), bušily jim na dveře a chovali se agresivně, diskutovali s nimi ohledně vhodnosti četby biblických textů, o tom, zda Mesiáš už jednou přišel či nikoliv. Bohužel i tyto nevhodné metody evangelikálové převzali.

Institutum Judaicum vydal v letech 1733–1748 katalog všech misionářských prací (způsob života židů, jejich kultura, jazyk, způsob přístupu k židům atd). Katalog byl kvůli velkému zájmu jednotlivců i institucionalizovaných protestantských skupin, pietistů i rodičích se evangelikálů velmi populární. Jednou z prací v katalogu byl i Manuál ke studiu jidiš. Křesťané už takovéto manuály v minulosti vydali, ale šlo o obchodní manuály. Tento nový manuál měl poprvé jiný důvod. Měl pomáhat k evangelizaci mezi židy. V roce 1698 založil pietisté Univerzitu v Halle. Ta jako první v historii nabízela kurzy v jidiš. Výuku jidiš evangelikálové také od pietistů převzali, byli to právě oni, kteří výuku jidiš šířili v anglo-americkém světě. Na konci 20. století se výuka jidiš dostala do osnov sekulárních a liberálních středních škol.

Zmíněný katalog také obsahoval knihy určené pro židy, psané v židovských jazycích, např. Epištola Římanům, Epištola židům, další kniha v aramejštině (s hebrejskými písmeny), a 47 knih v německo-židovském dialektu, kterým židé v 18. století v Německu mluvili. „Pět knih Mojžíšových“ – kniha popisuje křesťanský pohled na tento text a jeho úlohu. Další kniha byla kompilace textu Daniela a Ezechiela. Tento výběr byl úmyslný, protože oba proroci hovoří do eschatologických vizí protestantů. Ti se snažili židy přesvědčit, že Mesiáš už přišel, a má přijít podruhé. Pietisté, a později v tom budou pokračovat i evangelikálové, věřili, že právě tyto texty o tom židy přesvědčí. Protestanti také s židy chtěli mluvit o Trojici, christologii. Publikace podporovaly protestantismus, eschatologické nastavení, a měly přesvědčit židy o jejich bezpečné a slavné budoucnosti. Vyšla i publikace o Gogu a Magogovi, toto téma zapadá do eschatologických představ o bitvách v posledních časech. Mezi knihami v německo-židovském dialektu byly texty o „Bezbožnosti Talmudu“ a Augsburská konfese.

Pietisté se snažili židy pochopit a přiblížit se jim. Ale zároveň hluboce vězeli ve všech evropských středověkých stereotypech vůči židům. Přesto „jejich pojetí, které považuje židy za Boží první volbu, kteří byli na omezenou dobu odstaveni stranou“, způsobilo, že pohled pietistů na židy je daleko uctivější, než spatřujeme u dalších křesťanů. (4). Tuto směs postojů převezmou i evangelikálové.

3.1.2. Evangelikálové přicházejí na scénu

Evangelikální hnutí se zrodilo v anglicky mluvících zemích ve 2. polovině 18. a na počátku 19. století. Jak jsem již zmínila, svoje kořeny má v puritánství 17. století a v pietismu 17. a 18. století a v americkém obrozeneckém hnutí počátku 19. století. Hnutí evangelikálů není jednotné, ale lze v něm najít společné principy, které zastávali i pietisté, cituji (5):

- Příslušenství k církvi nedělá z člověka křesťana.
- Silná a hluboká oddanost šíření evangelia je zásadní.
- Zdůrazňovali pravdu křesťanských svatých Písem a vnímali je jako zprávu Boha lidstvu, obhajovali doslovné čtení Bible stojící v protikladu k výkladům (exegezím), které zpochybňují původ a přesnost biblických textů.
- Chápali mesiánskou víru a biblická proroctví jako důkaz vedoucí k obnovení Izraele v zemi předků.
- Misie je vhodný prostředek a odpovídající institucionální struktura, která vyjadřuje jejich zájem a angažovanost ve vztahu k židům.

Vzhledem k tomu, že hnutí pietistů v Německu a ve Skandinávii a jejich mileniální víra a vztah k židům jako k dědicům a následovníkům historického Izraele je malé ve srovnání s hnutím evangelikálů v anglicky mluvícím světě, historikové se více věnují anglicky mluvícímu hnutí. Obdobně i **hnutí KŘESŤANSKÉHO SIONISMU** (hnutí, v jehož rámci podporují křesťané – pietisté i evangelikálové – návrat židů do Palestiny) mělo větší sociální dopad v anglicky mluvícím prostředí než v Německu a ve Skandinávii.

3.2. Zrod premileniálního dispenzacionalismu

V první polovině 19. století roste vliv evangelikálů zejména v Anglii a Americe. Napoleonské války a průmyslová revoluce přispěly k eschatologickým očekáváním druhého příchodu Ježíše

Krista, protože se staly pro mnoho lidí znameními poslední doby. Zároveň se pietisté a evangelikálové začínají lišit v interpretaci posledních časů (tzv. eschatologická exegeze).

3.2.1. Historický premilenialismus

V 18. a 19. století převažoval PREMILENIALISMUS HISTROCKÝ, postavený na jasném výpočtu data návratu Ježíše na zem. Jeho následovníci srovnávali pasáže z Bible se současnou situací ve světě, Napoleonské války, vyhnání papeže z Říma v roce 1789 a průmyslovou revoluci považovali za jasný znak posledních časů a stanovovali přesné datum druhého příchodu Ježíše Krista na zemi. Ten se samozřejmě neuskutečnil, a to vedlo k velkému rozčarování, depresi a skepsi.

Historický premilenialismus našel živnou půdu v Americe, která se stala v 19. století CENTREM zájmů evangelikálů o židy, i v Británii, kde se stal vůdcem evangelikálního hnutí hrabě ze Shaftesbury, sedmý v pořadí, a ten prosazoval:

- Návrat židů do Palestiny a tam vytvořit Židovské společenství (Jewish Commowearth)
- Současně evangelizovat židy.
- Vytvářet centra vzájemného poznávání.

3.2.2. Premileniání dispenzacionalismus

A je to právě popsaná atmosféra v Británii, která dá tamtéž vzniknout novému eschatologickému směru, který dostane název **DISPENZACIONALISMUS**, vznikne v letech **1820–1830 v Plymouth Brethren**, kde vytvoří skupina vzdělaných evangelikálů tuto novou školu chápání mesiánských časů. Tito evangelikálové očekávali, že k prvním událostem apokalypsy dojde okamžitě, ale NE v přesně stanoveném čase v blízké budoucnosti. Proto se této skupině evangelikálů začalo říkat FUTURISTÉ. Již zmíněný DISPENZACIONALISMUS se stane nejvýznamnější futuristickou školou. Jak přišel tento směr ke svému názvu? Dispenzacionalisté se domnívají, že historie je rozdělena do několika odlišných období a že Bůh má v každém období s lidmi jiný záměr. Dispenzacionalismus se tedy narodil v Británii, ale větší podporu získal u amerických evangelikálů, kteří si v době po občanské válce začali říkat DISPENZACIONÁLNÍ PREMILENIALISTÉ. Přijetí dispenzacionalistické mesiánské víry jako

filosofie historie i biblického kriticismu způsobilo OBROVSKÝ NÁRŮST zájmu evangelikálů v Americe o židy, jejich osud, o možnost jejich konverze ke křesťanství, a jejich návrat jako národa do Palestiny,

I zastánci historického premilenialismu považovali židy za dědice a pokračovatele biblického Izraele, ne však všichni. DISPENZACIONALISTÉ SI VŠAK BYLI JISTI nezbytností role židů v dějinách spásy a v naplnění mesiánských vizí. Proto jednoznačně podporovali návrat židů do Palestiny, protože tento návrat považovali za základní podmínku Kristova druhého příchodu. Následující jména reprezentují zastánce okamžitého návratu židů do Palestiny a také podporovatele misionářské práce mezi židy. Patří sem: William Blackstone, Arno Gaebelein, Reuben Torrey, William B. Riley, James Gray. Ti ve svých knihách propagovali OČEKÁVÁNÍ OKAMŽITÉHO DRUHEHO PŘÍCHODU JEŽÍŠE KRISTA, ABY ZAHÁJIL KRÁLOVSTVÍ BOŽÍ NA ZEMI, A VÍRU, ŽE ŽIDÉ ROZPOZNAJÍ JEŽÍŠE JAKO PRAVÉHO MESIÁŠE, A TÍM BUDE OBNOVENA JEJICH POZICE PRVNÍHO A VYVOLENÉHO BOŽÍHO LIDU V TISÍCILETÉM KRÁLOVSTVÍ. (6)

Modernismus a fundamentalismus. Vznik mezináboženského dialogu.

KONZERVATIVNÍ EVANGELIKÁLOVÉ, LIBERÁLNÍ PROTESTANTÉ A ŽIDÉ

Konec 19. a počátek 20. století s sebou přináší vedle již zmíněných premileniálně orientovaných křesťanů další myšlenkové proudy a hnutí. Jako MODERNIMUS a FUNDAMENTALIMUS. Oba tyto proudy evangelikální hnutí rozdělávaly. Po dlouhá desetiletí byl FUNDAMENTALISMUS téměř synonymem KONZERVATIVNÍHO EVANGELIKALISMU. Konzervativní evangelikálové trvali na dodržování *FUNDAMENTŮ VÍRY*: Sem patří že „*nikdo, kdo není znovuzrozený, nemůže vstoupit do Božího království*“. Také kladli „*důraz na evangelizaci a víru v návrat židů do Palestiny*“. (7) Veřejné mínění začalo považovat fundamentalistické myšlenky za antimodernistické, fundamentalisté se tedy stáhli, i když pokračovali v evangelizaci. Vývoj vedl ke zrodu mírnější formy konzervativního evangelikalismu (v letech 1950-1970), který zasáhl široké spektrum společnosti. Přesto rozdělení společnosti LIBERALOVÉ versus EVANGELIKÁLOVÉ trvá.

LIBERÁLOVÉ zastávají jiné zásady než evangelikálové. Považují se za DĚTI osvícenství a progresivních politických myšlenek. Liberální protestanté židy nepřijímali hned, odmítali platnost hebrejských příběhů, a dokonce, dle Aakova Ariela, si nebyli jisti, zda lze přijmout židy do moderní západní společnosti. (28) VÝSLEDKEM dlouhodobých liberálních diskuzí byl vznik

MEZINÁBOŽENSKÉHO DIALOGU A UZNÁNÍ JUDAISMU JAKO PLATNÉHO NÁBOŽENSTVÍ VEDLE KŘESŤANSTVÍ.

Ani evangelikálové neustáli vždy tlak společnosti ve vztahu k židům, zpochybňovali jejich schopnosti a produktivitu, schopnost integrovat se do většinové společnosti atd.

ALE – navzdory tomu, co si evangelikální premilenialisté mysleli o židech jako členech současné společnosti, **BYLI SI JISTÍ, ŽE KDYŽ SE PŘIBLÍŽÍ MESIÁNSKÝ VĚK, ŽIDÉ SE STANOU PŘÍKLADNÝMI OBČANY A ROZPOZNAJÍ KRISTA JAKO SVÉHO MESIÁŠE.** (8)

Liberálové podkopávali autenticitu a integritu Bible, kterou zastávali konzervativní evangelikálové. Dle Aakova Ariela liberální akademici zacházeli s hebrejskými příběhy jinak než se svými vlastními, což vedlo židovské učence opět do situace, kdy se museli bránit a čelit pomluvám ohledně jejich tradice a autenticity judaismu (29). Na druhou stranu židovští učenci byli otevřenější liberálním modernistickým metodám literárního kriticismu.

Přesto v posledních desetiletích 19. století evangelikální představitelé přijali DISPENSACIONÁLNÍ ESCHATOLOGICKOU VÍRU A POHLED NA SVĚT. TO OVLIVNILO JEJICH POHLED NA ŽIDY A JEJICH ROLI V BOŽÍM PLÁNU PRO MESIÁNSKOU DOBU a PŘEMĚNILO POHLED EVANGELIKÁKÁLŮ NA ŽIDY.

Podstata premilenalního dispencionalismu – mesiánská víra evangelikálů a židů

Evangelikálové ve své mesiánské víře navazují na dávnou křesťanskou eschatologickou tradici. (9) Prvotní církev běžně mluvila o apokalyptických časech a přicházejícím Království Božím na zemi. (10) Apoštolové žili v očekávání okamžitého příchodu a vlády Ježíše na zemi ihned poté, co zemřel. Tento postoj se mění ve 4. a 5. století spolu se změnou postoje Římské říše ke křesťanství. Římská říše ustanovila křesťanství jako státní náboženství. Institucionalizovala jej. Ruku v ruce s tímto rozhodnutím se začíná mít hlavní křesťanský proud **amileniální charakter**. (Hlavním představitelem tohoto směru je Augustin, biskup z Hippo). (11) *Amilenialismus je víra, že tisícileté panování Krista se nevyplní doslovně. Lidé, kteří tomu věří, se nazývají amilenialisté. Předpona "a-" v amilenialismu znamená "ne" anebo "anti". Odsud "amilenialismus" znamená "žádné milénium". Tohle je něco jiného než premilenialismus (názor, že Kristův druhý příchod bude před Jeho Tisíciletým královstvím a že Tisícileté království je doslovné tisícileté panování) a než méně přijímaný názor zvaný postmilenialismus (víra, že*

Kristus se vrátí potom, co křesťané – a ne Kristus sám – založí a vybudují tisícileté království na této zemi).

I přes převládající amilenialismus se západní křesťanství v průběhu staletí vymezovalo vůči církevní hierarchii a touha po okamžitém návratu Ježíše Krista přetrvávala. (12)

S příchodem **reformace** v 16. století opět stoupá očekávání, že mesiánská éra nastane okamžitě. Toto očekávání prostupuje jak hlavní protestantský proud s Martinem Lutherem, tak i levé „radikální“ křídlo reformace. Hnutí puritánů v Anglii a pietistů v Německu v 17. století zachvátilo premilenialistické vnímání chodu dějin lidstva. V průběhu Anglické revoluce v letech 1640 – 1650 byl očekáván okamžitý návrat Mesiáše (13) a s tím spojený obnovený zájem o židy a jejich návrat do Palestiny (Zaslíbené země). (14)

Další vlna očekávající okamžitý návrat Mesiáše dorazila do Evropy i Ameriky v 19. století s příchodem *historického premilenialismu*, který zasáhl nejen evangelikální hnutí, ale i další protestantské skupiny, které vyšly na nezávislou cestu (např. adventisté). Byla to právě Británie, kde historický premilenialismus zásadně ovlivnil postoj evangelikálů k židům, jehož důsledkem byla podpora návratu židů do Palestiny a misijní práce mezi nimi. (15)

Charles H. Spurgeon, nejvýznamnější britský evangelista 19. století, je výbornou ukázkou vlivu školy historického premilenialismu na vztah evangelikálů k židům. Spurgeon ve svých kázáních opakovaně vyjadřuje svůj názor na židy jejich historickou úlohu, případnou obnovu a vykoupení (16). Spurgeon se nemilosrdně pouštěl do „papežské“ katolické církve, kterou srovnával s Antikristem a Babylonem. Na židy pohlížel jako na historický Izrael a vyzýval křesťany, aby se chovali k židům s respektem. Židy chválil za to, že se nestali součástí katolické církve, zároveň byl přesvědčený, evangelikální protestantismus vytváří nový prostor, v němž židé budou moct přijmout Ježíše za svého Pána a Spasitele.

Cituji Spurgeona (30): „Nechť opravdová křesťanská církev myslí na žida s láskou, respektem, opravdovostí, ať mu představuje skutečné evangelium. Ať odstraní všechny pověry a postaví před něj jediného milosrdného Boha Trojice v Jeho božské jednotě. A ten den ještě přijde, první misionáři, kteří přišli k nám, a pak byli daleko, se znovu shromáždí. Do té doby se plná sláva církve nemůže nikdy přijít. Nechť vyvolenému národu není odňat jeho zvláštní podíl na jakémkoliv příslibu, které Písmo svaté o nich zaznamenalo se zvláštním pohledem na ně.“

Spurgeon se zároveň na židy hněval a tvrdil, že podmínky, v jakých žijí v exilu, jsou Božím trestem za jejich hříchy. Spurgeon, stejně jako další čelní evangelikální představitelé, byl hluboce zapojen do evangelizaci židů a jako jeden z čelních představitelů britské společnosti propagoval mezi židy evangelium. V Británii se vžil název tzv. „Nesouhlasné církve“, kam patřili i baptisté, pro církve, které pochopily, že nemohou při evangelizaci židů počítat s etablovanou Anglikánskou církví. Spurgeon považoval obnovení židů za základní předpoklad ke zhmotnění Božího království na zemi. (17) Jak říká ve svém kázání: „Neboť až budou židé obnoveni, bude shromážděna plnost pohanů, a jakmile se navrátí, přijde Ježíš z Olivetské hory, aby slavně vládl se svými židovskými předky“. (18)

3.2.3. John Nelson Darby – Definice dispenzacionalismu

Jak jsem již uvedla výše, po historickém premilenialismu se na počátku 19. století rodí nová škola mesiánských očekávání, která bude široce přijímaná nejen v Americe, ale i jinde ve světě, tzv. **dispenzacionalismus**. Tato škola silně ovlivní postoj evangelikálů k židům. (19) Texty, které zpracovávají eschatologické křesťanské doktríny dělící historii lidstva do různých období, můžeme nalézt v období raného křesťanství, v Epištole Barnabášově z přelomu 2. stol. (20) Dispenzacionalismus coby futuristický směr nabírá na síle hlavně poté, co historický premilenialismus dostal zásadní ránu v roce 1844, kdy se neuskutečnilo proroctví Williama Millera. Oba směry, historický i futuristický premilenialismus, očekávají BLÍZKÝ příchod Ježíše Krista. Historičtí se domnívají, že většina eschatologických událostí nastala v minulosti, futurističtí, že mesianistické události ještě nezačaly, avšak domnívají se, že vidí znaky začínajících eschatologických událostí, které by měly brzy začít, ale ještě se nenastartovaly.

John Nelson DARBY je hlavním představitelem nového směru – dispenzacionalismu. Darby vypracoval teorii, která se stala ÚHELNÝM KAMENEM všech evangelikálů ve světě. Darby říká, že BOŽÍ CÍRKEV se skládá jen ze SKUTEČNÝCH věřících, evangelikálů a pietistických protestantů, kteří prošli VNITŘNÍ KONVERZÍ a vytvořili si OSOBNÍ VZTAH S KRISTEM. Jenom tito opravdoví věřící TVOŘÍ TĚLO KRISTOVO, které bude SPASENO a ZACHRÁNĚNO s Kristem. Darby také zavedl sborová shromáždění bez rouch, ornamentů, pěveckých sborů, hudebníků a ordinovaného kněžstva. Darby byl úspěšný evangelista v Británii i ve světě, byl členem Plymouthského bratrstva, které však kvůli věčným názorovým rozdílkám nikdy nezískalo zásadní vliv.

Dispenzacionalismus získal zásadní vliv teprve v okamžiku, kdy se rozšířil do USA.

V první a druhé kapitole jsem popisovala premileniální dispenzacionalismus tak, jak jej znám z vyučování současných kazatelů, ve druhé kapitole jsem jej argumentačně vyztužila knihou Zjevení Janovo v interpretaci Amira Tsarfati a jeho knihy „Revealing Revelation“. Na tomto místě předkládám popis teologie premileniálního dispenzacionalismu tak, jak ji definoval Darby v 19. století. YAAKOV ARIEEL ji popisuje v knize „An Unusual Relationship“ na stránkách 39-42:

„Darby popisuje FUTURISTICKO-DISPENZACIONALISTICKÝ PREMILENIALISMUS. Jde o novou teorii, která dala dispenzacionalismu jednu z hlavních charakteristik:

Tajné VYTRŽENÍ CÍRKVE, které může přijít kdykoliv. Podle této doktríny se bude příchod Ježíše na zemi uskutečňovat ve dvou fázích. V první fázi přijde na oblaku, Jeho noha se nedotkne země, a ještě nezačne Jeho spasitelská mise. Přijde si pro církvev – tělo tvořené skupinou skutečných věřících, kteří prošli vnitřním procesem obrácení a znovuzrození. Setká se s nimi v oblacích. Tito skuteční věřící, ať už živí nebo mrtví, budou okamžitě vytrženi ze země – k této události dojde těsně před tím, než na zemi vypukne APOKALYPSA. Takto bude církvev, tělo skutečných věřících, ušetřeno zmatku a skutečných útrap, kterým budou vystaveni ti, kteří zůstanou na zemi, židé i nežidé.

Ve druhé, závěrečné, fázi přijde Ježíš se svými svatými (svatí jsou ti dříve vytrženi ze země), porazí Antikrista a začne jeho Tisíciletá vláda na zemi.

Dispenzacionalismus se zásadně ZDRŽUJE stanovení jakéhokoliv konkrétního data příchodu Ježíše Krista. Říká, že k VYTRŽENÍ dojde VELMI BRZY, ale NIKDO NEVÍ KDY PŘESNĚ.

Evangelikální křesťané se liší v pohledu na to, KDY dojde k Vytržení ve vztahu k tzv. VELKÉMU SOUŽENÍ, což bude tvrdé apokalyptické období mezi touto érou a tou nadcházející. Někteří řadí Vytržení na začátek Velkého soužení, někteří doprostřed a někteří nakonec. Většina evangelikálů, kteří přijali dispenzacionální premilenialismus věří, že k Vytržení církve dojde PŘED velkým soužením. Nauku o Vytržení církve opírají dispenzacionalisté o biblický verše z Prvního listu Tesalonickým a osobních zjevení. **První list Tesalonickým 4:12-17:** *Nechceme vás, bratří, nechat v nevědomosti o údělu těch, kdo zesnuli, abyste se nermoutili jako ti, kteří nemají naději. Věříme-li, že Ježíš zemřel a vstal z mrtvých, pak také víme, že Bůh ty, kdo zemřeli ve víře v Ježíše, přivede spolu s ním k životu. Toto vám říkáme podle slova Páně: My živí, kteří*

se dočkáme příchodu Páně, zesnulé nepředejdeme. Zazní povel, hlas archanděla a zvuk Boží polnice, sám Pán sestoupí z nebe, a ti, kdo zemřeli v Kristu, vstanou nejdříve; potom my živí, kteří se toho dočkáme, budeme spolu s nimi uchváćeni v oblacích vzhůru vstříc Pánu. A pak už navždy budeme s Pánem.

Darby a další evangelikálové považují Vytržení za způsob, jakým budou věřící vzati ze země před tím, než na zemi Bůh uvrhne otřesy a hrůzy Velkým soužením.

Další charakteristikou Darbyho futuristicko-dispenzacionalistického premilenialismu je MÍSTO PŘIPISOVANÉ ŽIDŮM V BĚHU LIDSKÉ HISTORIE. Dispenzacionaisté ostře rozlišují mezi Izraelem a církví.

Tradiční křesťané ztotožňují církev s biblickým Izraelem – tzv. TEOLOGIE NÁHRADY (SUBSTITUCE).

Dispenzacionaisté považují židovský národ za DĚDICE starozákonního Izraele. Podle jejich názoru, jsou smlouvy, které Bůh uzavřel s Izraelem, stále platné.

1. Poukazují na smlouvu, ve které Bůh slíbil, že Abraham bude otcem velkého národa (Genesis 12:2-3).
2. Na smlouvu mezi Bohem a celým národem Izraele (Ex 19:20)
3. Na smlouvu, ve které Bůh slíbil, že uchová Davidův královský dům navěky (2 Sam. 7:4-17).

Izraelité ve Starém zákoně mnohokrát selhali, protože nedodržovali svoje povinnosti dané Mojžíšovou smlouvou. ALE proroci předpověděli obnovení smluv mezi Bohem a Jeho Vyvoleným lidem v okamžiku, kdy se vlády nad Izraelem, navrátivším se zpět do Zaslíbené země, ujme Mesiáš, který bude potomkem Davidovým (Jeremjáš 31:21-34, 33:15-16).

Způsobem, který souzní s židovskými mesiánskými očekáváním, se od Mesiáše v evangelikálním narativu očekává, že spasí lidstvo ve velkém a na zemi nastolí mír a spravedlnost a ve stejný okamžik bude králem židů. Podle dispenzacionálních premilenialistů CÍRKEV VZNIKLA PROTO, ŽE ŽIDÉ ODMÍTLI ROZPOZNAT JEŽÍŠE PŘI JEHO PRVNÍM PŘÍCHODU JAKO SVÉHO SPASITELE. A PROTO SE KRÁLOVSTVÍ NEMOHLO ZHNOTNIT A BYLO ODLOŽENO. Současnost, doba pohanů, představuje jen závorku ve vývoji věků. *(Toto si dovoluji*

komentovat jako nesmysl. Moje poznámka. Ježíš Kristus přišel vykoupit lidi od hříchu svojí krví na kříži, Tisícileté království Jeho vlády nemohlo vzniknout hned po Jeho prvním příchodu, bylo třeba času k „evangelizaci“. MUSEL ZEMŘÍT).

Místo toho, aby byl Mesiáš přijat, je vyřát, namísto toho, aby usedl na Davidův trůn, jde na Kříž, svůj smysl pro tento čin dal Bůh najevo tím, že na čas pozastavil dispenzační jednání s Izraelem, a celý čas od smrti Mesiáše je přestávka označená závorkou, během které je Kristus skrytý v nebesích, Duch svatý pracuje na zemi a tvoří Tělo Boží neboli Církev neboli Nebeskou nevěstu. (21)

Mezi odmítnutím Krista a začátkem Velkého soužení je závorka, historie si dala pauzu. (22)

Podle této školy eschatologických očekávání, v současné etapě (dispenzi) nemají židé žádnou konstruktivní funkci, až na výjimku, kdy pomáhají připravit další období historie. Jejich role však neskončila. V následujícím období (dispenzi), v Miléniu, se židé vrátí do postavení Božího prvního Vyvoleného národa a převezmou vedoucí úlohu v Ježíšově království. Tu roli, kterou by byli bývali hráli, pokud by přijali Krista při jeho prvním příchodu. Takže, ačkoli dispenzacionalisté předvídali židům ohromnou budoucnost, vyjadřovali zároveň trpkost nad tím, že židé Krista při Jeho prvním příchodu nepřijali, a tak způsobili zpoždění ve vývoji věků a v zhmotnění mesiánského království. *(Moje poznámka. Toto také považuji za nesmysl. Jak by Ježíš lidi vykoupil z hříchu jinak než svou krví?)*

Dispenzacionalisté (31) považují Bibli za slovo Boží, které zjevuje Boží plán pro lidstvo, jak pro současnou etapu (dispenzi) a pro budoucí etapu (dispenzi). Podle jejich názoru, Bůh neponechal lidstvo v temnotě, nabízí lidstvu jasné biblické vedení stejně jako přesný popis jeho budoucnosti. Podobně jako ostatní evangelikálové, dispenzacionalisté tvrdí, že mají své předpovědi posledních časů postaveny na biblických textech, které čtou doslovně. Základem jejich tvrzení je důraz, který je kladen na to, co je považováno za doslovný význam, ne „nesmyslný“ výklad Bible. Byli to právně konzervativní evangelikálové s dispenzacionálním chápáním posledních časů, kteří na konci 19. a na počátku 20. století jednoznačně odmítli literární kritiku Bible, která z Bible učinila světskou knihu.

Pohled dispenzacionalistů pohled na „Zemi Izrael“ a na „Sion“ může také být považován za důslednější ve srovnání s jinými křesťanskými skupinami. Většina evangelikálů považuje židy

za dědice a pokračovatele dávného biblického Izraele. Stejně tak považují pozemský Jeruzalém i Stát Izrael za místa, kde se odehrají mesiánské události Izraele.

Dispenzacionalismus nabídl velkému počtu konzervativních evangelikálních křesťanů svoji filosofii historie. Podle jejich názoru historie vytváří předpověditelnou linii rozdělenou do etap věků. Bůh má pro lidstvo v různých časových obdobích odlišné plány, a lidé mají za úkol být v různých etapách odlišně Bohu poslušni. Většina premileniálních evangelikálů se shoduje na sedmi obdobích, a všichni se shodnou, že posledním obdobím je Tisícileté království, a že současná etapa je předposlední a míří ke konci. Historie je konečná a má předem stanovený směr, který byl rozhodnut Bohem a zaznamenán v Bibli. Vrcholí apokalyptickými událostmi a mesiánským věkem.“

Židé – jejich budoucnost a eschatologická naděje

Podle dispenzacionalistů Bůh připravil různé plány pro tři odlišné kategorie lidí, a těmi jsou: 1. Nekonvertovaní. 2. Židé. 3. Církev, ve smyslu skuteční křesťanští věřící, kteří se znovuzrodili a přijali Ježíše jako svého Spasitele. Vytržení církve označí začátek nového období, které se označuje jako Velké soužení. Velké soužení bude stát mezi koncem stávající éry (dispenze) a začátkem Božího království na zemi. Většina dispenzacionalistů se shoduje, že Velké soužení bude trvat 7 let, až na pár výjimek, jako např. Cyrus Scofield, který hovoří o 3,5 letech.

Všichni dispenzacionalisté se shodují na tom, co bude podstatou Velkého soužení. Podle Daniele 12:1 a Matouše 14:21 to bude období soudu, který svět ještě nezažil. Podle Lukáše 18:7 a Petra 3:2-4 bude na světě duchovní temnota a nezastíraná hříšnost. Jan 9:41 a Lukáš 17:34 označují toto období za noc světa. Pro židy půjde o dobu „Jákovova soužení“. **(23)** Na počátku Velikého soužení se objeví 144 000 židů (12 000 osob z každého kmene), kteří poznají, že nastala situace, o které mluvili misionáři, nebo o které četli v premileniální literatuře, a přijmou Ježíše jako svého Spasitele. Tito židé se stanou apoštoly křesťanské zvěsti pro ty, kteří byli zanechaní po Vytržení. **(24)** Podle apokalyptického dispenzacionálního scénáře budou židovští evangelisté a ti, kteří pod jejich vlivem přijmou Krista do svého života, pronásledováni Antikristem, někteří budou umučeni. Tou dobou budou židé zpět ve své domovině, v Zaslíbené zemi, vrátí se tam jako nevěřící, a založí tam společenství. Ještě ovšem nepůjde o to spravedlivé království, na které poukazují biblická proroctví. Židé postaví v Jeruzalémě Třetí Chrám a obnoví tam obětní obřady. Objeví se tam Antikrist, podvodník a šarlatán, představí

se jako skutečný Mesiáš, a stane se vládcem Izraele a celé planety. **(25)** Většina evangelikálních spisů se až do nedávné doby domnívala, že Antikrist bude žid, protože se bude snažit tak moc falšovat Krista. Antikrist se bude snažit posílit svoji vládu terorem doprovázeným hladomorem, morem, válkami, přírodními katastrofami, které způsobí smrt neuvěřitelného počtu lidí. Přežije jen jedna třetina lidstva, ostatní zahynou. Armády čtyř mocností ze všech koutů země – z východu, západu, severu a jihu – napadnou zemi Izrael. Od roku 1917, od doby VŘSR, označují evangelikálové tu zemi, který napadne Izrael ze severu, za Rusko. Po pádu sovětského impéria považují někteří evangelikálové za tuto zemi ze severu Irák, Sýrii a Írán. Dnes místo Iráku Turecko.

Strašlivé události Velkého soužení ukončí bitva v údolí Armagedon (Har Megido), což je místo na severu Izraele. Ježíš přijde se svými svatými (znovuzrození křesťané) na Oliveckou horu a rychle porazí síly zla. „Potom přijde Kristus se svými svatými dolů na zem a zničí Antikrista, zachrání Izrael, který pohlédne nahoru a uvidí ‚Toho, kterého ukřižovali‘. Bude soudit žijící národy a ustanoví Jeho Tisícileté království.“ **(26)** Satan potom bude svázán na tisíc let, a začne Tisícileté království v čele s Kristem jako králem a vládcem světa, který nastolí mír a spravedlnost. Svět bude rozdělen na národy s hlavním městem Jeruzalémem, městem Ježíšovy globální vlády. Židé, kteří přežijí Velké soužení, přijmou Ježíše jako svého Pána a Spasitele. Stanou se národem evangelistů, budou šířit evangelium mezi obyvatele celé země. Není žádný důvod tvrdit, že Milénium bude mít židovský charakter. **(27)** Rabínský judaismus a postbiblická náboženství zaniknou.

Spravedlivé a mírumilovné království bude trvat tisíc let. Pak nastane ještě jedna dramatická událost. Satan bude propuštěn na svobodu a svede mnohé. Ježíš Satana a jeho následovníky porazí, a to navždy, budou hozeni do Hořícího jezera. Pak nastanou Vesmírné události, které způsobí vznik NOVÉHO NEBE a NOVÉ ZEMĚ. Bůh Otec a Syn budou vládnout společně, a uskuteční SOUD nad všemi živými i nad nekonvertovanými mrtvými, kteří budou vzkříšeni, aby se objevili před Božím trůnem. Pak bude vyhlášeno VĚČNÉ KRÁLOVSTVÍ, které bude trvat NAVĚKY.

Dispenzacionalistická eschatologická víra jasně deklaruje, že role židů je v posledních časech naprosto zásadní, protože jsou to právě židé, kteří uvádějí do chodu události spouštějící poslední čas. Jde zejména o události v průběhu a po období Velkého soužení. Evangelikální křesťané se proto velmi zajímali o osud židů a o události v jejich životě jako celého národa,

kteří interpretovali ve světle svých eschatologických představ. Protože předpověděli návrat židů do Zaslíbené země jako „nevěřících“, před příchodem Ježíše Krista, není se tedy čemu divit, že evangelikálové viděli v nárůstu sionismu a ve velké židovské imigraci na území Palestiny na konci 19. století naplnění biblických proroctví. Proto evangelikálové podporovali návrat židů do Zaslíbené země a šířili mezi židy vědomí židovského mesiášství.

Židé byli v očích evangelikálů důležitější než ostatní národy. To ale neznamená, že celá evangelikální teologie staví židy na podstavec. Naopak, židé jako celek jsou v současnosti odděleni od Krista, a proto nemohou dosáhnout Kristova věčného spasení. Judaismus nemůže židům přinést vykoupění z jejich hříchů a usmířit je s Bohem, toho lze dosáhnout pouze vírou v Krista jako spasitele. Podle evangelikálů otevřel Kristus svou obětí na kříži NOVOU HISTORICKOU EPOCHU, a tím způsobil že židovské rituály a micvot ztratily na svém smyslu. Evangelikálové začali pohlížet na židy způsobem jakési duální jednoty. Jako na příslušníky současné éry a jako na privilegovaný národ příští éry. Evangelikální křesťané proto na základě této teologie začali považovat za svoji povinnost vzdělávat židy co do jejich role v historii a pomoci jim změnit jejich vztah s Bohem. Pocity evangelikálů vůči židům byly směsicí od opovržení k úctě, od hněvu k naději. Rozhodující však bylo, že postavení židů v evangelikální teologii způsobilo aktivní zájem o židy, evangelikálové jim věnovali čas, peníze, energii, obětavost s cílem přivést židy ke Kristu a podpořit jejich návrat do Zaslíbené země. To vše způsobilo v 19. století ZMĚNU POSTOJŮ K ŽIDŮM. Evangelikální teologové vydali nespočetně prací, biblických výkladů, kázání, románů, filmů, rozhlasových a televizních vysílání, videí, DVD. V evangelikálních školách se vyučovala dispencionalistická premileniální naděje. Někteří nepřijali všechno z této teologie, ale alespoň se seznámili s eschatologickou terminologií. V tomto smyslu ŘADA EVANGELIKÁLŮ PŘIJALA DISPENZACIONALISTICKÉ MESIÁNSKÉ CHÁPÁNÍ GLOBÁLNÍ SKUTEČNOSTI, VČETNĚ POSTAVENÍ ŽIDŮ A JEJICH ROLE V CHODU HISTORIE.

Evangelikálové a Stát Izrael

Evangelikálové díky teologii premileniálního dispencionalismu odhalili roli židů v dějinách spásy. Pochopili jejich nezastupitelnou roli pro druhý příchod Ježíše Krista. Pochopili, že židé MUSÍ být shromážděni ZPĚT v Zaslíbené zemi, aby mohl Ježíš Kristus přijít podruhé, jak je pospáno v předchozích kapitolách. Evangelikálové konali možné i nemožné, aby tento proces podpořili. Vedle sekulárního hnutí židovského sionismu vzniká hnutí křesťanského sionismu, které má eschatologický rozměr a dynamiku a židovské bratry všemožně podporuje v návratu

do Zaslíbené země (pořádání mezinárodních konferencí v USA, vydávání knih, časopisů, misijní služby židům – ať už v USA, Evropě, nebo pak v Palestině a ve Státu Izrael včetně finanční a vojenské podpory). Evangelikálové postupně získali politický vliv, jak ve Velké Británii, tak hlavně v USA, a významným způsobem ovlivnili politická rozhodnutí svých zemí při podpoře vzniku a existenci Státu Izrael. Tato podpora nadále trvá, zejména ze strany USA, nicméně současná politická garnitura USA se ze své vojenské, a tedy i politické angažovanosti na Blízkém Východě spíše stahuje. A tuto skutečnost rovněž lze považovat za „znak“ poslední doby. Izrael totiž nakonec zůstane osamocen, bez spojenců, a bude napaden dle Ezechije 37 a 38 ze všech čtyř světových stran. Bitvu za Izrael vyhraje na Golanských výšinách sám Hospodin. Podívejme se, co se nyní na děje v celosvětovém měřítku, a to má odraz i na Blízkém Východě. USA přestává být celosvětovým hegemonem, stává se jím Čína. Arabské mocnosti, suna i shia, tedy konkrétně Saudská Arábie a Írán používají Čínu jako zprostředkovatele vzájemných jednání. Vydávají prohlášení v čínštině, arabštině, perštině, ne však v angličtině. Írán má svoje „proxi“ jednotky v Sýrii, Libanonu, v Gaze. A kdykoliv je může použít k útoku na Izrael. Nyní se přihlásili i povstalci z kmene Huti v Jemenu. A to nezmiňuji íránský jaderný arzenál, který k útoku na Izrael může Írán použít. Útoku na Izrael nahrává i současná vnitřní situace v Izraeli, který jej činí v očích ostatních slabý a napadnutelný.

Evangelikálové pečlivě sledují a vyhodnocují, co se děje ve světě – politika, války, přírodní katastrofy. Tyto záležitosti vyhodnocují v souvislosti s popsáním eschatologickým konceptem. Tímto způsobem nacházejí znamení posledních časů odhalující brzký druhý příchod Ježíše Krista na zem. Jak Amir často opakuje, je třeba bedlivě sledovat dění v Izraeli samotném a vyhodnocovat vztahy ostatních států k Izraeli. Evangelikálové vnímají Izrael jako „biblické hodiny“, podle kterých se lze spolehlivě orientovat, kde se země nachází v Boží perspektivě blížícího se druhého příchodu Ježíše Krista, Velkého soužení, Tisíciletého království a Věčnosti.

Závěr.

Tématem mé diplomové práce je „Židé a Stát Izrael v teologii amerického evangelikalismu“. V tomto okamžiku jsem došla na konec, na závěr mé diplomové práce. Ale ve svém životě jsem si díky této práci položila základy, na kterých budu stavět dále. V této práci jsem se pokusila popsat fascinující Boží plán spásy člověka s cílovou destinací zvanou VĚČNOST. Ač jsem nezačala přímo u stvoření světa a člověka, tato práce s oběma počítala a pracovala. Teologie evangelikalismu s počátkem světa a s prvotním hříchem Adama a Evy pracuje, protože rozumí podstatě prvního příchodu Ježíše Krista na zem. Adam s Evou se procházeli s Hospodinem v zahradě Eden a byli nesmrtelní. Neuposlechli Hospodinova příkazu, aby nejedli ze stromu poznání, protože jinak zemřou. Had nabídl Evě jablko s ujištěním, že jistě nezemře. Eva viděla, jak si had pochutnává na jablku a žije, nezemřel. Tak jablko okusila a pak jej nabídla Adamovi a ten okusil také. Nezemřeli, alespoň ne hned, ale zemřeli pro VĚČNOST, pro věčný život, který přichází po fyzické smrti člověka. Proto musel Ježíš Kristus přijít poprvé na zem, aby za lidské hříchy prolil svou svatou krev, která jediná obmývá lidský hřích, přišel jako dokonalá oběť zemřít na kříži a být vzkříšen. Pokud člověk vyzná svoje hříchy, přijme Ježíše Krista jako svého Pána a Spasitele a jako jedinou cestu k Bohu Otci, je spasen a má naději na věčnost. Tento princip vyznává i teologie evangelikalismu. Lidi, kteří tímto procesem projdou, označuje za znovuzrozené křesťany. Zároveň považuje přijetí Ježíše Krista jako Pána a Spasitele za JEDINOU cestu pro život na VĚČNOSTI po lidské fyzické smrti, a to pro všechny lidi, židy nevyjímaje. Většina židů Krista při Jeho prvním příchodu jako Mesiáše nerozpoznala, očekávali krále a vysvoboditele. Byli to židovští představitelé, kteří Krista nechali ukřižovat. Darby píše, že židé tím, že Krista jako Mesiáše nepoznali, selhali. Dovolím si s ním nesouhlasit. Považuji Ježíšovo ukřižování jako součást Božího plánu spásy lidstva a židy jako další zástupnou oběť. Ježíš přišel zaplatit za hřích Adama a Evy a přišel připravit lidstvu cestu zpět do „zahrady Eden“ – na VĚČNOST. Tragické události 1.století, o kterých v diplomové práci píší, vyhnali židy ze Zaslíbené země do všech koutů světa. Ač židé žili téměř dva tisíce let v diaspoře, jejich malá část po celou

dobu diasporu v Zaslíbené zemi žila. Tato doba dvou tisíc let je v teologii dispenzacionálního premilenialismu nazývána Věkem Milosti – neboli Věkem církve, kdy Bůh dává celému světu skrze Ježíše Krista šanci – MILOST – šanci pro život na VĚČNOSTI. Jak jsem již psala v úvodu, evangelikálové roli židů v Božím plánu spásy pochopili a Boží plán podporovali, jak mohli. Začali na židy opět nahlížet jako na Boží Vyvolený národ, usilovali o jeho evangelizaci a podporovali návrat židů zpět do Zaslíbené země. V Bibli se píše, že strom poznáš po ovoci. Jaké ovoce přinesl strom evangelikalismu? Budu jmenovat dva druhy. Tím prvním je vznik mesiánského judaismu, kdy někteří židé přijali Ježíše Krista do svého života jako Pána a Spasitele již nyní. Tím druhým je vznik Státu Izrael 14. 5. 1948. Vznik Státu Izrael není zásluha evangelikálů, je to Boží plán, ve kterém hrála roli spousta faktorů, židovský sionismus, porážka Osmanské říše v První světové válce, Velká Británie jako správce Britského mandátu pro Palestinu, způsob, jakým židé osidlovali toto území od počátku 20. století – kibucy, který způsobil, že SSSR hlasoval v roce 1948 pro vznik Státu Izrael, neboť v něm viděl spojence na Blízkém Východě, a v neposlední řadě strašlivé události holocaustu. Jistě by se daly jmenovat další. Přesto si dovoluji říct, že dva faktory kvalitativně vybočují. Jedním z nich je židovské očekávání jejich Mesiáše, jenž je odvede zpět na Sion, které trvalo po celou dobu židovské diasporu, které se nenaplnilo, jak židé očekávali, iniciativu převzalo sekulární židovské hnutí v čele s Theodorem Herzlem, které dostalo název židovský sionismus. A tím druhým faktorem je hnutí puritánů, pietistů a především evangelikálů, které návrat židů do Zaslíbené země podporovalo od 16. století. Z hnutí se vyvinul křesťanský sionismus, jehož hnacím motorem byl, na rozdíl od židovského sionismu, Bůh a premileniální víra v druhý příchod Ježíše Krista na zemi a návrat židů do Zaslíbené země jako nezbytná podmínka Ježíšova druhého příchodu. Víra evangelikálů v Ježíšův druhý příchod a jejich poznání nutnosti návratu lidu Izraele zpět do Zaslíbené země jako stěžejní podmínky druhého příchodu Ježíše Krista trvala více než pět set let, a NAPLNILA se. Ježíš může přijít. Zakončím práce jako evangelikálové zakončují kázání: Duch a Nevěsta volají: „Maranata! Pane přijď!“ Amen.

Seznam použité literatury

1. Yaakov Ariel - An Unusual Relationship Evangelical Christians and Jews
2. Stephen Spector - Evangelicals and Israel – The Story of American Christian Zionism
3. Stephen Sizer – Christian Zionism And the Road Map to Armagedon
4. Amir Tsarfati with Dr. Rick Yohn - Revealing Revelation, Harvest House Publisher 2022, ISBN 978-0-7369-8524-6
5. Amir Tsarfati, Barry Stagner - Bible Prophecy The Essentials, Harvest Houe Publisher 2022, ISBN 978-0-7369-8724-0
6. Amir Tsarfati - The Day Approaching, Harvest House Publisher 2020, ISBN 978-0-7369-8105-7
7. Amir Tsarfati – Israel and the Church, Harvest House Publisher 2021, ISBN 978-0-7369-8270-0
8. <https://www.youtube.com/user/beholdisrael> vyučování Amir Tsarfati
9. Sergej Mihál – Vytržení, druhé vydání 2017, ISBN 978- 80- 972550-4-6
10. Sergej Mihál – Příchod Syna člověka, první vydání 2019, ISBN 978-80-570-0652
11. <http://www.youtube.com/@frantisekpycha7798> – vyučování Sergeje Miháľa
12. Stanislav Štrunc, In His Love Ministries, vyučování na <http://youtube.com/@In> His Love MinistriesVJehoLasce

Abstrakt

Moje diplomová práce na téma Židé a Stát Izrael v teologii amerického evangelikalismu popisuje roli lidu Izraele v dějinách spásy tak, jak ji v návaznosti na prvotní církev, pietisty a puritány odhalili a rozpracovali evangelikálové v Evropě (Anglii především) a poté hlavně v USA.

Na základě této teologie Bůh s židy neskončil, církev nenahradila židy roli Božího vyvoleného lidu, jak šířila a stále šíří tzv. teologie náhrady, ale naopak, evangelikálové pochopili nezastupitelnou roli židů v Božím plánu spasení.

Pochopili, že pro druhý příchod Ježíše Krista na zemi, tentokrát v roli soudce, vojevůdce a krále, na rozdíl od Jeho prvního příchodu, který byl ve znamení vykupitele lidstva od hříchu, je nutnou podmínkou, aby židé, lid Izrael, byl zpět v Zaslíbené zemi.

Hnutí pietistů se datuje od 16. století, Stát Izrael byl založen 14. 5. 1948. To je plus mínus pět se let práce. Nechci říct, že vznik Státu Izrael je výsledkem činnosti evangelikálů. To v žádném případě. Je to Boží plán, ke kterému evangelikálové nemalou měrou přispěli.

Dalším významným důsledkem poznání evangelikálů, že židé zůstávají Božím Vyvoleným lidem, je postupná změna chování protestantských křesťanů k židům v průběhu těchto pěti set let. Změna nenastala najednou, stereotypy přístupu k židům byly v Evropě hluboce zakořeněny, ale postupně se měnily.

Významným důsledkem změny postoje evangelikálů k židům byli židé, kteří Ježíše Krista přijali za svého Pána a Spasitele, postupně se začali označovat jako mesiánští židé a jejich společenství hnutím mesiánského judaismu, který má nyní vlastní kongregace po celém světě, ale zejména v USA, kde vznikaly první z nich, a v samotném Státě Izrael.

Tato práce popisuje teologii amerického evangelikalismu, která bývá označována jako premileniální dispencionalismus. Premileniální proto, že očekává druhý příchod Ježíše Krista na zemi před Jeho Tisíciletým královstvím na zemi. Dispencionalismus proto, že dělí období lidské existence na šest období po dvou tisících letech (Věk praotců, Věk židů a věk

církve) a za poslední sedmé tisíciletí považuje Ježíšovo panování na zemi po Jeho druhém příchodu na Oliveckou horu v Jeruzalémě. Po tomto posledním tisíciletí už následuje Věčnost. Tato teologie považuje třetinu Bible za biblická proroctví směřující ke druhému příchodu Ježíše Krista na zemi a k Jeho vládě v Tisíciletém království a pak s Bohem na Věčnosti. Vychází z poslední kapitoly Bible ze Zjevení Janova, kterou v kontextu s proroctvími celé Bible v diplomové práci rozebírám. Resp. nabízím malou ochutnávku výkladu Bible Biblí, což je jeden ze zásadních principů výkladu Bible evangelikály. Téma je tak široké, že by k jeho popsání nestačilo tisíc stran. Doufám však, že ve čtenářích vzbudím zvědavost a touhu sami se přesvědčit, jak to se životem na Věčnosti s Ježíšem Kristem a Bohem Otcem je, a že sami vyrazí na dobrodružnou cestu svého osobního spasení.

Odkazy

KAPTOLA 1

(1) [Amirovo svědectví - YouTube](#)

(2) <https://beholdisrael.org>

(3) [Amir Tsarfati: Daniel's 70 Weeks - YouTube](#)

(4) www.samuel.cz Sergej Mihál je eschatolog a evangelista. Od svého mládí káže evangelium Ježíše Krista. Jako laický kazatel Bible působil už v bývalém Československu. V porevolučním období byl mnoho let pastorem mladých křesťanů v Košicích. Před několika lety zaměřil svoji pozornost na biblická znamení, díky kterým začal psát o „Vytržení církve a Velkém soužení světa.“ V současnosti k tomuto tématu na základě proroctví Bible vyučuje plus je autor knih.

(5) Sergej Mihál Napätie a úzkosť týchto dní
<https://www.youtube.com/watch?v=89LAhnUCxQk>

(6) Sergej Mihál Rozkvetlý fíkovník <https://www.youtube.com/watch?v=Qpz6KMKIFdY>

(7) [Amir Tsarfati: The Second Coming of Jesus - YouTube](#),

[Amir Tsarfati: Where is the Promise of His Coming? - YouTube](#)

[Amir Tsarfati: Parable of the Ten Virgins - YouTube](#)

(8) (9) [Amir Tsarfati: Israel and the Tribulation - YouTube](#),

(10) [Amir Tsarfati: The Restrainer - YouTube](#), [Amir Tsarfati: How Close Are We to the Rapture? - YouTube](#), [Amir Tsarfati: The Mystery of the Rapture - YouTube](#)

(11) [Amir Tsarfati: Living on the Edge of Armageddon - YouTube](#)

[Amir Tsarfati: The Days of Ezekiel - YouTube](#), [Amir Tsarfati: Gog and Magog - YouTube](#)

(12) [Amir Tsarfati: Antichrist: Who, Where, When and Why - YouTube](#)

(13) [Amir Tsarfati: The Next Temple - YouTube](#)

(14) Stanislav Štrunc In His Love Ministries
<https://www.youtube.com/@InHisLoveMinistriesVJehoLasce/videos>

Neposkvrněné červené jalovice <https://www.youtube.com/watch?v=dHBd4k0dnyA>

Žijeme na konci časů https://www.youtube.com/watch?v=5_dWQTwPV28

(15) [Amir Tsarfati: The Millennial Kingdom - YouTube](#)

(16) [Amir Tsarfati: Daniel's 70 Weeks - YouTube](#)

(17) Stanislav Štrunc In His Love Ministries

Žijeme na konci časů https://www.youtube.com/watch?v=5_dWQTwPV28

(18) <https://vlastikfurst.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=682002>

KAPITOLA 2

- (1) [Amir Tsarfati: The Book of Revelation - YouTube](#)
- (2) [Amir Tsarfati: The Rise of the One World Religion - YouTube](#)

KAPITOLA 3

- (1), (2) An Unusual Relationship, Y. Ariel, str.17.
- (3) An Unusual Relationship, Y. Ariel, str.20.
- (4) An Unusual Relationship, Y. Ariel, str.28.
- (5) An Unusual Relationship, Y. Ariel, str.29.
- (6) An Unusual Relationship, Y. Ariel, str.31
- (7) An Unusual Relationship, Y. Ariel, str.32
- (8) An Unusual Relationship, Y. Ariel, str.33
- (9) Norman Cohn In Pursuit of the Millenium, New York, Oxford Uni Press, 1970
- (10) Bart Ehrman“ Jesus, Apocapyptic Prophet of the Millenium, New York, Oxford Uni Press 2000
- (11) Augustine, The City of God, New York: Image 1958, zvláště kapitola 20
- (12) Cohn, In Pursuit of the Millenium
- (13) Christopher Hill: The World turned Upside Down: Radical Ideas during theEnglish Revolution
- (14) Shabtai Zvi: The Mysticl Messiah, New York, Schocken Books 1970(15) Ernst Sandeen: The Roots of Fundamentalism: British and American Millenarianism, 1800-1930, (Grand Rapids MI, Baker Book House, 1978)
- Barbara W. Tuchman, Bible and Sword: England and Palestine from the Broze Age to Balfur (London, Mcmillan, 1983)
- Donald M. Lewis The Origins of Christian Zionism: Lord Shaftesbury and the Evangelical Support for a Jewish Homeland, (NY, Cambridge Uni, Press 2010).
- (16) Charles H. Spurgeon, „Restoration and Conversion ofthe Jews,“ , sermon 582, June 16, 1864, www.spurgeongems.org/chsbm10.pdf, a „Joy Born at Betlehem“, seron 1026, December 24, 1871, www.spurgeon.org/sermons/0026.htm
- (17) Dennis Swanson, „Charles H. Spurgeon and Eschatology: Měl rozpoznatelné mileniální stanovisko?“ „Did He hace a Discernible Millenial Position?“ , 1996, www.spurgeon.org/eschat.htm. Tato vysoce učená esej přesvědčivě ukazuje, že Spurgeon

byl zapáleným premileniálem, ale těžko dispenzacionalista, ačkoliv soudobí dispenzacionalisté ho považovali za jednoho z nich.

(18) Charles H. Spurgeon, „The Church of Christ“ sermon 28, June 3, 1855, www.spurgeon.org/sermons/0028.htm

(19) David Bebbington, Evangelicalims in Modern Britain: A History fromthe 1730s to the 1980s, NY, Routledge, 1989, pg. 81-86)

(20) „The Eppistle of Barnabs“ in Early Christian Writtings, ed. B.Radice (Harmondsworth, Penguin Books, 1981)

(21) C.K. Mackintosh, The Lord´s Coming (Chicago, Moody Press, n.d.), 113

(22) James H. Brookes, Maranatha: Or the Lord cometh (St. Louis: Edward Bredell, 1874, 425-26. William E. Blackstone, The Millenium (Chicago: Fleming H. Revell, 1904), 59. Scofield: Scofieldn Reference Bible, 914-15. Arno C. Gaebelein: The Prophet Daniel (New York: Publication Office, „Our Hope,“, 1936, 135

(23) Blackstone, Jesus is coming, str. 65

(24) Henry Ironside, Who Will Be Safed in the Coming Period of Judgement (New York: Loizeaux Brothers, n.d.), 12-14. Arno H. Gabelein, Has God Cast Away His People? (New York: Gospel Publishing House, 1905), 28-29, 69

(25) Hal Lindsey, The Late Great Planet Earth (Grand Rapids, MI: Zonder-van, 1970). The dispensationalist image of the Antichrist was made on Re. 3, Matt 24, 2 Thess. 2.

(26) Blackstone, Jesus is coming, 226-7

(27) See Bass, Background to the Dispensationalism, 29. Weber, Living in the Shadow, 23, Yona Malachy, American Fundamentalism and Israel (Jerusalem: Hebrew University Press, 1978), 133 str

(28), (29) An Unusual Relationship, Y. Ariel, str 32-33

(30) An Unusual Relationship, Y. Ariel, str. 36 -37

(31) An Unusual Relationship, Y. Ariel, str. 42

Seznam použité literatury:

13. Yaakov Ariel An Unusual Relationship Evangelical Christians and Jews

14. Stephen Spector Evangelicals and Israel